

౨౦౦౭

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 8.

చెన్నపట్టణము 1921 వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 3 తేది శనివారము

No. 128.

సంపుటము. ౮

మౌనమున వ్రాసిన ప్రకటనలు

సంచిక. ౧౨౮

ఇండియా ప్రభుత్వమువారి అనుమతిజేందిన మైసూరు ప్రభుత్వపు

1921 సం॥ రము-ముఖముల పాస్పెట్టును పయచేసి చదివిచూడుడు

పై ముఖపత్రములకు 1921 సం॥ రం ఆక్టోబరు నెల 31 వ తేది వరకు డబ్బు చెల్లించవచ్చును.

బాండ్లకు డరఖాస్తుచేసి ఈ క్రింద వివరించబడిన ప్రైవేట్ లో గాని, బ్యాంకులలో గాని వానిని విక్రయమునకు తీసుకొనవచ్చును:—

- (1) మైసూరు సంస్థానమునందు అన్ని ప్రైవేట్ లు.
- (2) మైసూరు బాంకు, దాని బ్రాంచీలు.
- (3) ది ఇండియన్ బాంకు ఆఫ్ ఇండియా, కలకత్తా, బాంబాయి, మద్రాసు, బ్రాంచీలు.
- (4) ది నేషనల్ బాంకు ఆఫ్ ఇండియా, బాంబాయి, మద్రాసు.
- (5) ది ఈస్టర్న్ బాంకు, బాంబాయి, కలకత్తా.
- (6) ది అలైయన్స్ బాంకు ఆఫ్ సిల్హా, బాంబాయి, కలకత్తా, సిల్హా.
- (7) ది సెంట్రల్ బాంకు ఆఫ్ ఇండియా, బాంబాయి.
- (8) ది మర్కెంటైల్ బాంక్ ఆఫ్ ఇండియా, బాంబాయి, మద్రాసు.
- (9) ది తాతా ఇండస్ట్రీయల్ బాంక్, హైదరాబాద్, బాంబాయి, మద్రాసు.
- (10) ది బాంకు ఆఫ్ ఇండియా, బాంబాయి.
- (11) ది ఇండియన్ బాంకు మద్రాసు.
- (12) ది చార్టర్డ్ బాంకు ఆఫ్ ఇండియా, ఆస్ట్రేలియా, చీనా, జపాన్.
- (13) ది కలకత్తా ఇండస్ట్రీయల్ బాంకు, కలకత్తా.
- (14) ది పి. ఓ. బాంకింగ్ కార్పొరేషన్, కలకత్తా, బాంబాయి, కరాచి, మద్రాసు.
- (15) ది అలహాబాద్ బాంకు, అలహాబాద్, బాంబాయి, కలకత్తా.

కొద్ది వాయిదాల బదుల్లకును, హెచ్చు వాయిదాల బదుల్లకును కూడ వరతులు చాల అనుకూలముగ నున్నవి.

చాల హెచ్చువడ్డీ:— సం 1 రు ముఖమునకు వడ్డీ నూటికి సం॥ రము 1 కి రు 7. ఆదాయపు పన్ను లేదు. సం 2 రు ముఖమునకు వడ్డీ నూటికి సం॥ రము 1 కి రు 6 2/3. ఆదాయపు పన్ను లేకపోవుటయేగాక అసలు తీర్పురప్పును నూటికి రు 2 1/2 లు చొప్పున బోనసుకూడ యివ్వబడును.

బదులు తీర్మానపు పూచీ:— ఈ రెండు బదుల్లకు తీర్పుబడును. అశలు వృద్ధులను తీర్పుటకు బోటుధర్మ నిమిత్తము నిధులు (సింకింగుఫండు) ఏర్పరుపబడును. రు 7 ల వడ్డీగల 10 సం॥ రముల వాయిదాగల ముఖపత్రములకు 1931 లోను, 6 1/2 వడ్డీగల 20 సం॥ రముల వాయిదాగల ముఖపత్రములకు 1941 సం॥ రములోను 6 1/2 వడ్డీగల 30 సం॥ రముల వాయిదాగల ముఖపత్రములకు 1951 సం॥ రములోను సొంత చెల్లించబడును.

ఆదాయపు పన్ను లేదు:— పై తెలుపబడిన రెండు ముఖపత్రముల వడ్డీ ఆదాయపు పన్ను లేదు.

వడ్డీ యివ్వబడు స్థలములు:— మైసూరు సంస్థానమునందు అన్ని ప్రైవేట్ లోను, ఇండియా ప్రభుత్వపు ప్రైవేట్ లోను, లేక బాంబాయి, మద్రాసునందు ఇండియన్ బాంకు ఆఫ్ ఇండియాలోను వడ్డీ యివ్వబడును.

సొమ్ముకు నమ్మకమైన వాడు:— మైసూరు దొరతనమువారి ఆదాయమును, అస్తులును ఈ బదుల్లకు పూచీగా నుండును.

బదులీను గోరువారు సొమ్ముచప్పవిధము:— పై ముఖపత్రములకు ఇండియా ప్రభుత్వపు 5%, 6 వడ్డీ బాండ్లు సరికెరికా, నగ పక్కాబడులుగా పుచ్చుకొనబడును. ఇతర వివరములు తెలియగోరువారు 1921 సం॥ రము ఆగష్టు మొదటితేది నెం 585 ప్రకటనను చూడవలెను. సదరు కాపీలుపైన తెలుపబడిన అన్ని ప్రైవేట్ లోను, బాంకులలోను దొరకును.

ఒకే నాళముతోటా తుపాకి ముచ్చెసిద్దముగ కంపెనీవారిచే నానావిధములగు రివాల్వర్లు, ఆరుతేక విడుతోటాలు యివ్వబడి.

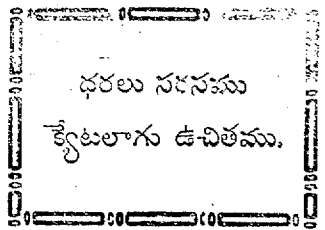
(80:8)

క్యూ.ఎస్.

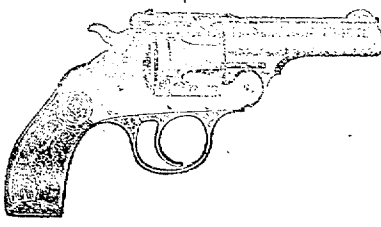
[స్టాటితము ౧౮౬౩ సం.

౧౨ నెంబరు.

ధరలు నరసము క్యేటలాగు ఉచితము.

నాళము-3౨, 3౪, 3౬ అంగుళములలో దొరకును. చిన్నవి. కేబుల్ లో పెట్టుకొగలిగినవి కూడ దొరకును. యం. వి. రామానుజం శెట్టి అందు కంపెనీ, నెం. ౧౨, బ్రాజ్స్, మద్రాసు.

టోటో మోహిని

28౩౩

మీరు బంతులతోయి బిచ్చములేని వాడుగా బాగా బడసినయెడల ఈ బంతులను పైకను పెట్టియు సింహము గుర్రములతో నైదు ఈ బంతులను యివ్వయోగించిన బంతులతో బాధపడకుండుటకు యిచ్చి చూడవలెను.

రోవినియా తైలము

ఈ తైలములో బిచ్చయోగించుట వచ్చిన వేక్రియాలకు చంపయే సాంకర్షముగ యిచ్చును. అనేక క్రియలతో కూడినదిగానున్నది. ప్రపంచమున ఈ తైలము ప్రతి దుకాణములోను బిచ్చయోగించుటకు విలసిల్లును. టోటో మోహిని ధర బుడ్డి 1.౫ రూపా ౨, 1, 0-12-0, 0-8-0 రోవినియా తైలము ధర బుడ్డి 1.౫ రూపా 1-0-0

Shyam & Co, 9, Bander st, Madras. పియాం కంపెనీ, 6 బండరువీధి, మద్రాసు.

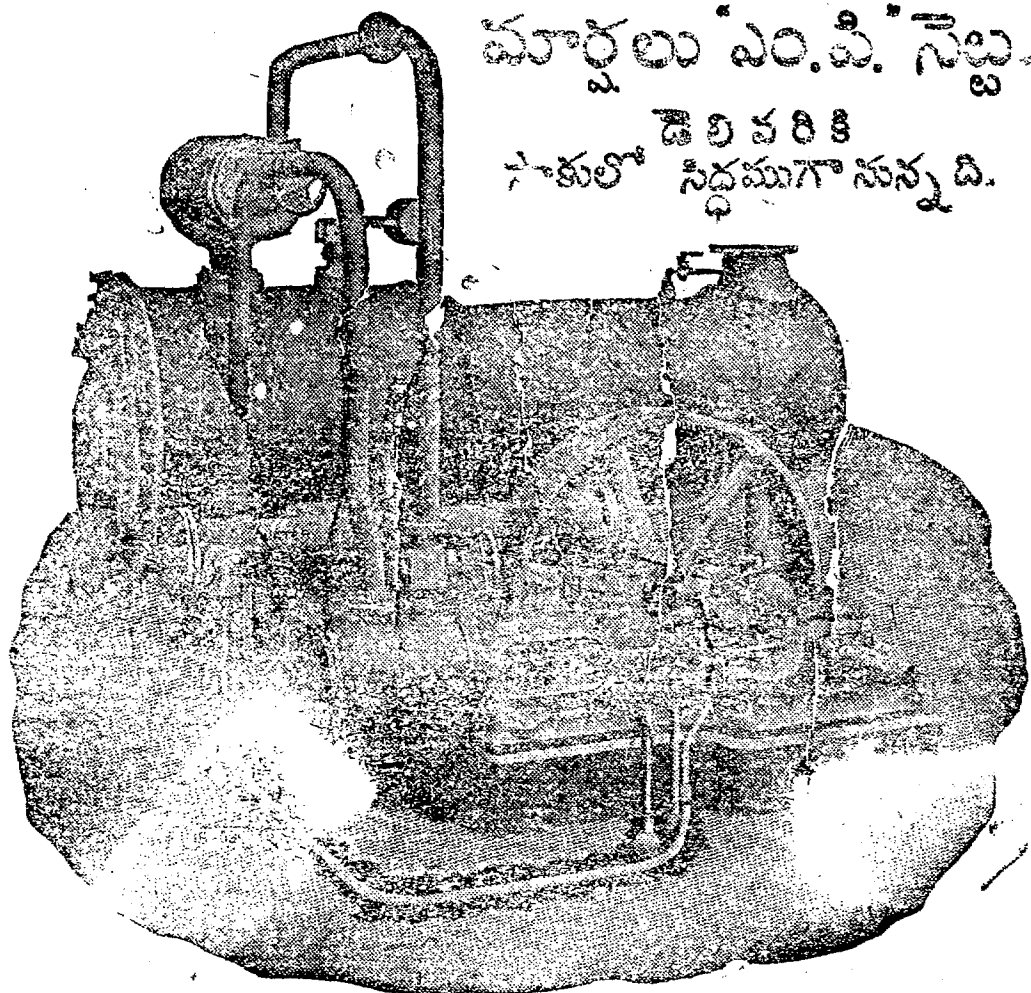
మేలగు పాంతుక కలములు (1514

కాగితము	8.0-0	కాగితము	205 2.౨-0
నాణ్యము	౬ ౧-0	"	300 ౬.0-0
నాణ్యము	7.0-0	నాణ్యము	౩.౬-0
పెంకి పుచ్చ	0-12-0	పాదాక్షిప్త	0-2-0

గిరి ప్రకర్ష, శ్రీవేదము, బ్రహ్మి, మద్రాసు.

ఇంద్రజాల మహేంద్ర జాలము

ఈ ఆపూర్వ గ్రంథములో జర్మనీ గారడీ, యోగదృష్టి హస్తలాఘము, ఇంగ్లీషు ఇద్దరాలము, మంత్రకాత్రము, భూత వైద్యము, యంత్రములు, ఆమెరికావారి చీట్ల పేక తమామూలు విచిత్ర విశోదనిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని మాయముచేయుట, మామిడికెట్లను పుట్టించుట, శవముతో సమాధియగుట, కరీరములేని తలకాయుచేత మాటలాడించుట, భూమిపైన గజమువలెను గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రముల అనేకములు లభింపెను. ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యద్భుతముగా శేజిక్ శయ్యగల రసి గ్యారంటి యిచ్చుచున్నాము. దీనికల రూ 4.0-0 లు. (2118-688) పి. ఆర్. జనార్దనం నాయుడు, ఒంగోలు. (గుంటూరు జిల్లా

మార్వలు 'ఎం.పి.' నెట్టు
దేలి వరికి
సాకులో సిద్ధముగా నున్నది.

బాయిలర్లు, ఎంజిను, నూవర్ హీటరు, స్టీం, వాటర్ వై పింగు
మొదలగువాటిలో వయిన ఉండునది మార్వలు 'ఎం. పి.' మార్కెట్ నెట్టు
యొక్క వివరణము ధరలకు ఇతర వివరములకు ఈ దిగువ చిరునా
మాకు దరఖాస్తు లంపుకొనవలెను.

మార్వలు ననుగ్ కి కో (ఇండియా) లిమిటెడ్

కాన్టాక్ట్: బెజవాడ, తంజావూరు.

నెం. 9, నెకండు లైను బీచ్, మదరాసు.

అమృతాంజన

తలనొప్పలకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది.
ఇతర ఏవిధమైన నొప్పలను కూడ
మా అమృతాంజనమును వాడి
నంత మాత్రమున నయముగలదు.
సులభ నెల 0-10-0 అణాలు

మోహినిలైలము

సీసా 1-8 0-12-0

తామరలైలము

డబ్బి 1-8 0-6-0

నందకపా

డబ్బి 1-8 0-2-0

అమృతాంజనం డిపో,

బొంబాయి - మదరాసు.

మిక్కిలి పుష్కలమగు యిండియా దేశమునందు మెదడునకు చాలా గొప్పగు
కుసుమాంధ్యము వదలబడునట్లు భావకే కి హెచ్చుటకును తలవెండ్రుకలకు పరిమళ
ముగ నిగనిగలాడుచుండుటకును ప్రతిష్ఠియును ప్రతిభుకమును ముఖ్యముగా

కామినియా ఆయిలు (రిజిస్టర్డ్)

తలవెండ్రుకలకు నూతన సౌందర్యమును కలిగించి దానిని బాగుగా పెంచుటకు
తగిన శక్తి కలనూనెయందు కలవు. చుండును పోగొట్టును. కిరోజిములకు పట్టు
వంటి మెత్తదనము నిచ్చును. మెదడునకు చాలచల్లదనమును కలిగించును. పని మొద
గుటవలన కండ్లకు కలుగు మాలిన్యమును పోగొట్టి నూతన కాంతిని కలిగించును
కామినియా ఆయిలు తలనూనె అన్నిటిలోను శ్రేష్ఠమైనది. స్త్రీలకును పురుషు
లకును, పెద్దవారికి మహాపకారము మొనరించినది.
నేడు వీని నుపయోగించుచుండు.

తల ఒకబుడ్డి 1.0-0 చి. పి. చార్జి 0.6-0 అణాలు.
చూడుబుడ్డు 2-10-0 చి. పి. చార్జి 0-12-0 అణాలు

సోత్ ఏజెంట్లు. చి. పి. మణియార్లర కమిషను ర్యు 0-2-0 ప్రత్యేకము.

ఆంగ్లోయిండియన్ డ్రగ్ అండు కెమికలు కంపెనీ.

D 126 W 100.

155 జామ్నామనీడు, బొంబాయి.

ఇదే మంచినమయము

సీమకమలాల పుష్పరాగములకెంపుల బం
గారునగులున్న వెల సరసముగాను పని శుద్ధ
ముగాను దొరుకును. ఒకసారి కొనిమాడండి.

కోటా మునిరత్నం శెట్టి అండు సన్సు,
8078 217, వైసాబజారు - మదరాసు.

ఆరోగ్యములకు గాను

మీరు—

219

తక్షణమే

ప్రాసిన కపాళా ఖర్చులు కూడను అపేక్షించక ఇప్పుడే మీకు
ఒక ప్రతి "కామ శాస్త్రము" పంపెదము.

త్వరకడుడు!

వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ,
ఆరంకనిగ్రహ సూర్యులయము, 28, బ్రాహ్మ, మదరాసు.

నమ్మకము (1842)

బంగారు, వెండిరత్నముల

నగలును ఇతర వస్తువులును
వాపసు యిచ్చిన పుచ్చుకొని వైకము ఇవ్వబడును
ఉమిడి-రామయ్య శెట్టి
గురుసామి శెట్టి కంపెనీ

25, వైసాబజారు రోడ్, మదరాసు.

నగలు వాణ్యముగాను పూచీవోడక సరియైన ధరలకు
తయారుచేసి విక్రయించుటకు వచ్చుచున్నాము. తయారుచేసిన
తేదీవాటిని అతిక్రమముగా ఆర్డరుమేరకు తయారుచేసి
యివ్వబడును. ఒకసారి ఆర్డరు యిచ్చి నగలు తయారు
చేసికొన్నవారి కలన మా నమ్మకము తెలిసికొనవచ్చును.

"అద్భుత భవిష్యత్ ఫలదర్శిని"

ఇది మంచి ఆశ్చర్యకరమైన పుస్తకము. ఈ పుస్తకము
ప్రతి మనుజునకును ప్రతిదినమును మిక్కిలి పుష్కలముగా
ఇది చూచుకొనుటకు వాతము, పుట్టికేడి, నక్షత్రము,
మొదలగునవి అపునరుమలేదు. సులభమైన తెలుగులో వ్రాయ
బడినవి. గొప్ప శక్తిపిశ్చులను పొందినది. పెల 1 రూ.
ప్రస్తుతం ఏలూరు సబ్ జడ్జిగారగు అశీ బారాయణరావు.
పంతులు బి. పి. బి. ఎల్. గారిట్లు వ్రాసిరి. "రాగల దానిని
తెలిసికొన గోరువారికి యీ భవిష్యత్ ఫలదర్శిని సంబోధము
కలిగించునని నా నిశ్చయము." పుస్తకములు కలయువారు యీ
దిగువ చిరునామాకు వ్రాయవలయును.

రాతా జ్యోతిషవిద్వాంసయము.

బోడవరం, విశాఖపట్నం, జిల్లా

మొదటి పం

మోద్యము

డి.బి.మొదటి మహాంతిగారు యమ్-ఎ.

డి.బి.మొదటి కలకత్తరు

డి.బి.మొదటి కలకత్తరు ప్రాచీనము

డి.బి.మొదటి కలకత్తరు ప్రాచీనము

డి.బి.మొదటి కలకత్తరు ప్రాచీనము

పుత్రుడు

పుత్రుడు

పుత్రుడు

పుత్రుడు

పుత్రుడు

పుత్రుడు

గమనించుచున్న కమిషనరు

గమనించుచున్న కమిషనరు

గమనించుచున్న కమిషనరు

అనురాధ

అనురాధ

అనురాధ

ధర్మవర్తమానము

ధర్మవర్తమానము

ధర్మవర్తమానము

అమూల్యగ్రంథములు (849)

అమూల్యగ్రంథములు

అమూల్యగ్రంథములు

అమూల్యగ్రంథములు

అమూల్యగ్రంథములు

సహాయనిరాకరణ పద్ధతులు

వైశ్ణవ క్రింద శ్రీ పెద్దిభట్ల వీరయ్యగారు వ్రాసిన విషయములలో, అసహాయద్యమును పాటుపడుచున్న యువకులు తొందరపాటుతోను అతి ఉత్తేజభావముతోను ఉద్యమావలంబకులు కాని పెద్దలను నిరసించుచున్నారనియు అట్లు చేయుట, చాల పొరపాటునైనను, దౌర్జన్యరూపితమై ధర్మపద్ధతులమీద సాధారణమైన అసహాయద్యమునకు భంగపరచుచును వీరు హితోపదేశమును చేయుచున్నారనియు వలయుచున్నట్లు నిరసనభావము తప్పకుండా వెలయుచున్నట్లును గుర్తుచేయుచున్నాడు. అట్టి హితోపదేశము చేసినందులకు యువకులందరు వారికి కృతజ్ఞులై యుండవలసినదే. కాని వీరు గాంధీ మహాత్ముని పద్ధతులలో కొన్ని పాశ్చాత్యపద్ధతులనియు, అట్లుండుట కొంచెము మనియు వ్రాయుచున్నాడు. మహాత్ముడిది పాశ్చాత్యపద్ధతులు ఇవి ప్రాచ్య పద్ధతులు. ఇవి మనకు లాభము, అవి మనకు నష్టము అని పాశ్చాత్యచింతతో ఆలోచించక ధర్మమైన వాని నెల్లము అనుకరించివాడు. మహాత్ముడవలంబించిన పద్ధతులు పాశ్చాత్యపద్ధతులే యనుకొందము. పాశ్చాత్యపద్ధతులు కూడవని చెప్పే మనుషుడే పాశ్చాత్య త్య వ్యాపారమునందు ముగియున్న సంగతి మరువదగదు. 150 వత్సరములు పాశ్చాత్యప్రభుత్వముక్రింద నెరిగిన మన అందరిలోను కొద్దిగనో, గొప్పగనో పాశ్చాత్యవ్యాపారము వ్యాపించి యుండుటలో ఆశ్చర్యములేదు. ఇందుకు కారణముగా ఈ వీరయ్య పంతులుగారి (బి. ఏ. బి. యల్) ఆశు పాశ్చాత్యవిధమును చిరం తీరించుకొని పాశ్చాత్యపద్ధతి ప్రకారము వ్యాయాపాదవృత్తిని చేయుచున్నారు. అలాగునే గాంధీ మహాత్మునిలో కూడ కొంత పాశ్చాత్యపద్ధతి యుండిన నుండవచ్చును.

కాని పంతులుగారు మహాత్ముని పద్ధతుల వన్నిటిని మొత్తమున ఒక్క అంటరానితనమును పాశ్చాత్యపద్ధతి యని గర్హించుచున్నాడు. అట్లు గర్హించుటయేగాక, పంచములను ఇకముందు నూతులదగ్గరకు ప్రతిమలవానికి దేవాలయములలోనికి రానిచ్చుట గుంధించుచునయ్యి, అట్లు చేయుట వలన అన్యాయ ప్రభుత్వము కలుగు ననియు చెప్పుచున్నాడు. స్వరాజ్య మనేది ఎవరో నలుగురు స్పష్టరకరకు, నలుగురు అగ్రజాతులవారికి కాదు. దేశములో నుండిన గమ్య ప్రజలకు నని తెలిసికొనవలెను. గాంధీ స్వరాజ్యోద్యమము ప్రారంభించుట అగ్రజాతుల ఒక్కరినిమిత్రమే కాదు. ముఖ్యముగా తిమ్మవజాతుల యొక్క యజ్ఞులను తిమ్మవజే యని అందరకును తెలిసిన విషయమే. పంతులుగారు అంటరానివానిని చూచినాని చేదను నీరును తీసికొనుటకే అధ్యంతరము చెప్పుచున్నారు. భగవంతుడు సృష్టిసౌఖ్యములను బీదలకు భాగ్యంతులకు నీచులకు గోచరములకు అందరకు సమముగా నేర్పరచినాడు. కాని బలవంతుడైన నునుజుడు బలహీనుని అణచి వారి నట్టి సౌఖ్యము నొందనీయుటచును. దేవాలయమును మన అగ్రజాతుల కొరకే గాక నీచజాతులకు కూడ కామ్యమును. భగవంతునికి బ్రాహ్మణునియందెంత దయయో, ఒక పంచమునిమీద కూడ సంతే దయ యనియు అట్టిదేవుని కామ్యములైన దేశస్థానము లందరకు సమాన హక్కునియు తెలిసికొనుట మన విధియైయున్నది. అదిగాక మనము కర్మలను, పిల్లలను, గాడిదలను, పందులను సహజముగొనుచు, తోడి మానవుడై మనతోపాటు సన ప్రపథకులను అవలంబించి మనల నానంది మనతోనే స్నేహముతో మెలగదలచిన పంచములను నీచజాతియనియు, అంటరానివారనియు, చెప్పురానివారనియు, దూషముగా నుండుట కడ అన్యాయము. ఇది అనాదినుండియన్న పద్ధతికూడ కాదు. తన తపోమహిమచేత వడివృద్ధుడంతటివానిని ముప్పుతిప్పలువెట్టి మొదలురాబిడ్డయై తనవారే ప్రాచ్యుని నుండించుకొనిన విశ్వామిత్రముని మరొకగవ్యలను మహారైలుగా స్వీకరించి యున్నాడు. రామాయణమును దేవభాషను రచించిన వాల్మీకి మూడవసంగతికూడ ప్రతివారికిని తెలిసినవిషయమే. ఇక అరుంధతీ పంచమస్త్రీ అయ్యిప్పటికి అట్టిదానియొక్క నుగుణములకు బ్రాహ్మణుడైన వసిష్ఠుడు వివాహ మాడెనుగా. వీరవలంబువలన అరుంధతీని మనదేశమునందలి చారుర్వహారును వివాహ కాలమునందు ఆపేరిటన్న నక్షత్ర సీమను గౌరవించుచున్నాడు. మరొక రైయన రామ గారునుగొందడు భార్యపునంజురైయ తామ్రవర్ణమున ముగాను దొరుకున కోటా మునిరతి

జనియించినను పంచములను ఆదరించి వారిని వైష్ణవపుత్ర ప్రతిష్ఠలను చేసినట్లు చరిత్రలు చెప్పుచున్నవి. అదిగాక వైష్ణవ మతగురువులైన ఆశ్వర్యులలోని పంచములసహా అగ్రజాతుల లందరికి పూజనీయుమైన దేశస్థానములందు పూజనంబడుచున్నారగదా! విశ్వామిత్రుడు, వసిష్ఠుడు, రామానుజుడు మొదలగువారు అంగ్లమానసపుత్రులగుదురా? వారంగ్లమానసపుత్రులైన గాంధీమహాత్ముడుకూడ అంగ్లమానసపుత్రుడే ఆగును. పంతులుగారు ప్రమాణముగా చెప్పిన భగవద్గీత యందు గుణకర్మభాగములనుబట్టి చారుర్వర్ణములను సృజించిరిని శ్రీ కృష్ణుడు ఈ నాలుగుజాతుల సంగతులే పురాణములలో కనిపించునుగాని అంటరానివారనియెడుజాతి ఉన్నట్లు కనుపించదు. ఇందంతయు అగ్రజాతులు అసాంభావకమనిచేసి నెవనియని గుప్తమగుచున్నది. ప్రతివారు జాతి ఆధిక్యము కొరకు తమక్రింద లోకులకానున్న వారిని అగ్రద్రోహులను యీ సమయమునందు పూర్వకాలమున ధర్మము నుద్ధరించుటకు మహాపురుషులు జన్మించినట్లే, హిందువులను, పంచములను, కూలీలను ఉద్ధరించుటకు గాంధీమహాత్ముడు జనియించినాడని నా అభిప్రాయము. పంచములను మట్టుకొనినంతమాత్రమున పరిగుర్తక వారి కంటె వారు పవిత్రులు కాజాలరుగాని అట్టి ఆమానమమైన అంటరానితనమును పాటించుట మనకే కళంకము. వారి సంపర్కము నునకిచ్చి మేనా, కాతున్నా, కలుగుచు నేయున్నది. రైల్వేలో మనము మడికట్టుకొని కూర్చుండుటలేదుగా! బోర్డులలో ఒక-మరొకమడికెక్కి యెడల ఆకలిపక్కన బ్రాహ్మణ వ్యాయవాది కూర్చుండుటలేదా? అంటరానివారిచేత అన్న పాములను స్వీకరించుచున్న, అంగ్లేయు అధికారులతోను, మిత్రులతోను, కలిసి మెలిసి తిరుగుట వీరయ్యపంతులుగారి వంటి అంగ్లవిద్యార్థికులు చేయుచున్న పనియే. ఇవన్నియు నాలోచింపక మనకు వ్యవసాయముచేసి ఆహారమును తండించుచున్న యెంతయో ఉపకారమును చేయుచున్న అది ప్రాంతపులను దూరముగానుంచి వారంటరానివారనట మనవ్యర్థవర్తకము. అగ్రజాతులే అధిక్యముననుంచెదమన్న సాగు కాలము వెల్లి పోయినది. అంటరానితనము కావలెనని చెప్పుట మనయొక్క తెలితి కనవరమకొనుటయేగాని వేరకాదు. పంతులుగారు అసహాయద్యములలోని దౌర్జన్యరూపిత్యము ఉండవలసినదే నన్నారు. కాంతిపద్ధతులమీద నడవవలసివచ్చెదన్నారు. బోలెడు బడులను బహిష్కరించుట వ్యాయవాదులు కోర్టులనుబహిష్కరించుట వీనివిషయమై అభిప్రాయ భేదము లుండునన్నారు. అంటరానితనము తీసివేయకూడదన్నారు. సమైక్య నీయకుండుట అరాచకమన్నారు. విదేశ బట్టలను వాడనము చేయుట పనికి రాదన్నారు. ఇవన్నియు చూడ వీరికి కడుపులో నీళ్లు కదలకుండా అగ్రజాతులవారు కష్టపడకుండా, అగ్రజాతులవారికే రాజ్యాభిషేకము కావలెనని కోరుచున్నట్లు కనుపించుచున్నది. దీనినిబట్టి వీరియంద్యమావలంబకులు కానట్లు కనుపించుచున్నది. వీరు తాము చేయదగినవి చేయక యిరులలు చేయకగినవి చేయుట లేదని కంక పెట్టుచున్నట్లు కనుపించుచున్నది. ఇది యెంతయు కోపనీయును. అసహాయవాదులైన యువకులు వీరిని నిందించినట్లు చెప్పుచున్నారు. వారట్లు నిందించుట చాలా పొరపాటు. కాని పంతులుగారు కూడ వారు నిందించి రని భేదపడుట కూడ అంత పొరపాటుని తెలిపినందులకు నన్ను వారు క్షమించుట గాక! కాలము మారిన కొలదిని అభిప్రాయములు మారుచుండును. మన కాలముజాతీయే ముందుకొలుచున నుండు ననుకొనుట పొరపాటు. కాలానుసారముగా ధర్మమునకు కలయొగ్గి మారవలసిన కర్తవ్యము ప్రతివారిమీద నున్నది. అట్లు మారజాలక పూర్వవారై యుండువారికి నిందలు తప్పవు. ఇప్పుడు మునుపటి జాతీయవాదులు కారు. మునుపు యే నలుగురు వ్యాయవాదులొట్టులూపారుమై తమ వాగ్గురిని జూపి యేలెట్టితీపు కాపునీలరుపదలకొనయత్తు పడిదానో తప్పిపడిదేవారు. ఇప్పుడు లోకమంతా కార్యాచరణము మిదను, త్యాగము మిదను ఆధారపడియున్నది. కాబట్టి యితరులకు హితోపదేశములు చేయుటకంటె వీరే కార్యరంగమున ప్రవేశించి కాంతిపద్ధతుల నవలంబించి తొందరపాటుతో పెద్దత్రోడును ద్రోహులను యువకులను సరియగు మార్గమున బెట్టి నడిపించుట విధియైయున్నదని నామనవి. వీరేగాక యిట్లు చెప్పెడివారందరు తాము చెప్పిన ప్రకారము లోకుల కాధిక్యముగా నుండుట వారివిధి. తల్లాగ్రగడ విశ్వసుందరమృతి

ఏలూరువాడి శనివా
శ్రీయుత ఉన్నన లక్ష్మీనా
శ్రీమతి లక్ష్మీబాయిమ్మగారు గత
10 గంటల రైలులో ముగ్రామమునకి
జ్వరభవారును, వర్తకభామణు లు
కంభంపాటి కన్నయ్య కందుల
ప్లాటుఫారముమీద మంగళవాద్యములతో జన్మలతో
డను, జయజయనివాదములతోడను ఆమెను, ఆమె వెంట బ్రెసు
దెంచిన ఇప్పుగుంట వెంగమాంబగారిని పుష్పమాలాంకృతల గా
వించి, సత్కరించి స్వాగత మొసంగిరి. అచ్చటినుండి అందరును
నగరసంక్రమము గావించి, మధ్యాహ్నము 1-30 గంటలకు శ్రీ
యుత యర్రమిల్లి మంగయ్యపంతులు బి. ఎ. బి. యల్ గారి
యింటికిగ్గ ఉత్సవమును నిలిపివేసిరి. తదనంతరము సామంతు
లము 3 గంటలకు శ్రీలనభయను, 6 గంటలకు పురుషోత్తము
యను పురమందిరమున కూడినవి. శ్రీమతిలక్ష్మీబాయి
రును, వెంకమాంబగారు నీరెండుగళులయందును. గంభీర
గములు గావించిరి. మావర్గ, గుంటూరు, చీరాల పేర
త్రాంతములను సాంగముగ వినుపించి, గవర్న మెంటువ్య
చుచున్న నిరంకుశపరిపాలనముచే ప్రజలకు గలుగుచున్న
లను దృష్టాంతములతో విశదపరచి, సంపాదికయే
నిర్వర్తనముతో నింటి గాలము బుచ్చుచు
ప్లాటుఫారముల నెక్కి ప్రజల కుద్బోధన
యవస్థ యీ దేశమునకు కలిగినందులకును
త్వమునువీడి పాశ్చాత్యవ్యాపారమునకుదక్క నిర్వహ
బలకార్యాధికముల వమ్ముగావించుకొని శ్రీలనగూ
వలసిన దురవస్థకు పాల్పడినందులకును మిగుల వగలే
నెంతకాలము ఇట్టిచదకలో బానిసలై యుండెద
ద్యోగములమీది వ్యాపారము నింకను నెంతకా
యుంచెద రనియు గాంధీమహాత్ముని స్వరాజ్యోద్యమము
దిక్కులను పిక్కటిల్లజేయుచు పామరజనున- మాహాకారము
జనింపజేసి దేశమునంతను నొక్కయభిమతమునకు దెచ్చుచుండ,
విద్యాపంతులమని విజ్ఞప్తిగట్టిడన్ మున్నగువారు, వెనుకబడి
ఎందులకును పనికిరానివారివలె నిర్వర్తకమునుజూపుట నీచాతి
నీచమనియు, పలువిధముల హెచ్చరించి, ఇద్దరున ప్రధానము,
మద్యవిస్త్రము, కోర్టులబహిష్కారము, అంగ్ల విద్యార్థిరసము
మొదలగు సహాయనిరాకరణ విషయములంగురించి చక్కని
ప్రబోధము గావించిరి.

ఉపాధ్యాయులు కావచ్చెను
జరంపురం మ్యునిసిపలు బాలకా శ్రీధరరాజు
పాఠశాలలలో ఉపాధ్యాయులుగా నుండుటకు
శ్రీలు దరఖాస్తులు వచ్చే నెలాఖరు లోపున
బంపుకొనవలెను.
రూ 13 లు మొదలు 16 రూప్యముల వరకు
వేతనము యి య్యబడును.
చైరుమెన్.

Vani Press, Bezwada.
(3077) తెలుగు, ఇంగ్లీషు, హిందీ, ఉర్దూ,
దేవనాగరి, అరవములో అచ్చు వ ను లు,
బైండుచుములు, రబ్బరుస్టాంపులు, ఎంగ్రేవింగు,
రమ్యముగ సరసమైన ధరలకు చేయబడును.
కవర్లు, కార్డులు, కాగితములు చవుకగా
దొరకును. ఒకసారి పరీక్షించి చూడండి
వాణీ ప్రెస్, బెజవాడ.
వనావధినరస్పరిల్లా
రక్తహీనతకు రక్తమాయొక్క అవసరమును దీనిగల్గు
బుయ్యండు చేరెన్నిక గాదు. ధర్మ 1.1.8
ఇంగ్లీషు, హిందీ, ఉర్దూ, తెలుగు, వచ్చుచే తెలుగు, కనీసము
పుస్తకముగా తుల్యమును. (2978)
విరానము పి. డి. సావంత్
నెం 144 ఫనపవాడి బాంబాయి.

మాపలాల విప్లవము.

తీరురంగడి యుద్ధవివరములు

మాపలాల దుర్గపుట

(2 వ తేదీ చెన్నపురి ప్రభుత్వ ప్రకటనము)

1-వ తేదీన సేనాని యిట్లు తంతివార్తను పంపెను— “తిరురంగడిలో 31 వ తేదీన మనీషులనుండి విప్లవకారులు వెలికి వచ్చి సేనలతో తలపడిరి. వారిలో కొందరు హతయైరి. హతశేషులు పట్టుపడిరి. సేనలో ఒకడుగ్గిరిపోయెను. నలుగురికి గాయములు తగిలెను. విప్లవకారుల నాయకులలో నొకడగు ఆలీముగ్లీరు పట్టుపడినాడు.

ఫింకెను పుచ్చుకొనిన పోలీసు యిన్ స్పెక్టరు ఖాను బహదరు చెయ్యట్టి గారిని 2 వ మాపలా కస్టేబులు మాపలాల మండేరద్ద హత్యచేసి వారిశరలను యీతెలకు గ్రుచ్చి బజారుల వెంట త్రొక్కిరి. మెల్లటూరు, కకనకుండు, మొదలగు గ్రామములలోని హిందువుల నందరిని ఏకమొత్తముగ నిర్బంధించి తొరక మతమున కలిపిరి. అట్లు కలియని వారిని నరికెదమని వారు చెబుచున్నది నులూరు కలెక్టరు తెలిసెను.

2-వ తేదీ కలెక్టరు ప్రకటనము.

30 వ తేదీన ఒక బ్రిటిషు సేన తీరురంగడికి వెళ్ళెను. అచట కిజకు శేషబ్దుసీదులతో చాలమంది మాపలాలండిరి. వారి సంఖ్య 500 గా తెలియలేదు. సేనలు ఆమనీషును ముట్టడించెను. దానిని నాశనముచేయుట కంగీకరింపక వారురక దానిని ముట్టడించియుండగా 31 వ తేదీయదయమున 9.45 గంటలపుడు మాపలాల మొదలు మనీషులనుండి కుపాతులను కాల్చి పిమ్మట వెలికివచ్చి సేనలతో తలపడిరి. వారిలో 24 గురు చని పోయిరి. సేనలో ముగ్గురు చనిపోయిరి. అయిదుగురికి గాయములు తగిలెను. ఆలీముగ్లీరును మరొకరిని మరొక మాపలా నాయకులను మొత్తము 42 మంది పట్టుపడిరి. 16 కుపాతులు (గ్రీనిలో 12 పోలీసు కుపాతులు వెనుక మాపలాలచే తీసికొని పోబడినవి)ను కొన్ని కత్తులను సేనలవశ మైనవి. ఇన్ స్పెక్టరు చెబుట్టిగారిని హెడుకనిట్టే ఆంధ్రాసుగారిని కల్లకనాడులోని పరిమాన కుతున్న మరుగ్గిరియను అతని అనుచరులనుచుండిరి గట్టిదంతి కలదు. పట్టుపడినవారిలో అవారు అనుకనిట్టేగుడ నున్నాడు. ఇతనికి 28 ఏండ్ల వయసున్నది. కొన్ని ముఖములగు తండ్రివారలను పోరనూరులో తెలిగ్రాఫు ఆఫీసుకు అతనిచేత పంపగా అతడు దానిని తెలిగ్రాఫు ఆఫీసులో నియక తనవద్దనే యుంచుకొని విప్లవకారులతో కలసెను. ఇతని అల్లుడును కొడుకును నిజను నిజవద్దకమున నువ్వోలుగా నున్నారు. 32 ఏండ్ల వయసుగల మరియొక కనిట్టేగుడ పట్లకారులతో కలసె ననుకొనుచున్నాడు. అతనిజాడ యెనియును తెలియలేదు. 2 వ తేదీన విప్లవము తానూరులో 40 మంది మాపలాలను పట్టుకొని తిరునాగు తీసికొని వెలికి.

ఉపన్యాసము లియ్యగూడదు.

రాష్ట్రీయ సంఘమువారిచే పంపబడిన టంగుటూరి ప్రకాశంగారును ఇతరులును పాలఘాటు పాలాకాలో నవస్థానింప గూడదని ఛార్జుమేన స్త్రీటు ప్రకటించెను. ఆలిముగ్లీరు మున్నగువారు పట్టుపడిరిన కుభవార్త 1 వ తేదీ సాయంత్రానికి పాలఘాటుకు తెలిసినది. ఉన్యోగు లా సంతోషవార్తను కకనకుండు ములద్వారా ప్రకటన తెలియజేసిరి. 2 వ తేదీన విప్లవము ఆలీముగ్లీరును మున్నగువారిని 40 మంది తలుపులు మూయుబడిన గార్లు బండ్లలో కొయబుత్తురు పెంట్లలునయలుకు పంపిరి. ఆ మాపలాలలో సార్వేట్టుకుట్టుగాను కొంతసేనతో వెలికి. తెరచిచేలో దోచుకొనిన వారిని మరికొందరిని కూడ ఆరెయి నులోనే పెంట్లలు బయలుకు పంపిరి. వారిలో మాపలాలను కొందరు హిందువులకూడ నున్నారు. నలుగురు నాయకులను హెడిక్వేటరు నక్కలు బ్రహ్మదత్తం సంబుప్రీసాను అనునం బుద్ధి యొకడును నుండిరి. అతని కయ మున్న 28 ఏండ్లు. అన్ని వార్తలను విట్టి పరిశీలులు ప్రకారము లగుచున్నవి. విప్లవకారులు సేనలకు దొరకకుండ ఆవవులకు పారి పోవుచున్నారు.

పాలఘాటు 2 వ తేదీ తంతివార్త

మన్నారఘాటులో నింకను కలవరముగనే యున్నది. నందలకొంది ప్రజలు పాలఘాటుకు పారిపోవుచున్నారు. కుభవార్త విరిగిపోయిన వందలమంది రానున్నచేయుటకు కొకటి ఘంతు యింగిలిన శ్రీధరరావు. జిల్లా పోస్టు ప్రెస్ బేయం మాఫిర రా గా, బా లుం టు మే జ నే టు చెట్టి.

ద్యుమెనుగార్లు మున్నగువారు 31 వ తేదీన బయలుదేరి వెలికి. రైలుమార్గమును పొడుచేయుచుండగా మరిముగ్గురు మాపలాలను పోలీసువారు పట్టితెచ్చి నలుకెయిలోకుంచిరి. తేనిపోని వదంతులను ఖండించుచు రూఢివార్తలను వెల్లడించుచు ప్రజలభయము తీరునట్లు పోలీసుయిన్ స్పెక్టరు కుట్టికంకరపటికరుగారు మళయాళభాషలో కరవత్తములను పంచివెట్టుచున్నారు. త్రిశెడరుగురలు బర్నాటు స్థూపముగారు 31 వ తేదీ రాత్రికి వచ్చి వెంటనే మెట్టుపాలెముకు వెలికి. 1 వ తేదీనుండి రైలు ప్రయాణికులకు కల్లకొట్టవరకునుట్టిక్కెట్టు అమ్ముచున్నారు. పరపక్షగడికిమా శ్రము యిచ్చుటలేదు. తీరురంగడిలో సేనలు చేరియున్నవి. త్వరలో యుద్ధము జరుగు నని అనుభూము ను నిశ్చయించుచున్నారు. పొన్నానితాలూకాలో బండిపోలులు, దొంగతనములు, దోపిడీలు విస్తారముగా జరుగుచున్నవి తెలియుచున్నది. 31 వ తేదీవరకును పొన్నానిపట్టణమున శాంతియుగా నుండెనుగాని మరల అల్లరులు చెలీనవి. పొన్నాని పొగాటు ప్రైవేట్లను మా ప లా లు దో చు కొ న ను న్నా రు సేకలను తేక్షణము పంపకలెను అని పొన్నాని పోలీసువారు తంతివార్త పంపిరి. కొడలూరు మాపలాలలోని మాపలాల నాయకుడును మాపలాలకు 28 వ తేదీ రాత్రి వారాయణ సంబుప్రీసానుగారియింటికి పోయి పదివేలగుపాతుల నియ్యకున్నచో మీయింటున్నవారి నందరిని చంపివేడమని చెప్పిరి. అతడు మాడువేల రూపాయల నిచ్చి బ్రతిమాలగా అప్పటికి వారు వెలిపోయిరిని ఆ నయ్యుర్రెగారు జిల్లా అధికారులకు తెలిసెను.

కేసరమినాగుగారి తంతివార్త.

మండేరిలో మాధనవాసురు గారిని సూర్యుక వదంతులు నిజము కావు. ఆయన సురక్షితముగా నున్నారు. వెంటనే ఆహారపదార్థములను పంపకలెనని కోరెను. కొన్ని సామగ్రులను పంపుచున్నాము. 4 వ తేదీ మెయిలులో ప్రకాశం వెంకట్రామయ్యగారు చెన్నపురికి వెళ్లుచున్నారని కేసరమినాగుగారు 3 వ తేదీన కల్లకొట్టనుండి తంతివార్త పంపెను.

ఆంధ్ర ప్రభులు

ఈ సాలన బంధువులవారు ఆంధ్రప్రభులను జరుపుభారము వహించు తెంతయు సంతసముగా నున్నది. మాతముగ కోజు 1-కి 2 వ్యు ఖిచ్చి వారి ఆతిథ్యవృత్తి నేర్పుచుట మాత్రము వింతకను భారముగ నున్నది. ఆంధ్రప్రభులు ప్రాకంభమైన తర్వాత బరలకని భోజనమునకని వృత్తికొనుట కియ్యదియే ప్రథమమని నా అభిప్రాయము. ఈవృత్తి వృద్ధిచేయకగా నిజేయమో నాకు తెలియవున్నది. వివిధగా వచ్చిన సుమారు 4,5 వందలకుండి ప్రతినిధులు ఈ యేడు చేరుదుకేమో అహ్మద నంభుము వారుమాత్రము తీరి తవితరుగా ఆతిథ్య మివ్వబాలరా? అయినను అచటి పరిస్థితులు తెలియవు. మీయిచ్చో ఈవృత్తిని తీసివేయుట కివ్వజేసను ప్రయత్నించుట యుక్తము. తేనా కేసు మార్పుయన గావింపవలెను.

(ఆంధ్రరాష్ట్రీయ సంఘసభలో నొకరు)

కోవూరు ఆయుర్వేద ధర్మవైద్యశాల:- నెల్లూరుజిల్లా కోవూరునందును ఆయుర్వేద ధర్మవైద్యశాలయందు చికిత్స చేయుబడిన గోగులసంఖ్య 7, 10, మునుపటికంటె యధిష్ఠిద్దరి మాచించుచున్నది. శ్రీ నెల్లూరుజిల్లా పోర్టువారు ఈసంవత్సరము నకు 240 రూపుములను విరాళముగ నొసగుటకు ఆమోదించిరి.

డా. వి. మొర వక్రీటున

ఆతిథి: మొరీటున, కీర్తి కాలముచండి యంభుసట్టి తిమరువాయువు, నదుల నొప్పి, కణిపులందును, నదుమునందును, మోకాళ్లయందును ఉండు వాతకోగములగు, వాత బండినను లేకుండిను దీనివలన కిజిజం గుణము లుగను.

Dr. W. N. Dixit, Merchant POONA CITY

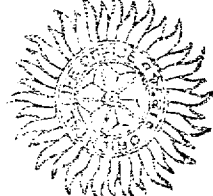
(2957) ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సంస్కృత గ్రంథములు నికోరియా డిపో, మైసూరు - మద్రాస్.

నెరంబూరు అల్లరులు

ప్రస్తుత స్థితి

మంగళవారము నుండి స్థితి యేమియు బాగుపడినట్లు లేదు. పరకువాకములోని తాజాపీడ్ల, మాదామ్మనీరులలో నుభయలకును కలహములు జరుగుచుండెను. చుట్టుపట్ల వీధులలో కూడ అల్లరులు జరిగెను. కాని పోలీసువారు తడిలోవచ్చి కాంతింప జేసిరి. గురువారమునాడు పూట పెండుచోట్ల పరకువాకములో దోచుకొనిరి. బుధవారమురాత్రి అలజడి యెక్కువగ నుండుటచేత సి. బి. డి. ఇన్ స్పెక్టరు సయ్యదు కాసీము గారు హార్బరు రామకామతుగారును పరకువాకములోని మాలవల్లెలకు పోయి ప్రజలను శాంతిచిత్తులై యుండవలయు నని హితోపదేశము చేసిరి. హిందువుల ఇండ్లదోపాయి కూడ వల్లేచెప్పిరి. ఆదిద్రావిడులకు దుకాణములలో నేమి అమ్మదని మళ్లివదంతిని బయలుదేరదీసిరి. అందులో సయ్యము లేదని చెప్పినను ఆదిద్రావిడులు పోలేరు. గురువారము 9 గంటలకు 20, 30 మంది ఆదిద్రావిడ రిక్తావాండు పరకువాకము హైదరాబాద్లో నొకహిందువునిదగ్గరనుండి 250 లు లాగుకొనిరట. ఆకబురు తెలిసి, సయ్యదుకాసీం, హార్బరు కామరు, ఇన్ స్పెక్టరులు, నేనరాజ అయ్య గారు వారాయణ సామిసిల్లేగార్లును వెంటనే అక్కడకు పోయిరి. ఆదిద్రావిడులను కొట్టుటకు చాలమంది హిందువులక్కడకుగిరియుండిరి. హిందువులను పొమ్మమునని వారు చెప్పిరి. ఉభయములను రాళ్లు రువుకొనిరి. జగదీశఅయ్యగారు కొందరు పోలీసువారిని వెంటపెట్టుకొని వచ్చి ఆదిద్రావిడులను అదుపు అజ్జలలో నుంచవలసి వచ్చెను. అట్లుచేసి దొమ్మిజరుగకుండ కాంతింపజేసిరి. సింహళమునుండి ఒక చిన్నవాడు పనిసంపాదించుకొనుటకు వచ్చియుండెను. యూనియను భవనముదగ్గర పదిమంది పోనై అరెస్టర్లనున్న 20 రూపాయలు లాగుకొనిరి. ఆతనిని చితుకగొట్టిరి. ఎవరు కొట్టినాలో తెలియదు. విచారణజరుగుచున్నది. గురువారమురాత్రి వర్షము పడుటచే అల్లరి లేకుండ పోయెను. నిన్న ఉదయమున కోసుపేటలో కొంపలు తగులబడిన. ఆదిద్రావిడులు చినాలుగు ఇండ్లుకాలిపోయెను.

పరకువాకములో చిల్లరపోట్లాట జరుగుచున్నది. పరకువాకమునకు పోవువారు తమ కేమిప్రసూదము కలుగునో యని భయపడుచున్నారు.

ఒరియంటల్ గవర్నమెంటు సెక్యూరిటీ లైఫ్ ఆన్సూరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

1874 సం॥ స్థాపితము.

హెడ్డాఫీసు, బాంబాయి.

మానేజింగ్:— ఆర్. పాటర్ సన్ ప్రభుక

ఫస్టును రూ॥ 5,46,00,000 వైగానే యున్నది.

1900-వ సంవత్సరము నందు

వడింబడి	91,00,388-0-11
ఇచ్చియు జరిగిన మన్న అమ్మూ	
రెస్టల మొత్తము	15,44,24,596-11-8
మునుపటికంటె ఇచ్చుడు పాలిసి	
దార్లుకు జాన్తిగా చెల్లించిన మొత్తము	6,50,00,000

ఈ కంపెనీ తరపున కనిచేయుటకు ఏకంట్లు కావలయును. వార్ష అనుభవ కాలుదగ నుండ వలయును. భరావత్తు చెల్లించవలయును.

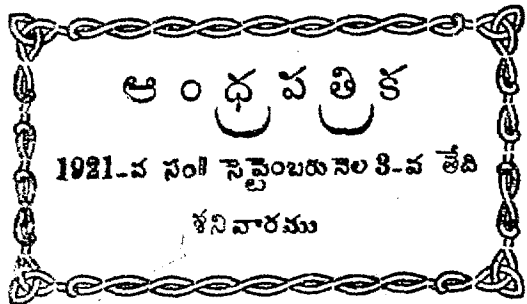
భరవాన్తు వార్షములకు యీ క్రింది విలాశమునకు ప్రాయము.

672

Apply to:—
F. E. Vaid Esq, Branch Secretary
Oriental Assurance Building,
Post Box No. 3, Madras

ప్రకటనము

సామాజికము వినియోగచతుర్థిపండుగ యగుటచే, ఆంధ్రపత్రిక వెలువడదు. సంపాదకుడు.

అధికారభ్రమ

అధికారాభిమానమునకు మహాసంగ్రామ రూపమునను లక్షలజనులు బలిగొట్టబడినను అదృష్టము ద్రవ్యము నాశనము చేయబడినను లోకమునం దధికారాభిమానము యధేచ్ఛగ విహరించుచునే యున్నది. సామ్రాజ్యాభిమాన పూరితులై యధికార సింహాసనము నెక్కినవారలకు సకల సందర్భములందును నధికార ప్రతిభవలె ధర్మ ప్రతిభ గోచరము గాకున్నది. అధికారప్రతిభను గాపాడుటకు పశుబలము సాధనముగ నుండునంత వరకును ధర్మరాజ్యస్థాపనము దూరస్థము గ నుండును. పశుబలమును నమ్మి చెడిపోయిన జర్మను సామ్రాజ్యము మహాపాతమును నేర్చినను సాత్తాధము సామ్రాజ్యాభిమానులకును నధికారాభిమానులకును తలకెక్కకున్నది. నటరాజమూర్తి రాద్రతాండవమును నిలిపి సాత్వికతాండవమును జేయుటకు సమయ మింకను రాలేదని లోకకరిస్థితులు విశదము చేయుచున్నవి. ఈలోక పరిస్థితులను స్థానికస్థానికావ్యాయముగను చెన్నరాష్ట్ర వ్యవహారములను విశదము చేయుచున్నవి. శ్రీవిల్లింగున ప్రభువు చెన్నరాష్ట్ర శాసనసభయందు జేసిన ప్రసంగ మధికారభ్రమకు పరమ ప్రమాణముగ నున్నది. శాసనసభారంభమునందు బృహస్పతివారమునాడు విల్లింగున ప్రభువు శాసనసభ్యులకు జేసిన యధికారోపదేశము పత్రికా పాఠకులకు దెలిసియున్నది. గవర్నరుగారి ప్రసంగమును నాచరణమును నధికారదృష్టిని సంస్కరణము లించుకొనను మార్చలేదని విశదము చేయుచున్నవి. గవర్నరు రాష్ట్రాధికారమునకు పూర్వము వలెనే నిరంకుశాధికారి. రాష్ట్రమునందు శాంతిని గాపాడుటకును దౌర్జన్యముల నాపుటకును గవర్నరు బాధ్యతను వహించవలయుననియును నధికారవర్గముతో బాటు శాసనసభ్యులును బాధ్యత వహించవలయు ననియును గవర్నరుగారు తెలియజేసిరి.

“సంస్కరణముల ప్రయోజనములం దోకముఖ్యమైన ప్రయోజనము ప్రజలకును ప్రభుత్వమునకును నేకీభావము గలుగజేయుట. ఈ పరితమ చేయుట కిష్టమగుచున్న విషయస్థితి తగియున్నది. సంస్కరణముల జయపజయములు ప్రతి శాసనసభ్యుడు వర్తమాన విషయస్థితియం దవలంబించెడి ప్రవర్తనమీద నాధారపడియున్నది. మేము విశుద్ధజీవములతో మాత్రమే సంతృప్తి జెందజాలము. విశుద్ధజీవములకు క్రియాశూన్యమును దాల్చుకలయును”.

ప్రజలను ప్రభుత్వముతో నేకీభవింపజేయుటయే సంస్కరణముల ప్రయోజనమని యుపదేశించిన గవర్నరుగారు ప్రజాప్రతినిధులకు బడిపిల్లలకు పంతులు చేసినటులు హెచ్చరికను జేసినాడు గాని ప్రజాప్రతినిధుల సాహచర్యమును గోరునటులు ప్రసంగస్వభావము వ్యక్తముచేయుటలేదు. అధికారులయిన “మేము” ప్రజాప్రతినిధుల సదినయ

ప్రవర్తనమును గోరుచున్నామను నధికారాభిమాన భావార్థమే ప్రసంగమునందున్నురించుచున్నది కాని కారవపురస్కృతమైన ప్రజాసాహచర్య భావార్థము స్ఫురించుటలేదు. అర్హస్థురణ మెటులున్నను క్రియాశూన్యమునందు సాహచర్యము శూన్యముగ నున్నది. సంస్కరణముల ప్రయోజనమును ప్రజలును నధికారులవలె కార్యములందె చూడగోరుచున్నారు. కాని కేవలము మాటలందు మాత్రమే చూచి సంతసింప గోరుటలేదు. ధర్మోపదేశము చేసిన యధికారియే ధర్మాచరణమునకు ప్రతికూలతను జూపినపుడు ధర్మోపదేశములందు ప్రజల కంతమాత్రమును విశ్వాసము గలుగదు. గవర్నరు తెలిపిన భావార్థమున ప్రజలు ప్రజాప్రతినిధులు సరసావహించవలసిన యెడల సంస్కరణములు సంస్కరణ సభలును నిరుపయోగములు గదా? ఎన్. శ్రీనివాస అయ్యంగారు చెన్నపురి యందు పోలీసువారు తుపాకులను కాల్చి ప్రజలను జంపిన విషయమై ఈక్రింది తీర్మానము ను కుపాదించిరి:—

“చెన్నపురిలో జూలై 19వ తేదిని పోలీసువారు హిందూ మహమ్మదీయులై కాల్చిన విషయమై యీ శభవాద తమ అభిప్రాయములను తెలియజేయుటకు ఇతర కార్యక్రమములను ఆపి ఈ విషయమును శర్వించవలెను.”

ఈతీర్మానమునకు ప్రతికూలముగ నెవరును మాటలాడ లేదు. కాని గవర్నరు తీర్మానపు చర్చను ప్రతిషేధించి స్వీయాధికారాభిమానమును విశదము చేసెను. గవర్నరుగారికి సంస్కరణముల వల్ల గల సాదరభావము మాటలయందు వలె క్రియలయందు లేదని విశదమయినది. తనికాచలం శెట్టిగారు తెలిపిన భావము ప్రజాభిప్రాయా వేళమును విశదము చేయుచున్నది.

చెన్నపురిలో పోలీసువారు ప్రజలపై కుపాకుల కాల్చిరి. ఈ విషయమై ప్రజలు, దౌర్జన్య ఘోరమగు విషయములు చెప్పుచున్నారు. ప్రజాప్రతినిధు లగు మేము ఇట్టి విషయమై అభిప్రాయము స్పష్టమురచ ప్రయత్నించగ గవర్నరు భగ్నుమనస్థిరి.

పోలీసువారికి తుపాకులను కాల్చుటకు మేజిస్ట్రేటు ఉత్తరువు నిచ్చినాడా? ఉత్తరువును నీయని యెడల నుత్తరువులేకనే తుపాకులను గాల్చుట కవసరము గలిగినదా? చెన్నపురి యంతయును నట్లుడికనటు లుడికిపోవుచున్నపుడు శ్రీనివాస అయ్యంగారి తీర్మానమును ప్రజాప్రతినిధులు చర్చించి కర్తవ్యమును నిర్ణయించుట ధర్మము కాదా? విల్లింగున ప్రభు వలంబించిన మార్గము ప్రజలయందు విశ్వాసమును గలుగజేయునా? గతించిన మూడుమాసములయందును మిల్లుచని వాండ్రు దుర్దశనాపుట కధికారవర్గ మేమి చేసినది. రెండుమాసములకు బూర్వము విల్లింగున ప్రభువు మొన్నను శాసనసభ సభ్యులకు జేసినటులె కని వాండ్రును ధర్మోపదేశమును జేసెను. కార్యనిర్వహణము చేయజాలకపోయిన యధికారవర్గమునె కనివాండ్రయందు శాంతిని స్థాపించుటకు వినియోగించెను. మొన్నటి ప్రసంగమునందు జరిపినటులు నైతికవర్గమును ఆయుధములను సిద్ధముగ నుంచెను. ప్రజలు దౌర్జన్యకార్యములను జేసినపుడైనను శాంతిని స్థాపించుటకు శాంతిమాగ్గమే సాధనము గాగలదు. అన్నము లేకను మాడుచుం దెడివారిమీదను తుపాకిగండ్రును ప్రయోగించుట వలనను శాంతిగలుగునా? శ్రీపూర్వాహనసమయము నందు కనివాండ్ర దీనాలాపములతో నిండిన ప్రజాహృదయమునందు శుష్క ప దేశములు శాంతిని గలుగజేయజాలవు. విల్లింగున ప్రభువు శాసనసభ్యులను గోరిన వరీక్షాసమయము తమకే వచ్చినదని గ్రహించవలసి యుండును. ఈ విషయ దశయందు ప్రభుత్వవర్గము వారి భావ నిరీక్షణమును మార్చుకొనజాలకపోయిన దుర్దశ గలుగు

నటులకు సూచనలు గనుపించుచున్నవి. చెన్నపురి యంతయును భయభ్రాంతులతో నిండి యుంకార బంధురముగ నున్నది.

చెన్నపురి వ్యవహారములవల్లను జూపిన, నధికార సంభ్రమమునే మలబారువిషయమోలందును నుత్తరసర్కారు వ్యవహారములవల్లను విల్లింగున ప్రభువు చూపుచున్న విధమును వారి ప్రసంగము విశదము చేసినది. మావిశాల ఘోరకార్యములకు హర్షించెడి భారతీయు లుండజాలరు. దుష్టశిక్షణమును శిష్టరక్షణమును న వ శ్యము చేయదగినవి. భారతీయు లందరును శాంతిస్థాపనమునకు దోడ్పడవలసియుండును. అధికారవర్గము కేవలము నైతికబలమును నమ్మినపుడు ప్రజాప్రతినిధులు చేయగల సహాయము మాత్రము గోచరముగాదు. మలబారునందు దురంతకార్యము లారంభములై రెండువారములైనను ప్రభుత్వ ప్రకటనములు సంగతి సందర్భములను బాగుగ దెలుపజాల కున్నవి. ఈ సందర్భస్థితి ప్రజలయందు సందియములను గలుగజేయుచున్నవి. ఉత్తర సర్కారులవిషయము ముఖ్యముగ డెల్టామండలముల విషయము విల్లింగున ప్రభువు తెలిపిన భావ మధికారభ్రమను బాగుగ దెలుపుచున్నది. మండలాధికారులకు నైత్యబలము నొసంగుటకు సిద్ధముగ నున్నటులు విల్లింగున ప్రభువు తెలిపియుండెను. నూజివిడు తిరువూరు ప్రాంతములందు నేరారోపణమును జేసి కఠినశిక్షలు విధింపబడుచున్నవి. గుంటూరునం దిటీవలన కొంత శాంతిగలిగినది. శాంతికి భంగము గలుగుట కధికారుల ప్రవర్తన మేక్షణమునం దైనను కారణము గలుగజేయవచ్చును. శాంతికి భంగము గలుగునపుడు బాధ్యతయంతయును నసహాయోద్యమ నిర్వాహకులమీదను బడుటయును ప్రయత్నపూర్వకమైన దౌర్జన్య ప్రవర్తనమును నారోపించుటయును సహజము. దౌర్జన్యారోపణముతో నైత్యబలము సిద్ధమగును. విల్లింగున ప్రభువును నావరించిన యధికారభ్రమ ధర్మాయత్తమైన యసహాయోద్యమముమీదను బ్రసరింపనున్న విధమును వారి ప్రసంగము వ్యక్తము చేయుచున్నది. అధికార భ్రమయందు విల్లింగున ప్రభువునకు గల యాదరణము ప్రజలకు లేదని జేతపరిస్థితులు విశదము చేయుచున్నవి. కారాగృహవాసములు నిర్బంధవిధానములు ప్రజలకు భయభ్రాంతులను గలుగజేయగల కాలము పోయినది. పెండలమండి ప్రజలు శ్రీకృష్ణజన్మస్థానములందు పరమానందముతో నివసించుచున్నారు. ప్రజలు దౌర్జన్యమును విపర్జించి గమ్యస్థానమును జేరుటకు బాటుపడుచున్నారు. ప్రపంచమంతయును స్వరాజ్యనాదముతోను స్వధర్మనాదముతోను నిండియున్నది. ఆంధ్రహృదయమునందును స్వధర్మ స్వరాజ్యమతాపము గలిగినది. ఇట్టి పరిస్థితులందు శాంతిని గాపాడవలసిన బాధ్యత యంతయును నధికారవర్గముమీదనే గలదు. విల్లింగున ప్రభువు చేసిన ప్రసంగ మధికారవర్గ మవలంబించ దలచిన మార్గమును సూచించుచున్నది. దేశకాల పరిస్థితులను గమనించి విల్లింగున ప్రభువు తమ యధికార భ్రమను మార్చుకొనుటకు సమయము గలిగినది. ఆశ్రమ పోనపుడు సంప్రాప్తముగానున్న విషయపరిస్థితులకు బాధ్యులధికారు లగుచు గాని ప్రజలు కాజాలరు. ప్రజలుమాత్ర మధికారలోభమునకు బలిగాకన ధర్మమార్గమునను స్వరాజ్యసిద్ధిని బడయుదురగాత!

ఆంధ్ర విశ్వ విద్యాలయము

నిన్నటిదియు, ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ నిర్మాణముగూర్చిన తీర్మానమును, మంథా సూర్యనారాయణరావు పంతులుగారు మద్రాసు శాసనసభలో ప్రవేశపెట్టిరి. మద్రాసు శాసన సభయందు, ఇదివర కొకమా రిట్టి తీర్మానమును చర్చించియుండిరి. అప్పుడు తమిళదేశ సభ్యులుగూడ, ఇందుకు సుముఖులుగ నుండిరి. పిమ్మట సినేటుసభవారు ఆంధ్రరాష్ట్రమునకు ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయమును యావశ్యకమని తీర్మానించియుండిరి. విశ్వవిద్యాలయ ప్రశ్న, వివాదరంగమునుండి దాటిపోయినది. అయినను, సూర్యనారాయణరావుగారి తీర్మానము నడిపించినవారు, శాసనసభ్యులలో నిన్నటిదియు లేక బోలేదు. ఆనంతర నుబ్బుకృష్ణారావుపంతులుగారి తీర్మానమును ఆమోదించిరి. ఆంధ్రసభ్యులే గాక, ఇతరులుగూడ తమ సమ్మతిని గనుబడిచిరి. డి.బి. కృష్ణశాస్త్రిగారు, ఎస్. శ్రీనివాసయ్యగారు, టి. సి. శ్రీనివాసయ్యగారు, ఎల్. ఎ. గోవిందరావుపయ్యగారు, ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయోద్ధాపనావశ్యకతను గుర్తించిరి. క్రైస్తవ సభ్యులగు వందవం, హమదు గార్లు, తీర్మానమును బలపరచిరి. ఉత్కళసభ్యులు మాత్రము, ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ స్థాపనము, ఆంధ్రరాష్ట్రనిర్మాణమునకు తోడ్పడునని భీతి జూపుచున్నారు. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయనిర్మాణము ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణమునకు దారితీయు ననుట కేమాత్రము సందియము లేదు. ఆంధ్రత్వసిద్ధికి ఆంధ్రులు తమకు ప్రత్యేకవ్యక్తిత్వము గలదని గ్రహించుట యావశ్యకము. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము గాని, ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్రముగాని, ఆంధ్రత్వసిద్ధికి చిహ్నములే గాని వేరొండు గాదు. ఉత్కళులును, స్వరూపసందర్భమునే వాంఛించుచున్నారు. వారును ప్రత్యేక రాష్ట్రముకొరకు అనేక సంవత్సరముల నుండియు పాటుపడుచున్నారు. అట్టిస్థితిలో, వారు భాషాధారక విభాగము నాశించివాటికి తోడ్పడుటకు మారుగ, ఎల్లరకు గావలసిన విషయము గూర్చి ప్రతికూలభావము జూపుట, స్వార్థపరత్వమును కనుబడుచున్నది. భారతజాతీయతబలపడుటకు భాషాధారక విభాగ మావశ్యకమని గ్రహించుచో, ఉత్కళు లాంధ్రరాష్ట్రనిర్మాణమున కభ్యంతరములను సూచించజాలరు. నరేంద్రులగూర్చిన తీర్మానములను అనుసరించుచున్నాము. వానిని మధ్యవర్తులద్వారా సులభముగ పరిష్కరించుకొనవచ్చును. అంతయుగాని, ప్రధాన సూత్రమును మిఱచి, ఎవరికేమియును మాత్రమే వారు చూచుకొనుట భావ్యము గాజాలదు. మానవత్వమునకు, జాతీయత ఎటుల భంగకరము గాదో, జాతీయతకు భాషానుబంధము అటులే భంగకరము గాజాలదు. ప్రత్యేకరాష్ట్రము నాశించెడి సంఘ మేది యయినను అట్టి కోర్కెల గల ఇతర సంఘముల మనోరథపునీధి కట్టువడక, వారి ప్రయత్నములకు తోడ్పడుట లాభకరము. ఆంధ్రులు, తమకుమాత్రమేగాక, వివిధ భాషాసంఘములవారికి ప్రత్యేకప్రతిష్టాపన లవసరమని తెలిపియుండిరి. హిందూదేశము సంతను భాషైకరాష్ట్రములుగ విభజింపవలయునని చాటియుండిరి. వారి యుద్దేశము, కాంగ్రెసు సభవారిచే గారవింపబడెను. కాంగ్రెసురాష్ట్రములు, భాషలబట్టియే నిర్ణయింపబడినవి. స్వపరిపాలనావిధానమునందు, భాషాప్రయుక్తరాష్ట్రవిభాగము మూలాధారముగ నుండక తీరదు. అట్టితరీ, రాష్ట్రసమస్యను, విశ్వవిద్యాలయసమస్యను వేర్వేరుగ భావించ వలదు. ప్రతి భాషాధారరాష్ట్రమునకును, కనీసముక విశ్వవిద్యాలయ ముండవలెను. దాక్కురు సతీశ మొదలియారుగారి ఆక్షేపణ వింతగనున్నది. ఏమన, ఆంధ్రదేశమనినను, ఆంధ్రమనినను, నిర్వచ

నముకేయుట అసంభవము. తెలుగువారిని తమకులనుండి వేరుకరుచుట అసంభవము. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయముని నామకరణము గావించగూడదనియు, మరి యే నామమున నయినను బిలువ వచ్చుననియు, మొదలియారు వాదించుచున్నారు. బ్రాహ్మణేతరసంఘసభ్యులలో, దీనివలన సంఘీభావముచేసుననివారు భయపడుచున్నారు. ఆంధ్రుల పరిపాలనము విజయనగరరాజులకాలములో తిరునల్వేలివరకు వ్యాపించినదని, చరిత్ర దెలుపుచున్నది. అంతమాత్రముచేతమిళదేశములనప్రత్యేకతను కోల్పోవజాలదు. మొదలియారుగారు హించినటుల, ఆంధ్రదేశము తిరునల్వేలివరకు వ్యాపించియుండలేదు. ఈకారణమును పురస్కరించుకొని, ఆంధ్ర, తమిళదేశములను విభజింప విలు లేదనుట మిగుల యసభ్యము. యజ్ఞశ్రీశాతకర్ణి చక్రవర్తి కాలమున, ఆంధ్రులు ధరణికోటనుండి దాదాపుగ హిందూదేశమునంతను పరిపాలించినటుల దృష్టాంతములు గలవు. వంగమగధదేశములను ఆంధ్రులు వెనుక పాలించిన సంగతిని, ఆయాదేశముల వారిపట్టికిని అనుశ్రుతముగ జెప్పుకొను చున్నారు. అంతమాత్రమున, వంగదేశమునుగాని, మగధదేశమునుగాని, ఆంధ్రరాష్ట్రమునుండి విడదీయగూడదనుట అసభ్యముగ నుండును. పూర్వపు సంగతులులున్నను, ఆంధ్రులన నెవ్వరో, ఆంధ్రదేశమన నెదియో, ఎల్లరకును రూఢిగ తెలియును. శబ్దమునకు రూఢ్యర్థమేర్పడినపుడు, అదియే నిర్వచనమగును. ఆంధ్రుల గూర్చిగాని, ఆంధ్రదేశముగూర్చిగాని, సభ్యులలో నెవ్వరికిని గలుగని సందియము, మొదలియారుగారి కేల గలుగవలయునో తెలియ కున్నది. సోమసుందరం పిళ్లగారు, ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయతీర్మానమును బలపరచి యుండిరి. ఆంధ్ర బ్రాహ్మణేతర సభ్యులు, ఈతీర్మానమునకు తమ సమ్మతి గనుబడిచి ఆంధ్రాభిమానమును సువ్యక్త పరచిరి. రా.బి. టి. బాలాశ్రీరావు నాయుడుగారు, నరేంద్ర మొదలియారుగారి వాదమును ప్రహేళికముగ ఖండించుచు, ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ నిర్మాణము బ్రాహ్మణేతరదృష్టమునకు భంగము కలిగింపజాలదని స్పష్టముగ దెలిపిరి. విద్యాశాఖామంత్రి లగు ఏ. పి. పాలోగారు, ప్రత్యేకవిశ్వవిద్యాలయావశ్యకతను అంగీకరించిగాని, ఇట్టిప్రతిష్టాపనమును ప్రారంభించుట కయినను ధన మెక్కడిదని విచారించిరి. మంత్రులకుగల యిబ్బందు లివియేగద! వారికి సదుద్దేశము లుండవచ్చును గాని, అవి సఫలమగుటకు డబ్బుల భింతుట దుర్లభము. ప్రధాన సాధనముగు ధనము గూర్చి పాత్రో గారు నిరాశ జెందిరి. తుదకు, ఇందుకు సంబంధించిన సంగతులను విచారించి ఆచరణవిధానము నొకదాని నేర్పరుచుటకు, ఆంధ్రనాయక సభ్యులుగల సంఘమును నియమించెద మని, పాత్రోగారు నుడివిరి. ఈ సంఘమువారే, విశ్వవిద్యాలయ మేమాదిరిన నుండవలయునో నిర్ణయించెదరని తెలిపిరి. ఆంధ్రనాయకులేగాక, ఇతరులు గూడ దీనియందు సభ్యులుగ నుండురని, విద్యాశాఖాధ్యక్షు లగు లిటిలు హేల్సుగారు వెల్లడిజేసిరి. ఇంతలో తీర్మానోపపాదకులగు సూర్యనారాయణరావుగారు, తీర్మానము నుపసంహరించికొనిరి. వారు బహుశః, విచారణ సంఘనిర్మాణసూచనతో సంతృప్తి జెంది యుండవచ్చును. ప్రస్తుత శాసనసభా కార్యాక్రమము వలన, ఓక్క-విషయము తేలుచున్నది, తీర్మానము లెంతమంచివి యయినను, వానిని కొనసాగించుటకు ధనములేదని మంత్రులు గుండుట సామాన్య ధోరణియగుచున్నది. ఆంధ్రమండలములలో వ్యవసాయ కళాశాలను స్థాపించు విషయమున గూడ, డబ్బులేమిలే మంత్రుల సూచించెను. ప్రస్తుత పరిస్థితులలో, ప్రజోపయోగకరము లగు కార్యములను శాసనసభల ద్వారా సాధించుట దుర్లభ

మని తోచకమానదు. స్వరాజ్యస్థాపనలో, బిమ్మట, ఆంధ్రులు నిరూపించిన సూత్రము హిందూదేశ పునర్నిర్మాణమున కాధార భూతము లగు ననుట కేమాత్రము సందియము లేదు. దేశీయమహాసభవా రీ సూత్రములనే ఆధారముగ నైకొని పనిచేయుచున్నారు. గాంధీ మహాత్ముని యుద్ద్యమము ఈ సూత్రముల మీదనే ఆధారపడియున్నది. అందుచే శాసన సభలయందు ఆంధ్రాభిలాష లేతరున పరిణమించినను, ఆంధ్రులు నిరాశజెంద నవసరములేదు. ఆంధ్రోద్యమాశయములే, స్వరాజ్యోద్యమాశయములను వికసించేయుచున్నవి. ఆకారణముచేతనే స్వరాజ్యోద్యమము ఆంధ్రదేశమున నిజరూపముతో బ్రకాశించుచున్నది. భావిహిందూదేశవిభాగమునందు, రాష్ట్రములు భాషల ననుసరించి ఏర్పడక తప్పవు. రాష్ట్రములతోబాటు ప్రత్యేకవిశ్వవిద్యాలయము లేర్పడితీరును. స్వరాజ్యము సఫలమయిన పిమ్మట, ఆంధ్రుల మనోరథములు సిద్ధించు ననుటకు సందియము లేదు. వివిధభాషా ప్రజలును, ప్రత్యేకవిభాగము జూపినకొలదియు స్వపరిపాలనము పలవిధ వన్నెతో బ్రకాశించి ఆనంద మిచ్చుచుండును.

స్వల్ప సేనాని

స్వల్పసేనాని, స్వదేశమునకు వెడలినపిమ్మట, ఇంపీరియల్ కాన్ఫరెన్సు కారిత్రమును వివరించెను. భారతీయుల హక్కులగూర్చి దక్షిణాఫ్రికా ప్రతినిధులు ప్రత్యేకాభిప్రాయము నొసగిరని చెప్పి, భారతదేశప్రతినిధులను గూడ వారు ప్రేరేపించగలిగిరని చెప్పిరి. భారతదేశప్రతినిధు లీ సంగతిని విని సంతసము జూపజాలరు. ఇంపీరియల్ కాన్ఫరెన్సుల ప్రయోజనరాహిత్యము నిందుమూలమున కనుగొనవచ్చును. పరాధీనదేశములస్థితి నివి చక్కబరుచజాలవు. ఈకాలమున నెప్పుడిగ ముందుకు జనవలె నని స్వల్పసేనాని బోధించెను. కడుపునిండినవా రిరుల యాకలిని కనుగొన జాలరు. అటులే అధినివేశరాజ్య స్వాతంత్ర్యము ననుభవించుచు సుఖముగ నున్న దక్షిణాఫ్రికావారు, వరులకు మందగమనమును బోధించుట సహజము.

గాంధీమహాత్ముని హెచ్చరిక

చిట్టగాంగులో మహామృదీయులయెదుట ముచ్చటించుచు, ప్రజలుఅహింసావ్రతమును సంపూర్ణ దీక్షతో నాచరింపవలెనని బోధించిరి. యోష్టాల చర్యలను నిరసించుచు, స్వరాజ్యోద్యమముగాని ఖలాఫాత్ ఉద్యమముగాని వీనివలన ఎంతమాత్రము ముందుకుజనదని, ఖండితముగ బలికిరి. స్వదేశవస్త్రధారణావశ్యకతను దెలుపుచు, స్వదేశవ్రతవీక్షపూర్తియగుచో అట్టేబరు 1 తేదిన స్వరాజ్యము లభించునని వాగ్దానముజేసిరి. గాంధీమహాత్ముని వాగ్దానము సఫలమగుగాక యని కోరెదము.

చీరాల తీర్మానము

చీరాల మ్యునిసిపాలిటీ రద్దుచు గూర్చి పి. వెంకటసుబ్బారావుగారు మద్రాసు శాసనసభలో నుపపాదించ దలచిన తీర్మానము, త్రోసి వేయబడినను, సి. వి. వెంకటరమణయ్యగారు మరియొక తీర్మానము నీ విషయమై ప్రతిపాదించెదరనియు, రాజోపు సభలోగాని అది చర్చకురాదనియు, దెలియచున్నది.

నిషేధము

టంగుటూరు ప్రకాశంపంతులుగారును, వారి తో వెడలిన స్నేహితులును పాల్నాట లాలా కాలో నుపన్యసించదలవగ, ఆసభలను మలఖారు కలెక్టరుగారు నిషేధించినటుల, తంతివార్త దెలుపుచున్నది.

మొదరాను శాసనసభ

శనివారము, సెప్టెంబరు 2:— శాసనసభ మరల యీ రోజునము 11-10 గంటలకు గా. సర్. పి. రాజగోపాలాచార్యులచే ప్రధానాధిపతులుగ, సమావేశమయ్యెను. ప్రారంభమున ప్రార్థనలు జరిగెను.

మునిసిపాలిటీల చట్టము

సెప్టెంబరు 1 వ తేదినాడు గా. పి. రామారాయణంగారు ఉపసాదించిన బిల్లు వెలల్ల కమిటీనిగూర్చిన సవరణ కొకదానిని ఆమోదము కృష్ణారావుగారు ప్రతిపాదించిరి.

అద్యోగము జనరల్ పి. పి. రామస్వామి అయ్యగారు కృష్ణారావుగారి సవరణ స్థానికములైన ప్రతిపాదనలకు సర్దుదాన దానినిగూర్చి యాలోచించుటకు పిలువబడిరి. కృష్ణారావుగారు సమాధాన మిచ్చిరిగాని అధ్యక్షులు అగీకరింపరైరి. తరువాత గా. రామారాయణంగారి బిల్లు వోటుకు పెట్టగా అంగీకరింపబడెను. ప్రతిపాదనల రేచరి. కొందరు తటస్థులుగ నుండిరి.

ఎం. కూర్యనారాయణ పంతులుగారు విశాఖపట్టణము జిల్లాలో పాదసూరులోగాని మరియేచోటగాని కొక సేతపాత కాలను స్థాపింపవలె నను తీర్మానము సవరణించిరి.

తీర్మానము సవరణించుచు సేతపాతకాలను విశాఖపట్టణము జిల్లాలో స్థాపింపవలె నని ప్రతిపాదించిరిగాని, ఈలాటితీర్మానమునుగూర్చి యిదివఱకు భూపతిరాజు వెంకటపతి రాజుగారును ఆర్థిక న్యాయనాథులు రావుగారును ఇది వఱకే ప్రతిపాదించియుండినందున పాదసూరు చుట్టుప్రక్కల సేతపాత సాలెవా మండలమున సేతపాతకాలను ఆజిల్లాలో స్థాపించియేదల జరిపించారులు భూస్వాములు విద్యార్థి వేదనముల నొసగుదుననియు, మూర్యనారాయణంగారు చెప్పిరి. శ్రీ మాకేశ్ భూపతి రథోగారు ఆమోదించిరి.

సర్. టి.టి. త్యాగరాజురెడ్డిగారు సేతవిషయమై యంత ప్రతి పుచ్చుకొనుచున్నందున సేతు సంరక్షించుచున్నాను. వ్యక్తులు చాల వనిచేయుచున్నది. విశాఖపట్టణము సేతగాం ద్రకు రేగిన పని యెనువలె నను సుదేశముతో ఈ తీర్మానము తేబడిట్లు నాకు తోచుచున్నది. కాని యీలాటి పాతకాలను పెట్టిన సేతగాండ్ర కుపయోగముండదు. సేతసంఘములుగ సేర్పడి యిట్టి ప్రదేశములకు వెళ్లి విశాఖపట్టణము జిల్లాకును ఇతర జిల్లాలకును వెళ్లిన సేతగాండ్రకు ప్రోత్సాహము గలుగుననియు కాబట్టి ప్రభుత్వమువారు సేతసంఘముల మండలిని సేతు కొరకు చూస్తాను.

గా. వెంకటరెడ్డి నాయకుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు ప్రస్తుతము నాలుగవదశించుటకున్న భూపతిరాజులను యంత్రములను తెప్పించుటయే ఆశక్తికముగ నుండెననియు, వానినిని టిని తెప్పించి మదరాసులో కొకపాతకాలలో పెట్టవచ్చుననియు పాతకాలలో కేవలము సేతసేర్పటలను పెట్టవారికి జీతనోపాయము కష్టముగ నుండుననియు కాబట్టి కొన్ని సామాన్యపాతకాలలో మిగిలిన విద్యతోపాటు సేతగూడ సేర్పట బాగుగ నుండుననియు, ఇప్పటికే యిట్టి యేర్పాటు పదిపాతకాలలో నుండెననియు, ప్రస్తుతము పాతకాలముకొక పక్షమున కొందఱనుభవజ్ఞులు పాదసూరుకు వెళ్లియుట ఏర్పాటు చేయుదు మనియు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి.

అంతట న్యాయనాథులను పంతులుగారు తమ తీర్మానము సవరణచేయుచుకొనిరి.

వ్యవసాయమును గూర్చిన పట్టికలను నాలుగు సంవత్సరముల కొకమారు తయారుచేయుచున్న వ్యవసాయమునకు తోడ్పడు పక్షపుల సంఖ్యను, ఒకటి పక్షపులతో ఎన్ని ఎకరములు సాగుచేయుననియు తెలుపుటగున సమాచాలు తయారు చేయవలెనని ఎం. రంగనాథం మొదల్యారుగారు ఉపపాదించిరి. ఆమోదము కృష్ణారావుగారు మొదల్యారుగారి తీర్మానమును ఆమోదించిరి.

ఈవిషయములను కొన్ని యిదివరకే గమనించుచుంటి మనియు మిగిలినవానినిగూడ యికగమనించుట కభ్యంతరము లేదనియు, గా. మాబిల్లాసామాయిగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. పిమ్మట మొదల్యారుగారు తమ తీర్మానము సవరణచేయుచుకొనిరి.

వ్యవసాయదారులకు కరువుకాలమున నొసగు అద్యాన్యవైకమునండి కడ్డిపుచ్చుకొనగూడదనియు, మొత్తము చెల్లుబడికిగాను మొదటివాయిదాను జనవరి 1922 లోపుగ కొరగూడదనియు పేదరికమును గమనించి ద్రవ్యమును చెల్లుబడి ఆంధ్రేశిక రెమిషనుకొందరికి యిచ్చుటగున కలెక్టరులకు ఉత్తరువీయవలెననియు రంగనాథ మొదల్యారుగారు ప్రతిపాదించిరి.

టి. శివశంకరం పిల్లైగా రీతిర్మానమును ఆమోదించిరి.

మొదల్యారుగారి తీర్మానములోని భావము వివరణకే మాన్యుయలులో నుండెననియు వానిని వివిధాధికారులు గమనింపవచ్చు ననియు గా. వివిధాధికారుల ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను.

తీర్మానమును వోటుకు పెట్టవలసినదనియు ప్రభుత్వము వారు పట్టికలు పలికిన యుపయోగము లేదనియు మొదల్యారుగారు చెప్పిరి. అనుకూలముగ 19 మందియు ప్రతిపాదనముగ 17 మంది వోటుచేసిరి. తరువాత వివిధాధికారులకు పోలుకొనెను. 41 మంది అనుకూలముగను 20 మంది ప్రతిపాదనముగను 8 మంది తటస్థులుగ నుండినందున తీర్మానము అంగీకృతమైట్లు ఉపాధ్యక్షుడు డి.బి.పి. కేశవపిల్లైగారు నిర్ణయించిరి.

ఆదిదావిపట్టణకు దరఖాస్తుపూనుటమీద వ్యవసాయపు పనులకు బుణము నీయవలె ననియు, ఇచ్చిన 5 సంవత్సరముల వఱకు వాయిదా యియ్యవలెననియు తరువాతగూడ కొద్దికొద్దిగ వాయిదాప్రకారము పుచ్చుకొనవలె ననియు ఎం. డి. దేవదాసుగారు తీర్మానము సవరణచేసిరి.

కేశవులుగా రీతిర్మానము నామోదించిరి.

వీరేశలికలకు తీర్మానములోని భావములను గమనించుచు గా. మాబిల్లాసామాయిగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుగా జేపదాసుగారు తమతీర్మానము సవరణచేయుచుకొనిరి.

కోయంబుత్తూరుజిల్లాలో ప్రతిపాదన చెడిపోవుటను ఆపుటకును, అభివృద్ధిచేయుటకుగూర్చి ఆలోచించుటకు అధికారులతోను అధికారేతరులను ఒకయువసంఘముగ సేర్పాటు చేయవలెనని పి. వి. వెంకటరమణ అయ్యంగారు ఉపపాదించిరి. ఆమోదము కృష్ణారావుగా రీతిర్మానము నామోదించిరి.

గా. వెంకటరెడ్డి నాయకుగారు తీర్మానమునకు అనుకూలముగ మాటలాడిపిమ్మట శ్రీ వెంకటరమణ అయ్యంగారు తీర్మానము సవరణచేయుచుకొనిరి.

పరపతిసంఘముల అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారులను సీనియరు గ్రేడు తహసీలుదారులలో నుండియు చివరగ్రేడు డెప్యూటి కలెక్టరులలో నుండియు నియమింపవలె ననియు ప్రస్తుతపు సీనియరు డెప్యూటి కలెక్టరుగ్రేడు అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారులను తమతోలుత యుద్వోగములకు పంపివేయవలె ననియు టి. ఎం. నరసింహాచారిగారు రుపపాదించిరి.

ఎ. రంగనాథం మొదల్యారుగా రీతిర్మానము నామోదించిరి. ఈ విషయమై యిదివఱకే చర్చ పుచ్చుకొను చుండ బడెననియు తహసీలుదారుల విషయమును గమనించు మనియు గా. వెంకట రెడ్డి నాయకుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుగా నరసింహాచారిగారు తమ తీర్మానము సవరణచేయుచు కొనిరి.

ఆయుర్వేద యువాని వైద్యులపేళ్లను రిజిస్టరుచేసి వారిలోనుండి కొందరిని సంఘముగ సేర్పించి ఆసంఘము లోనికి శాసనసభ్యులను కొందరినిపంపి, ఇతరుల ఆవిజ్ఞప్తులలో చేర్చుకొనుటకు లెగనయోగ్యతను నిర్ణయించవలెననియు, వైద్యమునభ్యసించునపుడు అయోగ్యముగ ప్రవర్తించినవారిని తీసివేయవలె ననియు రిజిస్టరు వైద్యులకు అర్హతను గమనించి ప్రత్యేకవిరుదములనొసగవలెననియు డాక్టరు గిల్బర్టు స్టేటరుగా రుపపాదించిరి. డాక్టరు సి. వి. రామారావుగారు ఆమోదించిరి.

అంతట సభ్యులు ఫలాహారములకు వెళ్లిరి.

శుక్రవారము మధ్యాహ్నము - (ఫలహారాంతరము).

మదరాసు, సెప్టెంబరు 2:— ఈ దినము మధ్యాహ్నము శాసనసభ సర్. పి. రాజగోపాలాచార్యులగారి అధ్యక్షత క్రింద 2 X 30 నిమిషములకు సమావేశ మయ్యెను. ఉదయము యం నూర్యనారాయణ పంతులుగారిచే సవరణచేయబడిన “ఆంధ్రుల కొక ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయము” కావలయు నను తీర్మానము మీద డిర్ఘచర్చ జరిగెను. తమిళదేశము, మళయాళ దేశముల నుండి వచ్చిన ప్రతినిధు లందరు ఏకగ్రీవముగ తీర్మానమును బలపఱచిరి గాని ఒకరిద్దరు మాత్రము తీర్మానమునకు ప్రతిపాదనముగ మాట్లాడిరి. “ఆంధ్రుల విశ్వవిద్యాలయము” ను నామము బ్రాహ్మణేతర సంఘముయొక్క సంఘీభావనమును నాశనము చేయవచ్చు నని డాక్టరు. సి. నటేశ మొదల్యారుగారు భయపడిరి. ఆంధ్రుల కొక విశ్వవిద్యాలయము వచ్చినను, ఓడ్రులు మదరాసు విశ్వవిద్యాలయముతో సంబంధబాంధవ్యములు కలిగియుండుటకు తమకు స్వాతంత్ర్యము నియ్యవలయునని శ్రీమాకేశభూపతిరథోగారు చెప్పిరి. మదరాసు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వపరిపాలక క్రింద ఉన్నంతవరకు, ఓడ్రుల కష్టములు తొలగిపోవని చెప్పుచు, విశ్వనాథదాసుగారు తీర్మానమును బలపఱచిరి.

డి. బి. యం. కృష్ణక నాయుగారు తాము ఆంధ్రులకు కాకున్న ను తీర్మానమును బలపఱచుటకు సంకల్పము నిచ్చుచున్నదని చెప్పిరి. ప్రాత విశ్వవిద్యాలయములను విభజించి, వాని స్థలములలో కొత్త వానిని నిర్మించుట నూతనయుగమందు జరుగ ప్రారంభించినది. ఇట్టి కార్యము లత్యద్భుతములు. డాక్టరు మిల్లరుదొర దక్షిణ హిందూస్థాన మందలి విద్యార్థులలో సగ్రగణ్యత వహించిన మహాపురుషుడు. అత డొకసారి అనేక సంవత్సరముల క్రిందట తిరునల్వేళ్ళిపురముం దుపన్యసించుచు ఈ రాజధానియందనేకవిశ్వవిద్యాలయములను స్థాపించుటత్యవసరమని చెప్పియుండెను. భాషాప్రయుక్త విశ్వవిద్యాలయము లుండితీరవలయునని ఆమహానీయుడప్పుడే ఊహించెనని చెప్పవచ్చును. పూర్వముమదరాసు కార్యనిర్వాహకసభాసభ్యుడుగా నుండిన సర్ హరల్డు స్టూర్ట్ గారికొకసారి సెనేటు భవనముం దుపన్యసించుచు ఈరాజధాని యందనేక విశ్వవిద్యాలయము లుండవలయును. ముఖ్యముగ ఆంధ్ర జిల్లాలకు రత్న బామే ఒక విశ్వవిద్యాలయ ముండవలయునని చెప్పియుండిరి. ఇప్పుడు భారతదేశముం దనేక నూతన విశ్వవిద్యాలయములు పుట్టుచున్నవి. కాబట్టి ఆంధ్రులకొక నూతన విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించుటకు తరుణ మాన్యుమైనది. ద్రవ్యము లేదయ్యా, అని ప్రభుత్వమువారు యధా ప్రకారముగ సంభాయిపీ ఇయ్యవచ్చును. ద్రవ్య లేమికారణమును గోరంత కొండంత చేసి చెప్పుట న్యాయముగాదు. ఆంధ్రజిల్లాలలో ప్రాధేయ్య భవనములు, కళాశాలలు, పాఠశాలలు, కాస్త్రవేత్తలు, విద్యార్థులు, భవనములు వేయల నూతన విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించుట కవసరమగునని యన్నియు గలవని చెప్పవచ్చును. వీని నన్నిటిని ప్రారంభించ నక్కఱలేదు.

శ్రీమాకేశభూపతి రథోగారు ఆమోదించిరి. “నే నీ తీర్మానమును బలపఱచుచున్నాను. ప్రతి ప్రత్యేక కళాశాల ఒక ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయముగ నుండవలయును. భారత భూమియందంతటను కొత్త విశ్వవిద్యాలయములు పెట్టబడుచున్నవి. మదరాసు రాష్ట్రమున కంతటికిని ఒకటి విశ్వవిద్యాలయమేల యుండవలయునా? విశ్వవిద్యాలయము అన్నియు భాషాప్రయుక్తముగ నుండి తీరవలయును. దీనినిగూర్చి భేదాభిప్రాయము లుండవచ్చును. ఎంతకాలము ముందో చేసియుండవలసిన కార్యమును మనము నిలిపివెట్టివాము. ఆంధ్రదేశములో విద్యార్థులకు తక్కువలేదు. ఇట్లు చేయుటవలన తమిళులకు, ఆంధ్రులకు పోట్లాట లుండునని ఎంతమాత్రము చెప్పజాలము. మదరాసు సెనేటు సభవారే ఆంధ్రులకు వేరే విశ్వవిద్యాలయ ముండవలయునని తీర్మానించిరి.”

డాక్టరు. సి. నటేశ మొదల్యారుగారు ఇట్లు తీవ్రముగ ఆక్షేపించిరి. నా కీ తీర్మానమేమి ఇష్టములేదు. ఆంధ్రదేశము, ఆంధ్రులు- ఈ రెండు పదములకు సరియైన అర్థమును చెప్పుటకు పిలు లేదు. కృష్ణ దేవ రాయల వారి సహాప్రాజ్ఞము తిరునల్వేళ్ళి పురకు ఉండెను. దక్షిణజిల్లాలలో తెలుగుజామిందారులు గలరు. నా మాతృభాష తమిళముగాని సేను వి. యే. పరీక్షకు ఆంధ్రభాషను పఠించితిని. నా మిత్రులు ఎ. రామస్వామి మొదల్యారుగారు కూడా నాభోటివాడే. మేము ఆంధ్రులము కాదా? దత్తమండలపు ప్రతినిధులలో ముగ్గురు తమిళపుత్రులు 1 డి. బి. పి. కేశవపిల్లైగారు 2 టి. శివశంకరపిల్లైగారు 3 ఎ. రంగనాథ మొదల్యారుగారు ఇట్లు ఆంధ్రులకు ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించుటవలన, బ్రాహ్మణేతర సంఘీభావనము కనిపింపును. ఏమైనాసరే “ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము”ను పేరు పెట్టవద్దు.

మధురప్రతినిధులలో నొకరగు శ్రీమాకేశభూపతిరథోగారు ఇట్లు చెప్పిరి. “నేను తమిళుడనైనను, ఈతీర్మానమును బలపఱచుటకు కుతూహలపడుచున్నాను. “ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము”నునుటతోడనే దోషమా? నేను మధురపురముం దాంధ్ర సాహిత్యపరిషత్సభ్యత్వమును జరిపితిని. గానమునకు లెగనది ఆంధ్రభాషయనియే నాఅభిప్రాయము. కావేరీనదీతీరమున పుట్టి పెరిగిన త్యాగరాజయ్యగారు తమకృతులను ఆంధ్రభాషలో వ్రాసిరి. మధురవిద్యావేత్తలకుప్రతినిధి కెక్కిన పురాతనపట్టణము.

మనమీతీర్మానము నంగీకరించినయెడల, దేశభక్తులు కొందరు మనకు కావలసిన సహాయము చేయక లేవదు. ప్రతి విశ్వవిద్యాలయము ఒకేరకముగ నుండ నక్కఱలేదు. తమిళభాష ఆంధ్రభాషయొక్క పెద్దపదరి, మలయాళ భాషయొక్క జనని. ఆంధ్రులు తమిళభాషానికి వెళ్లవచ్చును, తమిళులు ఆంధ్రదేశముకు పోవచ్చును. పూర్వకాలముందు కృష్ణదేవరాయుడు ఆంధ్రకర్నాటకు తమిళ భాషలను, పండితోత్తములను పోషించుచుండెను. ఒక నూతన విశ్వవిద్యాలయమును

శారదా నామ సంకీర్తనము

ఆంధ్ర పాదము.

మ. సూర్యనారాయణగారు

సీ: ఒకనాడు గల దాంధ్రయమకులు తూర్పు
కనుమరుగ్గులు నేలినదనంబు
ఒకనాడు గలదు పల్లకశ్రవణము
అమరావతిని స్మర్యమాడుదినము
ఒకనాడు గల దాంధ్రకలప్రపంచము
కృష్ణావంతి నూగినదనంబు
ఒకనాడు గలదు నిర్వహణశత్రుల
నాంధ్రప్రదేశ్ నేటాడుదినము
సీ: ఒక్కనాడున్నయది యాంధ్రయమధూమి
కట్టివాడికి రిపుల రక్తపునదులు
కట్టినదనంబు నేటికి గాలకళ
నన్నున్నది తలకిందు లయ్యెగాని.
మ: తెలుగుబాటకే తూరునంబు గల దక్షిణామిశ్రాక్షపా
కలనంబుం గల దీప్తకంబుగ మహాకవ్యంబు లీనాటికిం
గలిగెన గాని మహాకవి త్రిపురాట్రుగ్రుత్తాపృష్ఠాద్వి
జలసంక్తజయేంద్రాస్యము మహాశ్రవణంబు. సామాన్యమే!
శ్రీ: కొదమెత్తిక కల్లయ్యె విజయరా
మావనీధవునివత్సీలంతరము.
భూభంగమొనరింప భాగవతోక నల్ల
నైపోయె మురుగురాయలయశము
తరచారి చేయూనుకొక మాప్రీతులంబు
కోటగోడలు ప్లేచ్చునోడి దూతె
ఆంధ్రనకుత్తవంశార్థవం బనినంత
గంగాప్రవాహ ముప్పొంగిపోయె
‘మై’ యనినయంతలోన నీతిపునండి
తెలుగుదేశమునకుం గావులు ప్రవించె
నాంధ్రపాదమన మాటలా? రిపుత్స
చములకుండెలు వినినంత బ్రదలయ్యె!!
సీ: ఆటపట్టా? నాగులేటిపాములు తూర్పు
వెలివార పడగలు విప్పవోట్లు
భోజనములా? తాళ్లపోరాటమునైన
సాహసంపంగళేయ శక్తిదములు
పోరుములా? క్రూరాధిపతిచనరాగ
మతితానైన్యసంతానములు
అభిమానములా? చంద్రికామృతప్రతిమాన
భవ్యాంధ్రకీర్తినిర్వాహకములు
ఈవిధముగ వారిచి యహీసమైన
భిక్షమును వేరెఱుంగి సంగ్రామధూమి
వృషభవాహనములమీద నెక్కి నటన
నలిపినది యాంధ్రపల్నాటి శౌర్యలక్ష్మి.
సీ: ఆంధ్రమీరును క్రోధరక్తాశుం డగును
నొరవెరికి కత్తి యులిసింది యురికినాడు
నిఖిలుస్తరికంతలోనితమ కురిసి
కాంతి సమకూరినది ధాత్రామలకల్ల.

చాణక్యసూత్రములు

[చాణక్యసూత్రము లను పేరితో, ఆంధ్రకావ్యమున కనుబం
ధముగ నైదామందల సూత్రములతో నుపనిబట్టిన చిన్నగ్రంథ
సంపర్కము కలదు. అయ్యది సంగ్రహశక్తిని అనంతమగు విజ్ఞాన
మున క్షాకరమై యుండుటచేత, జనుమనల యుపయోగార్థమై
ఇందు ఆంధ్రీకరించి ప్రచురించుచున్నాము. చదువరులు సహృ
దయులై చిత్తగ్రహించుక.]
సూర్యమునకు మూలము భర్తృ, భర్తృమునకు మూలము
అగ్ని, అగ్నిమునకు మూలము రాక్షసు, రాక్షసునకు మూల

మింద్రియజయము, ఇంద్రియజయమునకు మూలము వినయము,
వినయమునకు మూలము వృద్ధోపసేవ, వృద్ధోపసేవకుమూలము
విజ్ఞానము. విజ్ఞానముద్వారా ఆత్మసంపాదనము నొనర్చువల
యును. ఆత్మసంపాదనము నొనర్చువాడు తప్పక జితాత్ముడు
అగును. జితాత్ముడు సర్వసమృద్ధులతోను వెలయును. (ఇట్లు
కలిగిన) అర్థసంపద ప్రకృతిసంపదను వెలయునును. ప్రకృతి
సంపదద్వారా అనాయక మైన రాజ్యమైనను వినీతము కాగల్గును.
(అనగా శిక్షితము కాగల్గు నటులు) ప్రకృతికోపము తక్కిన
యందఱు కోపములకంటెను మిన్న. అవినీతస్వామి లాభము
కన్నను-అనగా అవినీతదగు నేలికకన్నను-అస్వామిలాభమే-
(స్వామిలేకుండుట యనునదియే) శ్రేయము. [1-14.]
ఆత్మసంపాదనము చేసినమిట్టట సహాయవంతుడై మెలగ
వలయును. అసహాయ దగువానికి మంత్రివినిశ్చయము కల్గుదు.
ఒంటిచక్రము తిరుగజాలదుగదా. కనుక సహాయవంతుడు కా
దగును. సహాయదనంగా సుఖదుఃఖముల రెంటియందును కుల్య
ముగానుండువాడు. తాను మానియె సర్వవిధముల తనకు ప్రతిహా
నిగానుండువాని గురించి మంత్రము ఆలోచనము ఉత్పాదించ
వలయును. అనగా నొనర్చువలయును. ప్రకృత్యా అవినీతుడగు
వానిని స్నేహమాత్రమును పురస్కరించుకొని-తానొనర్చవలసిన
మంత్రమునందు ప్రవేశపెట్టెదము. కుల్యవంతుడును ఉపధాకుర్చు
డును అగునట్టివానిని మాత్రమే మంత్రినిగా చేర్చవలయును.
సర్వారంభములును మంత్రసకలములే. కనుక నిట్టిమంత్రమును
సురక్షితముగావించు నేని కార్యసిద్ధిప్రక యగును. మంత్రమును
వెల్లడిచేయనాడు కార్యమును నశింపజేయుటయేగాక ఒక్కొ
క్కప్పుడు ప్రమాదమునకులొనే శత్రువులచేత జిక్కికొనవలదు.
కనుక సమస్తవిధములను మంత్రము రక్షితప్రక. [15-26.]
మంత్రసంపదచే రాజ్యము వృద్ధిపొందుచున్నది. మంత్ర
గోపనము అత్యుత్తమ మైనదని పల్కెదను. కార్యాంశనకు
మంత్రము దీపమునంటివి. మంత్రనతుస్సు మూలమున పులచ్చి
ద్రములను గుర్తింపగల్గును. మంత్రకాలమున మర్కటపదరాదు.
మంత్రమునొప్పు మువ్వకలు నేకవాక్యతగల్గుచో అట్టిమంత్రము
విశ్వసించవలయును. మంత్రు లనగా కార్యకార్యతత్వాన్విత
దర్శులు సుమా. ఆరవచెలి (నిరుడుట) వలన మంత్రమున భేదిం
చును. ఆపదలు కలిగినప్పుడు స్నేహసంయుక్తుడగువాడేమంత్రము.
మిత్రసంగ్రహణము నొనర్చు నేని బలముచేతులును. బలవంతుడై
నచో అల్పలాభమునకై ప్రయత్నింప ననువువలెను. అలము.
వానికెప్పుడును అల్పలాభము కలుగకపోవుటయే గాక, లబ్ధము
పొంద దక్కక యుండున. మతోయ నలనును అల్పలాభమును
ప్రయత్నించి రక్షింపవచ్చున అయ్యదివృద్ధినిందదు. వృత్తులను
నైతము నశపహజాలదు. [27-41.]
అల్పలాభాదిచతుష్టయమునే రాజ్యతంత్ర మనియెదను.
రాజ్యతంత్రతామత్రమై యుండునదియే నీతికాస్త్రము. తంత్రా
వాపములయందును రాజ్యతంత్రములందాయ త్రములైయుండును.
స్వమియను కృత్యములందు- అనగా తన దేశమునకు
సంబంధించి కార్యముల విషయమై- ఆయ త్రముగ నుండు
టయే తంత్రము అనఁబడును. మందలనివిట్టియే ఆవాస మనః
బడును. సంధివిగ్రవాములకు జన్మస్థాన మగునట్టిది మందల మనః
బడును. [42-47.]
రాజు నీతికాస్త్రానుసారమై యుండవలయును. తనదేశ
మున కవతలిదేశమువాడు- అనగా అనంతర దేశమునకు సంబం
ధించిన రాజు-తనకు శత్రువు. ఆ శత్రువున కవతలిదేశమువాడు,
అనగా ఏకాగ్రహితుడు- తనమిత్రము అగును. ఇది నీతికాస్త్ర
ములో చెప్పెడు మరు. వారి విరోధముకేటావును పురస్కరిం
చివారిని శత్రుమిత్రులు ఏర్పడుచుండును. హిమమానుడు-
అనగా బాంధవీయేదీవాడు- బలవంతునితో- సంధి నొనర్చు
కొనవలయును. ఇట్లు సంధి చేసికొనుటకుం గల కేటావు
తేజము, లోకము నందును తేజమే సుధానాపాళు కనుచున్న
ది. అత్ర ప్రభుగు లోకము నింకొక లోకముతో సంధింప
వుపదదు గదా. జలవంతుడు గులహినునితో విగ్రహింపవల

దుగదేగాని బలాధికునితో-గాని సమానబలునితో-గాని విగ్ర
హింపరాదు. బలాధికునితో చేయుటోరు గజపాదయంతమున
పోలును. అమరావతి అనుముతో-కాద ననించును. [48-58.]
శత్రువు చేయు ప్రయత్నములను పరీక్షించుచుండవల
యును. లేదా సంధిచేసికొనియెను కనిపెట్టి యుండవలయును.
అమిలెనిశోధమునుండి ఆత్మరక్ష నొనర్చుకొనవలయును. శక్తి
హినుడగువాడు బలవంతుని ఆశ్రయింపవలయును. దుర్బలాక్ర
యము దుఃఖమునకు తాపకముగును. రాజును అగుల్లను బోతె
సర్వరా యుపాసించవలయును. రాజునకు ప్రతిహతులు నొన్న
రాదు. ఎదిర్చినట్లుగా ఉద్ధృతచేషముతో మెలంగరాదు. రాజు
వెడుట తానే సర్వాధికారము గల దైవమునోలె సంకరింప
గారాదు. శత్రువులలో పరస్పరము ఈర్ష్యకాంక్షలతోనువారి
పట్ల ద్వేషభావము కారించవలయును. వ్యసనపరుడగు వారికి
కార్యావాప్తి యుండదు. సర్వరా ఇంద్రియశక్త ర్మియగువాడు
చతురంగబలోపేతుడైనను ననించును. మూలకర్మనకు కార్యా
కార్యముల విచక్షణతయే యుండదు. మృగయాపరుడగు వారికి
ధర్మాధ్యములు కెందును విషయములగును. వ్యసనసమయములందు
అధిష్టాని గణింపబడును. కామాగ్రునికి కార్యనిర్వహణము సంభ
వింపదు. [59-75.]
వాక్పాదునయ్యు అగ్ని హోమామున కూడ మించినట్లే
ను. దండపాదునయ్యువలన సర్వజనద్యేష్టత సంభవించును. కా
ర్యపాధనసమయములందు అర్థసంతోషి యగువానిని నీతి యొ
ల్లదు. అమిత్రుడు దండనీతియందు దగులననును. దండనీతిని
అధిష్టించువాడు ప్రజలను సంరక్షింపగల్గును. దండనీతి నిరుల
చేయవచ్చును. దండాభావమైనచో మంత్రనిర్వాహకమును నగును.
కనుక దండనీతి రాజులకు ముఖ్యము. కాని దండమునాధారము
చేసికొని ఆకార్యములను చేయరాదు. ఏలయునగా-రాజుల కా
శ్మరక్షణము దండనీతివై నాయ త్రేబడియందును. తాను-అనగా
రాజు-సంరక్షితుడయినచో స్వమును సంరక్షింపవలెను. వృద్ధి
గాని వివాదముగాని రాజులకు ఆత్మాయ త్రేయయియే యుండు
ను. విజ్ఞానోత్పత్తికి దండమే ముఖ్యము. అనగా దండము విజ్ఞాన
సాధనమని భావము. [76-85].
ఎంతమట్టులైనను రాజు అకమానింప నవ్వలెను. అగ్ని
కి దోష్ట్యులుండదు గదా! దంపమునందు వృత్తి ఉత్పాదితమగు
ను. వృత్తిద్వారా అర్థలాభము కలుగును. అర్థముద్వారా ధర్మ
కామములు ప్రాపించును. కనుక ప్రతిపనియును అర్థమాలమే.
అర్థముద్వారా అల్పప్రయత్నముచేత గూడ కావ్యసిద్ధి కలుగుచు
న్నది. ఉపాయపూర్వకముగా పని చేయువానికి దుష్కర్మమైక
పనియేదియునుఉండదు. ఉపాయము లేకుండా చేయుకార్య మెట్టి
దైనను నశింపదు. కనుక కార్యార్థులకు ఉపాయమే అదె
మగును సహాయము. కార్యము పురమకారముతో సంక్షయ
మగునేని సుసంపన్నము కాగలుగుచున్నది. దైవముపురుగు
కామము ననున ర్మియను. దై వానుకూలములేనిది ఎంతప్రయత్నము
చేసినను వృద్ధిమే యగును. అకమానింపనకు (అనగా వ్యవస్థ-
విర్మాటు-లేనివానికి) వృత్తి నిలువవచ్చును. కనుక తొలుదొల్లనే
సాధకపాదకములను చర్చించి నిశ్చయించికొని పిమ్మట కార్య
మును ఆరంభింపవలెను. కార్యమునందు దీర్ఘమూలత- అనగా
అలసత్వము- పనికిరాదు. చలచిత్తునకు కార్యసిద్ధి కలుగవచ్చును.
చేజిక్కినవానిని నిరస్కరించి త్రోసివేయుటవలన-కార్యవ్యతిక్ర
మము సంభవించును. సాధారణముగా నిర్వృష్టములైన కార్యము
లు ముగ్ధములు. అయినను మనసుంధ మగు కార్యము నొనర్చు
రాదు. [87-105.]
కామమును గుర్తెడిక కార్యమును సాధింపవలయును. కా
లాత్రికమమునల- అనగా నీతియగు కాలమునకు కార్యము
నిర్వహించుక పోవుటవలన- ఆకార్యమున- కాలమే పీల్చి చేయ
ను. ఏకాగ్రగుణులను ఒక్కతామునైనను- కాల విదం
బనమును చేయరాదు. దేశకాలసమీక్షగములను చక్కగా
నెక్కిగి పిమ్మట కార్యము నారంభించ వలయును. దైవహీన
మగునేని సుసాధ మైన పరియోగ మున్నా భవవచ్చును. నీతిజ్ఞుడు

నిమిషము పరీక్షింపవలయును. పరీక్షించి పనిచేయువాని యందు నీతి చిత్తకాలము నిలుచును. సర్వసంపదలను ఉపాయ మూలమున ప్రసాదించును. పరీక్షించకయే పనిచేయువానిని భాగ్యవంతులైనను- నీతి పరీక్షించియును. 'జ్ఞానము-అనుమానము'- అనువినియ్యారా పరీక్షను చేయవలయును. [107-116]

ఎవ్వ డేవనియందు కుశలముగో, వాని నాపనియందే నేమిం పవలయును. ఉపాయజ్ఞుడు దుస్సాధుడును పనిచేయును సుసాధ ముగా నొనర్చును. ఎవ్వ డైనకదాచిత్తు- అనుపాయజ్ఞుడు-భాగ్య మును సాధింపజేయును- ఆయ్యది ఆంధ్రగా ప్రత్యేకముకాబాలదు. క్రిమికూడ యాద్యచ్చిక్తముగా నూపాంతరముల నొనర్చుచుండుట లేదా! ఆంధ్రమాత్రమున నది ప్రత్యేకమునగునా? అట్లే ఇచ్చటగూడ భాగ్యము సిద్ధమైనప్పుడునే వెల్లడిచేయవలయును. ఒక్కొక్క పక్షము విజ్ఞానవంతులకు నైతము దైవమానుషదోషములవలన భాగ్యములు వెడలుచుండును. అట్లేనందెవ్వములలో దైవదోషము లను కారణికరీయలచే ప్రతిషేధింపవలయును. మానుషదోషము లను- ఆంధ్రగా మానవసంబంధమున భాగ్యవిప్రతిఫలమును- బుద్ధి కుశలతతో నివారించవలయును. భాగ్యవిప్రతిఫలము గలుగని బాలి కులకువాద మూలేమీ దోషగుణము లేక వెల్లడును. విజ్ఞులట్లు గాక దోషగుణ బుద్ధికాలమున తొలగింపబూనెదగు. [117-124]

భాగ్యార్థియగువాడు దాక్షిణ్యము నొందరాదు. షీర ములను త్రావదలచినతే తల్లి పొదుగును ప్రవృత్తియందునా? ప్రయత్నము చేయనిచో భాగ్యప్రతిఫల త్రియగును. దైవమే కరణ మని కూర్చున్నవారికి భాగ్యార్థి కలుగును. భాగ్యహుడు ఆక తులను పోషింపబాలనుకనుపని తానుకనిపెట్టలేనివాడు ప్రవృత్తి వాదనదగును. ప్రవృత్తికళాగోళములద్వారాను, అనుమానము ద్వారాను భాగ్యములను పరీక్షించదగును. అపరీక్షితకారుని నీతి త్యజించును. పరీక్షితులముననే వివర్తు లెరిప ననువుపడును. ఏపనియందైనను, తాను తనకక్షి-అనగా సామర్థ్యమును-చక్క గా తెలిసియుండుకొని సిక్కుట భాగ్యమును ప్రసంభవవలయును. స్వభావమును ముప్పుగుండు సుత్రప్రతిఫలచేసి, అటువైకి కలమాత్రము ననుభవించువాడు అమృతభోజి యనదగును. సర్వభాగ్యములు నాదాయముఖములుగ కాలుగునని ఆయ్యది తప్పక నృప్తి గొందగలడు. [125-151]

భీరువును భాగ్యవంతుడై యుండదు. యజమానికలము నభంగించియే భాగ్యార్థి తనభాగ్యమును సాధించుకొనవలయును. ఆవుకలమును అనుగరించినవాడే గదా పాలను అనుభవించ గలు గుచున్నాడు. క్షుద్రుని యెదుట రహస్య ప్రకాశనమును- అత్య నంతుడగునా దెవ్వడును చేయరాదు. మృదుస్వభావుడు- తన యాశ్రయలచే కరుణయు అనమానింపబడుచుండును. తిక్క దండెము! విచ్చువా దండెటకును ఉద్వేగనియుడగును. అల్ప సామర్థ్యమునానిని ప్రత్యుత్తరము చేసిన- లోకము బహుమానింపదు. అతిభారము పురుషుని నశంపజేయును. సభలో పరదోషముల నెప్పు వాడు- పురోహితులభాగ్యమును- వెల్లడిచేసికొనినవాడే యగును. అనాత్మజ్ఞులు కుట్రలై నచో తమకు భామే చెఱుచు కొందురు. సర్వవంతులకు ఆప్రాప్య మగునది ఏదియు నుండదు. సామాన్యమే భాగ్యసిద్ధి కాబాలదు. వ్యసనార్థుడు తనను పరులు తమలో ప్రవేశ పెట్టుకొన్నత మాత్రముననే వెనుకటి యవస్థలను విస్మరించును. ఆంధ్రగా మఱచిపోవునని భావము. [152-161].

కామిజ్ఞేపమున సంకరాదు ముండదు. అసంకయనినా శముకంటెను సంకయనినాశనమే గొప్పది. కురువబెట్టుకొను వానికి ఇతరుల యర్థములు సాధ్యములుగ తోచును. మఱియును వానిని మఱల నిచ్చిచేయుటయే భక్తముగా నెంచును. ఏదియైనను ఆర్యాగతమైనచో సర్వతత్వమును తద్విప్రతిఫలమే ననభక్తత్వము ను నగును. భర్తార్థములను వృద్ధిచేయజాలినచే కామము. తద్విప్రతిఫలము అసర్థములకు తావలము. జనులలో ఋజుస్వ భావులు మిగుల దుర్బలు. అనమానపూర్వకముగ కల్గిన యైశ్వ ర్యమును సాధువులు అనగా సజ్జనులు- నఱుకునేయరు. వెక్కి గుణములను ఒక్కడోషము మ్రింగివైచును. [152-161].

దంపుడు పాటలు.

దేబూరి - ప్రభాకరశాస్త్రిగారు.

"దంపుడుపాటలకు దార్శిన్యము" అని సామెత. వార్తం బూర్వము వీరిని పాచ్చుగా వెల్లడించిరి. ఇది మఱి - ఇందుఁ గొన్నింటికే గ్రథా సందర్భము లున్నవి. అయోధ్యరామయ్య అన్నయ్యమాకు వాలుగన్నుల నీత వదిలెప్పు మాకు:- అత్తంటికోడలు అలిగి పడుతుంది

అలకల్లుతీర్చవే ములుకుల్ల కట్ట:-
అత్తవారేమన్న చిత్త మనియేవు
అమ్మగా లేమన్న అంబులయి నయ్యా:-
చెడిపోయి పట్టెట్లు చేరలేక కన్న
మండేటిమంటలో మడిగడి పేలు:-
మామమనునూ పెండికోరేది కన్న
పాతేటిగంగలో పడిపోతే పేలు:-
మామబిడ్డల మీద యిచ్చేదికన్న
సముదములోపల చొచ్చేది పేలు:-
చియ్యమ్మ తెల్లన్న పిండి తెల్లన్న
వరుసలేప్పినవాని వలికే తెల్లన్న:-
వరుసగానిదాన్ని వరుసలాడేవు
పాపాత్మ! నీరగు ఘక్కున్న పకలు:-
ఇల్లాల! నీకేల యిన్ని చిన్నెట్లు
గొల్లడ! నీకేల గొడుగునీడలు
గుంసారి! నీకేల నన్న గాజులు:-
కాలినిండ్ గుడ్డ వెయ్యదికోత
కానివాళ్ల కన్నెత్తిమాచిందికోత:-
ఆ మాట యామాట పెద్దకోడలుకు
ఆ చెయ్యి యాచెయ్యి అడ్డనోడలకు
అట్లు తిని అన్నయ్య అలిగిపడుతుంటే
తిట్లు తిని మా వదిల తీపు లందింది
బొద్దోయి పొద్దోయి అన్నయ్య వస్తే
జలార చీరలు కట్టు నదినమ్మ
చింతాకు చక్కన్న చిరురు చక్కన్న
నీరేదే మృతదిన నీరేదే చక్కన్న
మంచుగంధపు చెక్క సానన్న నీకు
మంచారి దేహమ్మ మనసున్న నీకు
లాభమ్మ లాభమ్మ. ఏమి లాభమ్మ?
కొడుకుల్ల గంతును కోటిలాభమ్మ
ఎడమిండి నూర్యడికి యేమన్న మ్రొక్కు
ఏటేట బాలిత యేట నూరింత
ఒకమ్మ నీ కింత వోయ్యార మేమే
చంక బిడ్డలులేని చక్క దనమేమే
అడుకాన్నులెల్ల వాడకుపోతే
ఆరస్య తరచాయె అవాదనాడ
ఉసిరికాయలోను ఉసిరింది పూట
ఉత్తమని నొట్టుండి పచ్చిందిమాట
ఉలిసికట్టెనోట మామేమి మాట!-
అల్లాన బెల్లాన పూరింది పూట
ఇల్లాలిలో చేరి యాడిందిమాట
ఇతర సంసారో మామేమిమాట!-
సానమీద గంధమ్మ సాన మరవాడు
సానికూతురిమాట అన్న మరవాడు
అత్త పెల్లి కోడలికి దణ్ణమ్మ చెడితే
తిరిగి దణ్ణంపెట్ట తీరద త్రయ్య
నీకొడుకు చల్లన్న నీకొడుకు బ్రదక
నీవు పోయి స్వర్గాన యేమట్లు వడక
నీత పుట్టకనేల లంక చెడనేల
లంకకు విభీషణుడు రాజుగా నేల
నానును పుట్టకనేల వనము చెడనేల
వనము పడులన్ని వలస బోనేల
ఏమయేడు యెండు పన్నాలుగేండు
ఎట్టువుంటిని నీత నట్లుదనిలోన?
నా మరది లక్ష్మన్న నామవుడంగ
నామేమిభయమమ్మ నట్లుదనిలోన
అడకకాలన భూపతిరాజు
అన్నమ్మ పెట్టాడె అదరించాడె
దేవునంతటివాడు జననిండ్పడితే
మానవుల కెంతమ్మ మాటపడకుండ
విసరు విసరూ గాలి విసరవేగాలి
మల్లెపూలగాలి మామీద విసరు
ఒకమ్మ నీమగడు కాక కల్లాడు
నంకాయబద్ధకు వాచివచ్చాడు.
కోటమ్మ పడిమట్టు నూటొక్క ప్రభలు
కోటమ్మకోరాడు ఏట తిర్నాల్లు
ఇద్దరు పెల్లాల ఈశ్వరుడా నీకు
శులమరుస చక్కండి పార్వతీదేవి
కన్నులు చక్కన్న కనక దుర్గకు

ఆంధ్ర శబ్దతత్వము

[విద్వాన్ గిరిమెల్ల సోమన్నగారు ఎమ్. ఏ. ఎస్. టి.
(20 వ ఆగస్టు తరువాం)]

సంస్కృతభాషలోని మాటలు తెలుగులో క్లుప్త వచ్చినచో, ఆప్రకారమే తెలుగు అక్షరము మున్నగు ద్రావిడ భాషలనుండియుఁ గూడఁ బూర్వయుగములలో శబ్దజాలము సంస్కృతమునందు చేరియున్నదని ఒక వాదము గలదు. నీరు, మర్కటము, మల్లె, అటవి, అంబు, కళి, కుటి, పట్టణము, పల్లె, మీనము, వలయుము, కేవము, మున్నగు కొన్ని మాటలు ద్రావిడ భాషలలోనివి సంస్కృతములోనికిఁగూడఁ గలకముచిట్లు ఈ హింపబడిన, ఇట్టియూహాకుఁ గొంత యాధార మున్నట్లు తోచును. ద్రావిడభాషలలో నెలపర్యాయముగ నీరు అనుమాట తప్ప వేటికమాట లేదు. ఏభాషయందైనను నీటికిఁ జేరుండ కపోదు. నీరు ద్రావిడపద మగును అని తేల్చింపఁబడును. ఈ యంశము విమర్శింపఁదగినది.

తెలుగు అక్షరము కన్నదము-ఈభాషలలోని శబ్దపద ములు చాలవఱకు సామ్యమును జూపును. ఉప్పు, పలు, కాకు, కోడి, మరము, అన్న, అక్క, కాలు, నేల, మాడు, ఏడు, నూరు, నేమ, నిలు, నగు, తెలియు, రిను, నడుమ, ఓడు, వేడు, కోరు మున్నగుమాటలు స్వల్పభేదములతో ద్రావిడ భాషల యందెల్లడఁ గనిపించును. కాబట్టియే ఇవి ఒకకుటుంబమునంట. ఇక అరబ్బి భాష నీ ఉరుదు పదములను విచారింతుము. మహమ్మ దీయులు మనతో రూపమి చేయిసంవత్సరములనుండి కలసి మెలసి వచ్చుచున్నారు. ఇంతేగాక వీరు చిరకాలము హిందూ లగు నుండిరి. అందుచే అరబ్బి భాషనీపదములు మన భాష లోనికిఁ జేరినవి. హిందీ బంగాలీ మరాఠీ మున్నగు భాషలలోఁ గూడ నీటికినే అరబ్బి భాషనీపదములు చేరి వచ్చుచున్నవి. ఈవిదేశపదములు మనదేశమందెల్లడల వాడఁబడుచుండుటచే వీనిని మనము భారాళముగ నుపయోగించుట యుక్తము. వీనిని వెలిఁజెట్టుటచే వ్యవహారంగ నగును.

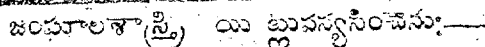
నిత్యవ్యవహారములలో నుండు కొన్ని భాషనీ పదములు నెలెము-కోజు, ఫలానా, సర్కారు, జుమానా, గుమాస్తా, చాకీరీ, ఫగండు, వైసలు, దగా, బాలితా, ఫర్వా, కావేసి, ఫర్వాయిషీ, సామాను, ఫీసురు, పుమాను, దమ్మిడి, నికానీ, నజరు, ఖరీదు, కాకరు, పర్దారు, (ఇది శోభావికృత్యయనఁ బడెఁగాని అది సరియని తోచదు) కుమ్మత్తు, కాడ్డెవ్వుత్తు, వాచను, తనఖా, సిఫార్సు, దోఖాస్తు, దర్ఖాసు, దాగు, ఇట్టి మాట లన్నియు ఇండియాయందెల్లడల వాడఁబడును.

ఇక అరబ్బిమాటలను జూతుము. అరబ్బిమాటలయందు సాధారణముగ మూడు మాటలు లుండును. నవన విభక్తి క్రియా భేదములు ఈ మూడు మాటలలోఁ జేరిన అమృత మున్నుల, చేతనే మాఁబడును. ఇది అరబ్బి భాషమందెల్లఁబడుటచే నుండును. కాలిఫునండి భిల్లాఫత-వచ్చును.

కరురు (ఖుర్రీ), నలహీ, నులు, నబూలు, నూనా, నుఖద్దమా, ఫి క రు, మా కుల్లు, డ్వా వా, బా మీ నా, దఫా, మగమ్మత్తు, రయితు, తలమాన్, ఫీకరు, బాడీదు, తకరీదు, రకము, తనహీ, బాకీ, బదులు, వెరసి, జబూలు, తగదా, బహా, వకీలు, వాయిదా, హజరు, లగాయతు, ఇలాకా, వాదాబు, ఫితురీ, ఫరకు, మతలబు, రాజీనామా, దస్తావేజు, హరీకు, బద్దీ, మామూలు, గునుము, భాయిదా, వసూలు, భాయము, ఆఖరు, ఇనాము, ఖాలీ, కిస్తీ, నగదు, నఫా, జగడము, అసాము, కిమ్మ త్తు, అగలు, పునాదు, తయారు, గులాము, కాలి, దాఖలు, మరతు, రివాజు, దాఖలా, దాఖలు, భాసా, వాజిబీ, ఆత్తగు, బామీను, జబ్బుదావా, దద్దా-ఇట్టి మాటలు అరబ్బిభాషకు సంబంధించినవి. తెలుగులో వాడఁబడు అరబ్బిపదములు భాషనీ పదములును ఇంకను ఎన్నియో గలవు. ఈ మాటలను వెలి జెట్టుట వ్యవహారమును నికోధించుటయే. వీనిని భారాళముగ వాడుట యుక్తము.

ఇక మనము ఇంగ్లీషునకు వత్తుము. ఇంగ్లీషు సంస్కృత మునకు దూరపుజుట్టును- ఇప్పుడు పన్నిహితబంధువుఁ గూడ నయ్యెను. స్థానము తాదా స్థానము అను పదములు సమానార్థ కములే గాక భాతివర్గములోనికి. ఇటులనే వెక్కిరిపడములు గలవు.

సామ్యత్రిక మగు ఇంగ్లీషుభాష, సర్వప్రదేశములనుండి యు వస్తువులతోఁబాటు పదములను గూడఁ గ్రహించుచున్నది. మనదేశమునుండి బెండికూటు (పండికోక్క)-డకోయిటి (డక్టర్) పండిట్, పలంకీస్, పందల్, మున్నగు మాటల వెన్నిటినో చేర్చుకొనెను. పటాలము సర్దుతువ్వాల రసీను లాంతరుగోడు

జ్ఞాన మనగా విద్య. విద్యాధికుడే సాంఘికవిద్యాధికుడు

[illegible]

అంతయు కాదని యిప్పుడు చెప్పితిని. ఇంక యధార్థసౌం
దర్యము లేదు? ఈ ప్రశ్నలకు తల్పకంఠంగా నప్పుడెప్పిన లాభ
మేమి? సీతలూ, బడి యాది యాకలిగట్లు చేసినవాడే కృతార్థుఁ
డనిపించుకొనును. 'అత్తవ తృప్త్యుకాశాని' యని తెలిసినంత
మూలముననే యేమిలాభము? అట్లాచరించువాడు ఘనము-
పరిపూర్ణ మొనర్చువలయు నని తెలిసినంతమూలమున విని
యోగమేమి? కష్టపడి పురుల తుపకరించినవాడు భస్మాస్మృతుఁడు.
ఎప్పుడు జూచినను కేవలజ్ఞానమున నేమియు నుపయోగ పుగ
పడదు. ఆచరణమే ప్రప్రధానమై యున్నది. ఆచరణము లేనప్పు
డేమియున్నను వృథాకాని నేమి కాదు. జ్ఞానము నేమి - ఆచరణము
నేమి. జ్ఞానము 'యంటిపెట్టు' తోఁ జేరినది. ఆచరణము
'విలు' తోఁ జేరినది. మహావిద్యాంసుండు డగునంత మూలమున
గౌరవశూన్యుడగు కానేరడు. మంచినదనుకడి గలవాడై యుండ
వలయును. స్వాస్థ్యత్యాగము, పరోపకారకలత, యెవనియంగుం
గ్రియారూపమునఁ బరిణమించునో వానికంటె ఘనముడు లేడు-
వాడే విద్యాంసుండు-వాడే సుందరుడు. నడవడికంటె సుం
దు మైనది ప్రపంచమున నేటికంటె లేదు. మంచినదనుకడి యన
నేమో నుటియొకసారి చెప్పెదను. నాకు శరీరములో నన్నునత
గా నున్నది. ఇప్పుటికొక కింతయే చాలును.

ఓమే కాంతి కృంతి కృంతి.

పాలపాటి సరస చిదంబర రాయకవి

ఈ కవిపుంగవుడు అగ్రనికుడు. ఇతని "వానవీ
విలాసము" "బడబాసలరామస్తోత్రము" "చారుమతీ
పరిణయము" ఈమూడును ముఖ్యములు. వైకృండును
ముద్రములై యున్నవి. మాడవడియగు చారుమతీపరిణయ
మును 1912-వ సం. నేను శంకర విలీన ముద్రాయంత్రాధి
కారియై యున్నప్పుడు అచ్చింతించుటకు గాను నాకొంగెను.
కాలవైపరీత్యమున ముద్రాయంత్రము వాడే దప్పిపోయి ఆ
గ్రంథరాయమును ముద్రింప నీలకలుగదయ్యె. కవీశ్వరునకు పురా
కృత దుష్కృత పరిపాకముచే మనోవికల్పము గలిగి కొన్నిదిన
ములు దిగంబరుడై పరమహంకరృత్తిచే నంచరించుచు, కర్నూ
లుకు పోవు వైలునుగ్రమకల డోస్ బంక్షకోపద్ర, సమాధిని
జేసెను. ఇతడు నందవరీకప్రావ్యాణుడు, ఇప్పు డీతని వంశము
వా శివకు నున్నట్లునడచు. ఇతని సంస్కృతపద జటిలత్వము,
ఆంధ్రపదముల యల్లిక, భావపటిమ, రసహూర్తి మొదలైన
వానిని నుగోన్న అల్లసాని పెద్దనానులు స్మరణకు వత్తురు. కీర్తి
శేషులైన ధ. కృష్ణమాచార్యులు, కో. శ్రీనివాసరావుగారు
గూడ, ఇతనిని గౌరవించియు, మృదులమంజుశతబంధులచే నల
రాకు కవిత్వా కళ్యాణకం జూఱుకొన్న వాడనియు యాగడియున్నా
రు. గరికెమయ మిటుండ నాకొంగెనన చారుమతీపరిణయ మను
వ్రాతప్రతిని శేడు స్మరణకు వచ్చి చూడగా, కొన్నికొన్ని
పుటలు వ్రాసినదంతయులచే భక్తితములై నాకు కడుపరితాప
మున కలిగించినది. దీనిని త్వరగా అచ్చింతించియెడల కవి
యొక్క కష్టము విధిలగుటకు నేనే ముఖ్యకారకుడ నగుచు
ను. నేనును ఇప్పుటి కాలముల డౌమమునకు వెంటి ముద్రణ
మునకు వెనుకంజవేయుచున్నాను. కాన నోభాషాభిమాను
లారా! ఈచిదంబర కవిపుంగవుని గ్రంథరాజమున ప్రకాశపర
చుటకు ఏమహానీయమై నను సమ్మతించురా? సమ్మతించురేని
నే పెట్టిపరిఫలము ననేతీంపక పరిశుద్ధముగా వ్రాసి పంపెద.
ఇదిగాక ఆంధ్రప్రపంచమున నెవరయెడల నైనను ఈ వ్రాతప్రతి
యన్నచో దెల్పు పెడెద.

- కవిసమస్య కవిత్వాభిరక్షిని కనబరచుటకు చారుమతీపరి
ణయములోని కొన్ని పద్యముల నీదిగువ నుదాహరించెదను.
- ఉ. కవ్యులఁ బంపుచున్ విరుగవ్యులఁ బంపుచు మంచి ముతై
పురు గవ్యులఁ బంపుచున్ యిలుమెకమ్ములఁ బంపుచు తావు
రమ్ములి కృష్ణులఁ బంపుచున్ మరకమ్ములఁ బంపుచు
నేమునత్తు మో మున్నుకొ బాలిఁ బొంద కరిగూ మటి యా
దొడ యేమిక్రొ త్తయే.
- సీ. నిడుదకెంబడగుంపు - ముడిచికట్టినసాంపు
దంబుజగారుతు - టంబువారి
అజహజ తేదెలు - ననకరింపం గల్గు
పట్టె వ్యవసం - మట్టివారి
అలని దిక్కజులలు - నగళుకంపగంజులలు
వృద్ధిగారునూలికా - పటలివారి
నందకెంబడిగారు - నర్కరంజినమేలు
కడినారలీర - చెంగారివారి

గ్రంథపరిచయము

ఈ దిగవ వివరింపబడిన గ్రంథములను అభిప్రాయార్థ
మై మాకార్యాలయమునకు పంపిన గ్రంథకర్తలకును ప్రకాశ
కులకును మా కృతజ్ఞతఁ వెలుపుచు పాఠకులకు తత్సరిచయ
మును కలిగించుచున్నాము.

సత్యనారాయణ శతకము. - ఇదియును వైది పేర్కొ
నిన కాశ్మీరీగారిచే రచితమైనదియే. ఇందు నీతిమతములందు
సత్యమును నిధినివేశము చదువరులకు కలుగునట్లుగా గీతపద్య
ములలో, సత్యనారాయణ హరి యను మకుటముతో అశేక
విషయములు కూర్చబడినవి. పద్యములు నులలితములై యెప్పు
చున్నవి. వెల తెలియదు.

పాతకాలాప్రయోజనము. - కే. రంగారావులుగారు
కర్త. వెల రూ. 0.2-0. ప్రస్తుతకాలమునందు ప్రభుత్వవిధానము
నందు గల పాతకాలవలన నేవిధముగు లాభము దేశీయులకు
లభించుచున్నదియో దాన గలుగు ననర్థములు ఇర్బురు విద్యా
ర్థుల సంభావనాహాపముగా ఇందు వెల్లడింపబడినది.

ఆంధ్రవైద్యసమేళనశతకము. - ఇదిఆంధ్రవైద్యసమే
ళనమువారిచే ప్రచురింపబడు మాసపత్రిక. ప్రస్తుత సంచిక
మాడవసంచిక. చందా గంభీరమునకు రూ. 4 లు. ప్రకాశకులు
ప్రతివాది భయంకర కృష్ణమాచార్యులుగారు శారదాస్థానము
తెనాలి గుంటూరుజిల్లా. పత్రిక వైద్యాభిమానులగు ప్రతివారికి
గ్రహింప దగియున్న దై యుప్పుచున్నది.

హనుమాన్ ప్రభుపాతశ్రుతకము. - గ్రంథకర్త భోగ
రాజు భర్తారాజుగారు గుండుగిలను. ఏలూరుతాలూకా.
వెల 0.4-0. ఈ పుస్తకమునందు శివతరగతిలాఱు పవనరాగ
పదునట్లును వస్తుచదర్శనమున కనవగునట్లును చిన్నమంటలతో
కొలుపు అక్షరములు నభ్యసించు విధానములు ప్రదర్శించబడినవి
ఇంతవఱకు బయలుపెడితిన పాతగ్రంథము లన్నిటికంటె నిది
చాలవఱకు యోగ్యముగ నున్న దని తలంచెదము.

కృష్ణాపుష్కరమాహాత్మ్యము. - గ్రంథకర్త ముడిగిండ
కోటయ్యకాశ్మీరీగారు. ఈమని తెనాలితాలూకా. ఈ గ్రంథ
మునందు కృష్ణానదీస్తోత్రము, కృష్ణాపుష్కరమునందలి మహా
త్మ్యము ఆయా తీర్థవై భవములు చక్కనిశైలిలో వ్రాయబడి
యున్నవి. పుష్కరతీర్థయాత్రకుల కిది అవశ్యము గ్రహింప
దగినది తలంచెదము. ఇయ్యది ఆంధ్రగ్రంథరత్న భాండాగార
ప్రభువరత్నమట. గ్రంథములు గ్రంథకర్తయొద్ద నే లభించును.

శ్రీ ఆకలిందయోగి శీలతము. - గ్రంథకర్త పంగ నాచ
ముల రామచంద్రరావుగారు. వెల 0.5-0. ప్రాప్తిస్థానము గో
రంధరాజు పేటకట్టపల్లె గావు గారు సంపాదకుడు నవముగ
గ్రంథముల, గాంధీ పేట గుంటూరు. ఇయ్యది ఈగ్రంథమాత్రిక
వారు ప్రకటించిన ద్వితీయపుటమును. ఇందు వెలకటి స్వరా
జ్యంశాశనసంధ్యమునందు అంగ. 1903 వ సంవత్సరపు
వృషభేశ్వరు సందర్భమునందు ఎక్కువగ పాల్గొని జేశశివ
జేయుచు, పురుషేంద్రలో వసించి అద్యయను మాసికశ్రుము
ద్వారా జేశమునకు విజ్ఞానసారథముల వెదజల్లిన మహర్షి
ఆరవిందుని జీవితకథ వర్ణింపబడినది. గ్రంథమునకు తగినవిషయ
మును, విషయమునకు తగిన విజ్ఞానరాశియును కలిగి ఎల్లరకుచు
ఈనూతనాంధోళనమును ఆమందు ఇయ్యది చువవందగియున్నది.
గ్రంథ విస్తరి విధముల ప్రశస్తముగ నున్నది.

జన్మసగము జలకుండిక - చారుభూతి.
భూతయుగ యోగపట్టంబు - పాలుపు విజ్ఞ
పరమకాంతసంబు రూపంబు దాల్చు
కొన్నవడిపులిలోల్లడెన్నువాని.
చ. నిరతభు జాభిదండ భరణి తరుణిపరణియుడున్ రిభా
త్మరగజనింపబడిష్టజనభాసనరాపనితాంతహాగి
ర్యరహరి శర్వసర్వగిరి రాత్రిగిరిరాధిరాధ్యకాశురం ప్రరా.
భరుడగు మాళవేంద్రుడు గదా యంతఁ డల్పదుకాడు భూ
ఈలాటి రసభరితకృతిని నామానశేషము చేయుట యెంతమా
త్రము పాడిగాదని నైపవర్ణింబులసాబగును కనొనిన విద్యాంసు
లకు వేద్యంబు కాకమాదు. కాబట్టి వైశేషి నాయ్యాక్రింది
చిరునామాకు ముద్రింపగల మహానియులు ప్రత్యక్షమనంద బొందెన్
నచో వారికి నేమిష్టంబైనకృతజ్ఞత నైవందనశతంబులచరించెద.
—కే. యం. కవిసగకాశ్మీ. రాయదుర్గం.

మద్యపానము.

ఒక చిన్నకథ.
మన్నేపల్లి - శ్రీ కృష్ణమూర్తిగారు

అనంత మను నాన యొకటి శత్రువుండి బయలుపడెను.
కొంతదూరమేగునరికి ఒక సముద్రపు దొంగల పడవ ఎదురా
యెను. 'ఒకదెబ్బతో నది' యని దొంగలు వారలలోవా రను
కొనుచుండిరి. "ఒహోయి, మేమందరము కయ్యమున కియ్యకొని
యున్నాము. మానావప్రేన అంతయు సంసిద్ధముగా నున్నది.
మీ తుపాకిగుండ్ల రానిందని ఒక కళాను దొంగలను హెచ్చు
రించెను. ఎంత చిన్నదైనప్పటికి త్రాగు దనుకది (దొంగల పడవ
నుండివచ్చు) అసామాన్యమైన తుపాకి గుండు. అది ఒడదుల
ములలో ఇరుకుకొనదు. అది-ఒడ సుంధముల భంగ మొందిం
చదు. ప్రక్కచెక్కల వికలపరుషము. అనివీకళానుకు అపా
యము గలిగింపదు. కాని దానియం దుండు మంత్రిబలము నలన
కప్రాసుకు శరీర పరవశతయనున, చుక్కాణి పట్టువానికి కళా
ఘూర్ణనమును, తప్పుక కలిగించును. పెద్దఅధికారులకి పోగా,
వారల స్థానముల పూర్తి నేయుటకు, తక్కిన నావికులచేతకాని
వారగుటచేత నందఱ శత్రువుల చేతులలో నతి సులభముగా
చిక్కుకొందురు. తర్వాత శత్రునావనుండి తుపాకిగుండ్ల
వర్షము కురియును. ఆగుండ్లు చాలచిత్తమైనవి గనుక అవి నావి
కుల నెవరిని చంపవు. కాని నావికుల కందఱకు ఒకవిధమైన
యున్నతీత జనించును. అధికారులు చనిపోవుటవలన వారు
స్వేచ్ఛగా ప్రవర్తింప బ్రయత్నింతురు. వారలలో కల్లోలము
మొండగును. కప్రాసు విగతములగు స్వప్న హావిజ్ఞానములను వాని
శవములను, తమ కంతరాయములని నీటబారవైచును.

తరువాత కామము అను కళా సాకడు అతిచాకచక్రము
తో ఒకవైపునుండి మరొక వైపును ఒడవంతయు కలయ దిరు
గును. వైద్యము ఇదివరకు ఒడను బాగుగా సంరక్షించు వాడై
నను ఇప్పుడు మతి తీణించుటవలన ఒక ఫిరంగిని తనస్నేహితుల
వైపును త్రొప్పి కాల్చుచుండును. ఒడతూట్లు పడిపోయెను.
వంటవార్డు (స్నేహితులు పులివార్యులము) వంటచేయ మని
నమ్మకట్టిరి. నీటిపీనాల పగులకట్టిరి. వంటసామగ్రిని నీటగలిపిరి.
ఆసమయమందు నీలను లేపుముల చోలు గారు మేఘములు ఆకా
శమున సంచారము చేయుచుండెను. చుక్కాణియు, దిగ్భువి
యు పూర్తిగా వదలివేయబడినవి. అధికారుల డిదివరకే ఆకా
మందు మేఘంబులచూచి, తెరచావలదంప నాజ్ఞాపించువా డిప్పు
డు, ప్రతి తెరచావయు తెనువదలవలయునని అజ్ఞాపించెను. పెద్ద
తుపాను గాలి ర్భూంకారము చేయుచు వచ్చుచుండెను. దానిని
వాడు గమనింపడు. ఒడ ఊగులాడ నారంభించినది. అనుడి
గాలికి ఒక పెద్దకెరటము ఒడను దాకెను. ఆదెబ్బతో ఒడతెరచా
ము త్రాళ్లు, స్తంభములు డిగ్భిగినిపోయెను. ఒడకు కంధ్రము
పడి నీటితో అరలన్నియు నిండుచుండెను. అప్పుడు సంతోషము
బయటికివచ్చి ఒకకుర్చీకధిష్ఠించి గానసానోధి నోలలాడుచుం
డెను. నావికులు నాట్యమాడ నారంభించిరి. ఇప్పుడెను ఆశలేక
పోలేదు. కాని ఆప్రయత్నములన్నియు వదలివేయబడినవి. వాగ్ధి
రణి ఒక విరిగిన స్తంభమెక్కి ఉపన్యాసము లియ్యవారంభించెను.

ఏదిక్కుచూచినను కారుచీకట్లు క్రమియించుండెను. సము
ద్రము భయావహముగానుండెను. మెరుపు మెరు సెను. ఒకరక్క
నావ వచ్చుచున్నట్లున్నది. చుట్టోక యెడనుండి నావికులు విరల
రక్షించుడ మన్న యానలో వచ్చుచున్నారు. "ఒహోయి,
మద్యపాన నిరసన మనుయోడనుండి రక్షకనావ వచ్చినది.
మీ ప్రాణముల కాచి కొందు" అని కేక. స్వేచ్ఛగాడు పట
పట పండుకొరకి ఆటలు సాయమిచ్చుట చాల అపరాధమని దై
ర్యముతో నుడివెను. వారిద్దరును ఒక ఫిరంగిని వారల వైపును
త్రొప్పిరి. అప్పుడు లోకోపకారము 'ఏమి జవాబు' అని అరచెను.
జవాబు ఒక ఫిరంగిదెబ్బ. అది వారిని తాకలేదు. అదేదో అచిం
తితమని తలచి వారలు ఒడ నెక్క నారంభించిరి. పాపమా స్వాధ
త్యాగులు అసావికుల తుపాకిదెబ్బలకు ప్రాణముల గోల్పోయిరి.

ఆత్రాగిన ఒడ జలపూరిత మగుచుండెను. పంపులదగ్గర
ఎవడును లేడు. చుక్కాణిదగ్గర ఎవడును లేరు. నావికులలో కల
వర మెక్కుడాయెను. ఉరుములురుముచుండెను. ఆ ఒడప్రక్కనే
పెద్దరాతిగుట్టుల గలవు. అప్పుడప్పుడువారిశీతి వారికి గోచరించు
చుండెను కాని ప్రయోజనమేమి? ఈ యవస్థలో స్వేచ్ఛగాడు
స్వబలగర్భితుడై పరసహాయము అక్కరలే దనెను. స్నేహము
వార్యలములవైపునకు వెళ్లులేదు. వైగాటిట్టిపోయిచున్నాడు.
వాగ్ధిరణికి విసువె త్తినది. సాహసము, దైర్యము, శ్రోధము,
మాతృస్వముగా మారిరి. కాని తెలివితక్కువ సంతోషం ఇంకా
కూనిరాగాల తీవ్రున్నారు. తుపాను హెచ్చెను. ఒక పెద్దశిగుగు
పడెను. ఒడ యనునదనమున కరిగెను.

ఆరాతిగుట్టుల పేరేమి? భగవంతుని అనుల్లంఘనీయము
లగు కానములు. నానపేరేమి? ఆనకుడగు పురుషుడు
కళానులు దానినాభిధమున కేమి తెచ్చిరి? కప్రాసు స్వహాయుగ
కాణి పట్టుచివేకమును నైవేద్యపుటవల్ల. వారల్లు చనిపో
యిరి? మద్యపానమును దొంగలపడవనుండి వచ్చిన కొద్దిగా
త్రాగుటయనేది చిన్న తుపాకిగుండు దెబ్బవలన.

పెట్టుటవలన ఎంతయో లాభము కలుగుచున్నది. మానవజానాభివృద్ధికి తోడ్పడుటయేగాక, నాగరకతను పెంచుచి, ప్రజలస్థితిని బాగుపఱచును. ఆంగ్లంల కొక విశ్వవిద్యాలయమిచ్చిన తర్వాత, తమిళులు తమ కొక ప్రత్యేకవిశ్వవిద్యాలయము కావలసినప్పుడు, మదరాసు రాష్ట్రము విద్యాచక్రత మంత్రిగారు, నాగరమిత్రసోదరులందరు ఈ తీర్మానమును బలపఱచెదరని పేరు విశ్వసించుచున్నాను."

కా. గోపాలకృష్ణయ్యగారు, రిట్లు అభిప్రాయపడిరి. "నే నీ తీర్మానమును బలపఱచుచున్నాను. మాత్రం విశ్వవిద్యాలయములను ప్రతిష్ఠాపించుటయు నను భర్తమాత్రము సర్వజనాంగీకృతమయ్యెను. డబ్బులేదని ప్రభుత్వమువారి మొర. కొన్ని విధముల వ్యయభారమును తగ్గించవలయునని మనము సూచించినప్పుడు, అట్లు చేయుటకు వీలులేదని వారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచున్నారు. ఇట్టి వాదముల కంత్యములేదు."

డాక్టర్ విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించినప్పుడు, మహాప్రదీయులు తమకు కొన్ని హక్కుల నియ్యవలయునని కోరిరి. అలాగే మన "ఆంగ్లవిశ్వవిద్యాలయము"ను స్థాపించినప్పుడు, అన్ని సంఘములవారికి తగినట్లు ప్రాతినిధ్యమునిచ్చించవలయును. విశ్వవిద్యాలయము ఒకరిచేతులలో పడిపోకూడదు. ఇప్పటి ఆయవ్యయపట్టి "ప్రభుత్వమును జరుపు ఆయవ్యయపట్టి" యని పిలువబడినది. అట్లాగే ఆదాయ మనుదినము తగ్గిపోవుచున్నదిగాన వచ్చే సంవత్సరపు ఆయవ్యయపట్టి "ప్రభుత్వమును జరుపకుండచేయు ఆయవ్యయపట్టి" యగునేమో. ప్రభుత్వసేవాలన నెట్లో జరుపుకొని పోవచ్చునుగాని ఇతరవిషయములను అక్రమచేయ గూడదు." డి. బి. డి. కే. ప. గి. రి. రా. పు. గారు తీర్మానమును బలపఱచుచు నిట్లు పన్నుసించిరి. "ప్రతిసంవత్సరము విశ్వవిద్యాలయపు పరీక్షలకు వెళ్లెడి విద్యార్థుల సంఖ్య పెరిగిపోవుచున్నది. కాబట్టి పరీక్షల యందు తప్పిపోవువారి సంఖ్యను జూచి అదరిపోవు చున్నాము. ఆంగ్ల విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించిన యెడల, ప్రతి విద్యార్థి ఎట్లు చదువుచున్నాడో గ్రహించుటకు వీలగును. విశ్వవిద్యాలయములు విశేషముగ నుండినయెడల, విద్య విశేషముగ నుండును. చదువ నభిలషించు విద్యార్థుల కిప్పుడు కళాశాలలలో ఫలము చాలకుండుట విద్యార్థులపాలిటికి గొప్ప దురవస్థగా నున్నది."

ఏ. రంగనాథం మొదల్యారుగారిట్లు చెప్పిరి. విద్యాలయములలో నిప్పుడు ఆంగ్లంలకును, తమిళంలకును గల భేదములన్నియు ఆంగ్ల విశ్వవిద్యాలయమును పెట్టగానే తొలగిపోగలవు. ఇప్పుడు ఆంగ్లజిల్లాలలో దత్తమండలములు పెల్లారు, పత్తూరు ఇతరజిల్లాలకన్న వెనుకపడియున్నవి. ఇప్పుడు విశాఖపట్టణ మందొక వైద్యసాహిత్యశాలగలదు గాని దత్తమండలపు వైద్యవిద్యార్థులంతవారము పెట్టుట చాలకష్టముగనున్నది. కాబట్టి ఆంగ్లవిశ్వవిద్యాలయముయొక్క కేంద్రస్థానము బళ్లారి, అనంతపురము, మదనపల్లి లేక మదరాసు పురములం దుండవలయును. ఇట్లుచేయుట కంగీకరించినయెడల, దత్తమండలముల ప్రతినిధుల మండలము ఈ తీర్మానమును బలపఱచెదము."

గోపాలమినసు, సోమసుందరంపిళ్ళ, దేవరాజులు నాయకులముగ్గురు వారలందరు తీర్మానమును బలపఱచిరి.

గో. రా. బి. ఎ. పి. పాల్వోగారిట్లు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. "మనమదరాసు సెనేటుసభవారు సాధ్యమకమిషనువారినిచేత ననుసరించి తమతీర్మానమును మార్చుకొనిరి. ఆంగ్లంల కొక ప్రత్యేకవిశ్వవిద్యాలయము కావలయుననితీర్మానము కోరుచున్నది."

1917 వ సంవత్సరమునుండి మదరాసునా రీ విషయమందు కడుసానుభూతికలిగియుండుట అందరకు తెలిసినవిషయమే. ప్రభుత్వమువారికి వలయునంతద్రవ్య ముంటే, విశ్వవిద్యాలయము స్థాపించుట కలాటి అభ్యంతరముండదని, పెంట్లాండు ప్రభువుగారు పోత కానన సభలో చెప్పియుండిరి. అప్పు డీవిశ్వవిద్యాలయములవిషయమై భారతప్రభుత్వమువారిలోంచిచుచుండిరి. ఇప్పుడు రాష్ట్రీయప్రభుత్వము లివిషయమును తీర్మానింపవలసియున్నది. ఇప్పుడీతీర్మానము సాచరణలో పెట్టుటకు ప్రభుత్వమువారిమీ చేయవలయునో సభ్యులలో నొకరుగాని సూచించలేదు. ఆర్థికము విశ్వవిద్యాలయము చేర్చగలనని ప్రదేశము, సాంఘిక ప్రాతినిధ్యము మున్నగు ప్రధానవిషయములను తీర్మానింపవలసి యున్నది. దీనికిగాను ఒక విచారణసంఘమును నియమింపవలసి యున్నది. ఎట్టి విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపింపవలయునో ఈతీర్మానమున దేమియు లేదు. డాక్టర్ విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించుటకు ౭౫ లక్షలును, సావత్సరిక ఖర్చు 7 లక్షలును అయ్యింది. ఇదియునుగాక పాశ్చాత్యదేశములలో ధనవంతులు వారల విశ్వవిద్యాలయములకు తమ ఆస్తిని ఇచ్చినయెట వాడుకలో నున్నది. ఆంగ్ల

విశ్వవిద్యాలయముయొక్క ప్రారంభ ఖర్చులకు రు 25 లక్షలు కావలయును. సావత్సరిక వ్యయ మునకు ౭ లక్షలు కావలయును. ఇది ఎట్లు మనకు దొరకగలదో కనుటవారు సూచింపవలయును. ఇతర విషయములను గురించికూడ తీర్మానింపవలయును. ఆంగ్లనాయకుల విచారణ సంఘము నేర్పఱచి, వారిచేత ఆచరణయోగ్య మగు విధానమును తయారుచేయింపవలయును. ప్రభుత్వమువారి మిమిధానమును తయారుచేయుటకు వీలు లేదు. మనము మదరాసు విశ్వవిద్యాలయమువారి అభిప్రాయమును దెలిసికొనవలయును. నూత్రము నందరు అంగీకరించినారు."

నూత్రనారాయణ పంతులుగారు:—నా తీర్మానమును మంత్రిగా రంగీకరించిినారా?

అధ్యక్షులు:—మంత్రిగారిచ్చిన ప్రత్యుత్తరమునకు నూత్రనారాయణ పంతులుగారు అర్థము చేసికొనవలయును.

నూత్రనారాయణ పంతులుగారు:—నా తీర్మానమును వోటుకు పెట్టవచ్చును.

మునుస్వామినాయకుగారు అన్ని పక్షముల నాయకులను విచారణసంఘములో నియమింపవలయునని చెప్పిరి.

గా. సర్. లయనల్ దేవిప్పకగారు:—ఇప్పుడు ప్రశ్న చేయవచ్చును.

అధ్యక్షులు:—ఏమిప్రశ్న?

గా. సర్. లయనల్ దేవిప్పకగారు:—ఈ తీర్మానముమీద చర్చనీర్ణముగ జరుగుచున్నదిగాన చర్చను నిలుపవలయునని కోరుచున్నాను.

తీర్మానమునుపసంహరించుటకు సెలవియ్యజాలవని 1. డి. బి. డి. కే. ప. గి. రి. రా. పు. గారు 2. శ్రీచూకయర్, శ్రీనివాసయ్యంగారు 3. రా. బి. డి. బాలాజీరావు నాయకుగారు చెప్పిరి.

మిగిలినవారందరు తీర్మానము నుపసంహరించుకొనుటకు సెలవిచ్చిరి. అంతట తీర్మానము ఉపసంహరింపబడినది.

ఆంగ్లదేశములో వ్యవసాయకళాశాల, పాఠశాలలు, ప్రదర్శకపాలములను పెట్టుట.

యం. నూత్రనారాయణపంతులుగారు తీర్మానమును ఉపసాదించిరి:—"(1) ఆంగ్లజిల్లాలలో వీలైనచోట వ్యవసాయ కళాశాలను పెట్టుటకు (2) కామలోగ్గుట, అనకాపల్లి పట్టణములలో వ్యవసాయపాఠశాలను పెట్టుటకును (3) కెలగు జిల్లాలలో ప్రదర్శకశాలను పెట్టుటకును ఏర్పాట్లు చేయవలయునని ఈ సభవారు ప్రభుత్వమువారికి నిర్ణయము చేయుచున్నారు."

కోయంబత్తూరు వ్యవసాయకళాశాలలో 1914 వ సంవత్సరములో 100 మంది విద్యార్థులు ప్రవేశము గోరిరి. 42 మంది మాత్రము చేర్చుకొనబడిరి. 1915 వ సంవత్సరములో 202 మందిగాను 43 మంది చేర్చుకొనబడిరి. 1916 వ సంవత్సరములో 208 మందిగాను 42 మంది చేర్చుకొనబడిరి.

నూచేశములో వ్యవసాయము ముప్పాతికమందికి వృత్తి. వ్యవసాయదారులకు వృత్తివిద్యను నేర్పుట ప్రభుత్వమువారి ప్రధానకర్తవ్యము.

విశ్వవిద్యాలయముగా తీర్మానమును ఆమోదించిరి.

రా. బి. కూర్మా వెంకటచెడ్డనాయకుగారు రిట్లు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. "మా ఆంగ్లదేశమునందు ఇతరులతోనాటు నాకు గాధాభిమానము గలదు. కోయంబత్తూరుకళాశాలవంటి కళాశాలను పెట్టుటకు 500 యకరముల భూమి కావలయును. కెలగునూపాచులు కావలయును. కోయంబత్తూరులోనున్నటువంటి కళాశాలభవనమునకే 10 లక్షలు కావలయును. ఉపాధ్యాయులుండిన చాలాని నూత్రనారాయణపంతులుగారు చెప్పినారు. రిగర్వికాభిలేని కళాశాల నిర్ణయము, దీనికి 5 లక్షలగును. వ్యవసాయదారు లిప్పుటికే చాల పన్నును చెల్లించుచున్నారు. కొన్ని సంఘములు, సమాజములు, వృత్తులు పన్నులనే చెల్లింపు. వీరితోంట్లు ఇతరదేశములలో చెల్లించుచున్న పన్నులో మనదేశములోనివారు సగము గూడ నియ్యరు."

కెలగుదేశములో వ్యవసాయకళాశాలను స్థాపించుటకునర్ అల్లెనాడవర కాడ్పూర్ చాలప్రయత్నము చేసిరిగాని ప్రయోజనము లేకపోయెను. వ్యవసాయదారులు కళాశాల కావలయునని అపేక్షింపలేదు. వారిపుత్రులు గోరలేదు. ప్రభుత్వోద్యోగములలో చేగగోరువారు ఈకళాశాలలో విద్యార్థులుగా చేరుచున్నారు. 1922 ఏప్రిలు మాసములోపల అనకే సల్లిలో వ్యవసాయపాఠశాల స్థాపింపబడును. ప్రదర్శకపాలములు ఇప్పుడు కామలోగ్గుట, అనకాపల్లి పట్టణములందున్నవి. అవి చాలను."

తీర్మానమును వోటుకు పెట్టగా ఓడిపోయింది.

గుంటూరులో వ్యవసాయపాఠశాలను పెట్టుట.

సి. వెంకటసుబ్బారావుగారు తీర్మానము నుపసాదించిరి.

"గుంటూరుజిల్లాకు ఒక వ్యవసాయపాఠశాలను పెట్టవలయునని ఈసభవారు ప్రభుత్వమువారికి నిర్ణయము చేయుచున్నారు." యతిరాజులునాయకుగారు తీర్మానమును ఆమోదించిరి. కెలగు జిల్లాలలో నొకపాఠశాల పెట్టవలయునని గో. రా. బి. కూర్మా వెంకటచెడ్డ నాయకుగారు చెప్పినతరువాత, తీర్మానముపసంహరింపబడినది. అంతట సభ ముగిసెను.

మదరాసు శాసనసభ

ప్రత్యుత్తరములు.

పాల్వోగారిపాఠశాలలు.

ప్ర. సి. ఆరుజాతలమొదలగారు:—ఈ రాజధాని యందలి ముఖ్యపదేశములలో నెయ్యట గంగునెయ్యట నేర్పు పాఠశాలలను స్థాపించెదరా?

ఉ: పల్వోగారి కళాదేవర్యులు యావిషయమై ఆలోచించుచున్నారు. పాఠశాలలను ననుసరించి ప్రభుత్వమువారు తగువిధముల గావించెదరు.

విశ్వవిద్యాలయములో ఉరియా ప్రాతినిధ్యము.

ప్ర: విశ్వవిద్యాలయముగా:—చెన్నపురి సెనేటుసభలో ఉరియా ప్రతినిధులులేనటాని నిజమా? అట్లనయిచోఉరియా ప్రతినిధులను సెనేటు సభ్యులుగ నియమించెదరా?

ఉ: సెనేటుసభలో ఉరియా ప్రతినిధులు లేరు. సెనేటు సభ్యుల నియమించు అధికారము భాస్కరులకున్నది కాని ప్రభుత్వమువారి కా అధికారము లేదు.

విద్యాశాఖయందు సాంఘిక ప్రాతినిధ్యము.

ప్ర: పి. సి. ఎతిరాజులనాయకు:—రాష్ట్రీయ విద్యా శాఖయందలి బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర, క్రైస్తవ, మహమ్మదీయ ఉద్యోగిగణుల సంఖ్య ఎంత; ఈశాఖయందు బ్రాహ్మణేతరులను అధికముగ నియమించు విషయమై ప్రభుత్వమువారిలోంచి చెదరా?

ఉ: ప్రశ్నయందు కోరబడిన విషయములు క్యాబ్లినీటివిలు లిస్టునుచూచుచో ఉద్యోగములలో అన్ని సంఘములకు అన్ని కక్షలకు తగుప్రాతినిధ్య మిచ్చుటయే ప్రభుత్వము వారి విధానము.

వెరంయూరు అల్లరులు.

ప్ర: పి. కేశవప్పగారు:—ఒకరుహంకర్లాటిరు మిల్లులనమ్మె జరిగిన పిమ్మట వెరంయూరు బార్న్సెండు జరిగిన అల్లరులలో ఎంతమంది మరణించిరి. ఎన్నిగుడిశెలు కాలిపోయినవి. ప్రభుత్వమువారి దివిషయమై ఏమిచేయ తీర్మానించినారు?

ఉ: జూలై 29 వ తేదీవరకు 4 మహమ్మదీయులు, 6 హిందువులు, 1 ఆదివాసిడి గాయములు చెందుటచే జనరలు ఆసుపుత్రిలో చేర్చబడిరి. మొత్తమున 425 గుడిశెలు మండిపోయెను. అందు రెండు మహమ్మదీయులు మరణింపి హిందువులవి మిగిలినవన్నియు ఆదివాసినలవి, మండిపోయిన గుడిశెలవెల ఎంతో నిర్ణయించుటకు వీలులేదు. ఇట్లు ఇండ్లు లేనివారికి తిరుగ ఇండ్లు కట్టించి ఇచ్చువిషయమై ప్రభుత్వమువారిలోంచిచుచున్నారు. ఇండ్లు కాలిపోయినవారికి నష్టపోహారము క్రింద కొంతభగము ప్రభుత్వమువారు ఇయ్యలేదనిచెప్పలేదు.

సబ్బులను తయారుచేయుట.

ప్ర: కృష్ణమడు కోయనాపామగారు:—కళ్ళికోటలో సబ్బు తయారుచేయుటకు యంత్రకాల స్థాపించు ఏర్పాట్లు ఏమైవి?

ఉ: సబ్బుయంత్రకాల పెట్టుటకై భవనము కట్టుటకు ప్రభుత్వమువారు తీర్మానించిరి. ఘోరీస్థలముకూడ కొన్నారు.

విరంతు కరణాలయము.

ప్ర: అబ్దుల్ హిమాజ్ సాహెబుగారు:—చెన్నపురి లోనివిరంతు కరణాలయమునందు అన్ని సంఘముల విరంతులు చేర్చబడుచున్నారా?

ఉ: చెన్నపురిలో నిమహపురు హాస్టలు, హిందూ హాస్టలు, క్రైస్తవ హాస్టలు అని మూడుహాస్టలు లున్నవి. అందు మొదటి రెండింటిలో హిందువులు, వివాహితులు, అనివాహితులు, విరంతువులు; అందరు చేరవచ్చును. గవర్న మెంటుహాస్టల్ న్యూలూడ మహమ్మదీయ శ్రీలంక ప్రత్యేకముగ హాస్టలు కట్ట ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. ప్రస్తుత వివాహితులలో 51 మంది బ్రాహ్మణ విరంతువులు 5 బ్రాహ్మణేతర విరంతువులు 1 మరల విరంతువు నున్నారు.

మేరీరాణి కళాశాల.

ప్ర: ఈ కళాశాలలో అన్ని హతులవారు చేరవచ్చునా? ఎంతమంది మహమ్మదీయ విద్యార్థులు లున్నారు?

ఉ: ఆస్తి బాధులవారు యీ కళాశాలలో చదువుకొన నవచ్చును. ప్రస్తుతము మహమ్మదీయ శ్రీ లెవ్వరు యీ కళా శాలలో చదువుటలేదు.

కానవసఖ్య గ్రంథాలయము

ప్ర: సదుల్లాహుద్దీన్ సాహేబుగారు:—కానవసఖ్యల ఉపయోగార్థమై ఒక గ్రంథాలయము స్థాపించుటకై ప్రభుత్వము వా రేమి ఏర్పాటులు చేసిరి.

ఉ:—గ్రంథాలయము కట్టటకు తీర్మానింపబడినది. ఇంకాండులో 5000 రూపాయలు కేలగల ప్రదక్షములు కొను టకుకూడ తీర్మానింపబడినది.

సెప్టెంబరు 1 వ తేది (రవీవారము)

455. వోటర్ల లిస్టును చేతభావలలో తయారు చేయుటను గూర్చియు, మహమ్మదీయ భాగములకు లిస్టును యితర భావలలో తయారుచేయుటను గూర్చియు ఖానుబహదూరు మహమ్మదు సదుల్లా హుద్దీన్ సాహేబు బహదూరుగారు ప్రశ్నింపగా యూరోపియను, ఆంగ్లో ఇండియను, యూనివర్సిటీ, లాండుహోల్డరు, ప్లాంటరు, మద్రాసు పరి శ్రేష్ఠ సంఘము, వర్తకసంఘము, దక్షిణముండియా పారిశ్రామిక సంఘభాగములకు వోటర్ల లిస్టు యింగ్లీషునను వాడుకలో నగరాధర్మ సంఘమునకు అరబియన్ నున్న, అరబి, తెలుగు, మళయాళం, కన్నడం జిల్లాలలో ఆయాభావలలోనున్న ప్రభు రింపబడుచున్న వనియు, హిందూస్థానిభావలో ప్రత్యేకముగ ప్రచురించుట కవసరములేదనియు ప్రత్యుత్తరమియ్యబడినది.

446. ఖాను బహదూరు మహమ్మదుస్థాను సాహేబు బహదూరుగారు మద్రాసు చిత్రకళల పాఠశాలను గూర్చి ప్ర శ్నింపగా ఆ పాఠశాల పునర్నిర్మాణమును గూర్చి సలహాల వివరింపబడినదిగా పరిశ్రమల దైర్ఘ్యముగాచే నడుగుబడినదియు, 1919-20 శ్రీమంత్వరమునకు ఖర్చు రు. 60322-8-1 లాయె నదియు, దైర్ఘ్యముగారవడంబడి ప్రత్యుత్తరమురానిచే కమిటీ నేర్పాటుచేయు ఆలోచనలు లేవనియు ప్రభుత్వమువారు ప్రత్యు త్తరమిచ్చిరి.

447. ఖాను బహదూరు మహమ్మదుస్థానుసాహేబు బహదూరుగారు మద్రాసు కాలేజీలలో ప్రవేశమును గూర్చి ప్రశ్నింపగా, చాలమందికి ప్రవేశము దొరకని మాట నిజమే యనియు, అందువలన చదువు మానుకొనవలసిన సంగతి యేమియు తెలియదనియు, ఇందులకు ప్రభుత్వమువారు చేమియు జేయ దలపెట్ట లేదనియు ప్రత్యుత్తర మియ్యబడినది.

450. బి. మునిస్వామి నాయుడుగారు పశుచికిత్సా లయస్థాపనముల చిత్తూరులో పెలకొల్లు మాటనుగూర్చి ప్రశ్నిం పగా, యీసంవత్సరములో పెలకొల్లు, కొత్తకొనాలు, మం జేరి, పాలకొల్లు, బందరు, పుట్టూరు, తిరువూరు పట్టణము లలో స్థాపింపబడు వనియు, చిత్తూరులో వచ్చే సంవత్సరము స్థాపింపబడు వనియు ప్రత్యుత్తర మియ్యబడినది.

451. చిత్తూరు, ఉత్తరాంధ్రా జిల్లాల నేతము జేయు టను గూర్చి బి. మునిస్వామి నాయుడుగారు ప్రశ్నింపగా, అట్టి యాలోచనయేమియు లేదని ప్రత్యుత్తరమియ్యబడినది.

553. యస్. ముత్తమాచిక్క ఆచార్యుగారు విశ్వేశ్వరా హ్మదవిద్యార్థుల చురుకొత్తానికికవిద్య గూర్చి ప్రశ్నింపగా, విశ్వేశ్వరాహ్మదవిద్యార్థులకు యే యితరభాగిని వశపాతము జూపనియు, స్టేబులైజ్డ్ కలెక్టరలనుగూర్చి విశ్వేశ్వరాహ్మదవి దును దరఖాస్తు చేయలేదనియు, దరఖాస్తులనువచ్చినప్పుడు అన్ని యు నొకే విధముగ భేదములేకుండ విచారంపబడు వనియు ప్రత్యుత్తరమియ్యబడినది.

455. రావుసాహేబు టి. యం. నరసింహాచార్యుగారు ప్రొద్దుటూరులో నీటివనతినిగూర్చి ప్రశ్నింపగా, ప్రభుత్వమువారు రంధ్రుకు 17 సేల రూపాయల గ్రాంటును పట్టణవిస్తారమున కిచ్చియుండినదియు, వానికి బుణముదీసికొని పూర్తిజేయవచ్చు వనియు, నీటివనతిగూర్చి విచారణ జరుగుచున్నదనియు, స్వామి టి. యంబసీరుగారు ఆవిషయమై స్థిరముగ చెలపగోరండి యనియు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి.

457. రావుసాహేబు టి. యం. నరసింహాచార్యు గారు లోక ఆశ్రమ మునిసిపలు నెకండరీ స్కూలు మాస్టరు లను, రాష్ట్రీయముగ మార్పుటను గూర్చి ప్రశ్నింపగా యెల్లమెంటరీ స్కూల్లో వర్తకు 4 రూపాయల అల్లవెన్న నిచ్చు టనుగూర్చి ఆలోచించుచున్నారనియు, రాష్ట్రీయముగ జేయు వాలోచన యిప్పుడు లేదనియు ప్రత్యుత్తర మియ్యబడినది.

458. రావు బహదూరు సి. వి. యస్. నరసింహారాజు గారు విశాఖపట్నం పెండికలస్కూలు కాలేజీగ మార్పుట యెంతలో నున్నదని ప్రశ్నింపగా, అవిషయమై స్పష్టము జనరలు గారి సలహాకై యెదురుమాచుచున్నారని ప్రత్యుత్తర మియ్య బడినది.

471. కే. ప్రభాకరకర్త రంజితగారు రాజధానిలోని సం స్కృతకళాశాలనుగూర్చి ప్రశ్నింపగా, రాజధానిలో 12 కాలేజీ లును, 71 స్కూలులు ప్రభుత్వసహాయము పొందునవి యున్న వనియు, కాలేజీలకు 12690 రూపాయలును, స్కూల్స్ కు, 11610 రూపాయలును టీచింగ్ గ్రాంటు నిచ్చుచున్నారనియు, మహమ్మదీయులను, క్రైస్తీయనులను చేర్చుకొనబడుచున్నారనియు, వారికి ప్రత్యేక యోర్నాలు లేవనియు, కాలేజీలలో 82 స్కూలులపేర్లును, స్కూల్స్ లో 72 న్ను ఉన్నవనియు, వీటి నెక్కువతేయు ఆలోచనలేదనియు, సంస్కృతవాఙ్మయపుస్త కము లేకున్నను, సంస్కృతవాఙ్మయము బోధజేయుచుండు వనియు ప్రత్యుత్తర మియ్యబడినది.

473. రామనాథు రాజుగారు స్వస్థమనరణ పర్వనలు ఆసిస్టెంటును గూర్చి ప్రశ్నింపగా, ప్రైవేటు ప్రాక్టీసు చేయుటకు వీలులేదనియు, రాయ పేట హాస్పిటలు స్వస్థమగును, పెర్వనలు ఆసిస్టెంటుగా నొక్క రే యుండుటకు సరియైన వారెవరను లేపోవుటచే అట్లు చేయ వలసినవైనదియు, సరియైన ఆఫీసురు దొరకినపుడు పెర్వనలు ఆసిస్టెంటు నియమింపబడుననియు ప్రత్యుత్తరమియ్యబడినది.

474. రామనాథు రాజుగారి సబు ఆసిస్టెంటు స్వస్థమ లను యేజెన్సీ ట్రేయినింగుకు పంపుటను గూర్చి ప్రశ్నింపగా, కమిషనరుగారు అట్లు పంపవద్దని యేమియు తెలుపలేదనియు, సబు ఆసిస్టెంటు స్వస్థమ లేమియు, యేజెన్సీ భూములకు పంప వద్దని కొరియుండ లేదనియు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

475. యం. సి. రాజుగారు విద్యాశాఖలోనున్న యిండి యను యూనివర్సిటీల లేజీగ్రాడ్యుయేట్లనుగూర్చి ప్రశ్నింపగా, లిస్టు ఈయబడినది. మద్రాసు ట్రైనింగ్ కమిషన్ మెంటు గరల్సు నెకండరీస్కూలులోని శ్రీప్రభుభద్రుల సంఘము అడుగగా, ఆ యున్నారనియు, అందు ఇద్దరు బాహ్యులును, ముగ్గురు యిండియను క్రైస్తీయనులు, ఒక్కరు ఆంగ్లోయిండియ ననియు ప్రత్యుత్తరమియ్యబడినది.

478. రావుసాహేబు యం. రామారావుగారు మద్రాసు కన్నా సుపరీని గూర్చి ప్రశ్నింపగా, భాగ్యవంతు లగు నిరుద్యోగులు మందు చేయించు కొని పో వుటకు రాగాడదనియు, భాగవంతు లనగా సంవత్సరమునకు 1200 రూపాయలు వచ్చువారనియు, ఈవట్టును మద్రాసు లోను ఇతరచోట్లనుగూడ స్టేబులైజ్డ్ కలెక్టరులలో ఆచరణలో నున్నదనియు ప్రత్యుత్తర మియ్యబడినది.

483. రావుసాహేబు యం. రామారావుగారు ఓరి యంటలు వాతప్రతుల కొని కూర్చుటనుగూర్చి ప్రశ్నింపగా దానికై వేసిన 27,978 రూపాయలఖర్చువివరముల చెలిపి, వ్రెసి డెన్సికాలేజీలో నల్లరువిద్యార్థు లున్నారనియు, పండితునకు పని ఒకగంట యనియు, విద్యార్థులెక్కువయిన్నపుడు వ్రెసి డెన్సికాలేజీలోను, క్రీస్తు మేరీ కాలేజీలోను, కన్నడం బి. యే. అన్ని వ్రాం చీలకున్న పెట్టవడు వనియు, క్రీస్తుమేరీకళాశాలలో కన్నడపండితునకు వారమునకు నాలుగ గంటలవచ్చుచుండుటచే నెప్పుడును పండితుడుండుట అవసరము లేదనియు ప్రత్యుత్తరమియ్యబడినది.

486. రావుసాహేబు యం. రామారావుగారు రాయపురం పెండికలస్కూలునుగూరించి ప్రశ్నింపగా, అనుభవముగల ఉపా ధ్యాయులే నియమింపబడినదియు, ప్రస్తుతమున్న లెక్చరరులు సమర్థులవారనియు, అనవసరముగ మార్పులు చేయరనియు, సబ్ ఆసిస్టెంటుస్వస్థమను లెక్చరరులుగ నియమింప లేదనియును వివి ఆసిస్టెంటు స్వస్థమ లేనియమింపబడినదియు, సబ్ ఆసిస్టెంటు స్వస్థము ఆసిస్టెంటు లెక్చరరుగను, డిమాన్స్టిట్యుగను నియ మింబడుచున్నారనియు ప్రత్యుత్తరమియ్యబడినది.

497. ఏ. రంగనాథమొదల్యారుగారు ఆదోనిపంచాయ తీర్కోర్టు యెన్నికలగూర్చి ప్రశ్నింపగా ఆ తీర్కోర్టు ఆదోనిగారిను మునకు మార్తపే యనియు, ఎన్నికలమార్పునవసరములేదనియు ప్రత్యుత్తర మియ్యబడినది.

510. రావుసాహేబు ఏ. రామయ్యపుంగుగారు మద్య పానపేదోద్యమములను ఆహ్వాని కాంట్రాప్టులు లైసెన్సుల గూర్చి ప్రశ్నింపగా, కొందరు కాంట్రాప్టుదారులు నష్టమునకువై ననివాసికొనగా రెవిన్యూబోర్డువారికి పంపబడినదియు, కష్టము గనున్నమాడుచోట్ల కొంతతగ్గింపబడినదియు, మరికొన్ని విచారణలోనున్నవనియు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి.

516. కే. సదాశివభట్టుగారు ప్రజలలో విద్యావ్యాప కము నుంచుట కొకకమిటీ నేర్పాటుజేయువని ప్రశ్నింపగా, యెద్యుకేవనలు కాన్సిలులు పనిజేయుననియు, కమిటీ నియోగింప నావశ్యకత గాన్పించదనియు ప్రత్యుత్తరమియ్యబడినది.

519. కే. సదాశివ భట్టుగారు, శనివారము, మనసులు కోర్టులకు గూడ నెలవుకొనిగా జేసెదరా యని ప్రశ్నింపగా అట్లు చేయుటకు కారణమేమియు గాన్పించుటలేదని ప్రభుత్వ మువారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి.

523. సయ్యదు యిబ్రహీం రావుట్టూరుగారు గ్రాంట్ల మైన తీసివేసిరా యనియు, భారతవిద్యార్థులకు బ్రిటిషు విశ్వ విద్యాలయములలో స్థానముల గూర్చియు ప్రశ్నింపగా గ్రాం ట్లేమియు తీసివేయలేదనియు, బ్రిటిషు యూనివర్సిటీలలో స్థల ములేక దరఖాస్తులు పంపుట లేదనియు, దీనివిషయమై విచా రించుట కొకకమిటీ నియోగింపబడినదియు ప్రత్యుత్తరమియ్య బడినది.

527. కే. శరభాచిగారు సబ్ ఆసిస్టెంటు యిన పెక్టర్ నుగూర్చి ప్రశ్నింపగా సబ్ ఆసిస్టెంటు పెక్టర్, ప్యాపెన అండరు గ్రాడ్యుయేడ్ సంగతిగూడ ఆలోచింపబడుననియు, సూపర్వైజరులను, తీసివేయుట ఆలోచనలలో నున్నదనియు ప్రత్యుత్తర మియ్యబడినది.

529. శ్రీమూక కళ్యాణమకర్త మహాశయులు పారికల నెకండరీస్కూల్లోను యి ననింక ను స్థాపించబడు నా యని ప్రశ్నింపగా, మధురబరంపురం కర్నూలు పెంటర్లలో పెట్టు బడుననియు, ఫలానప్పదేని చెప్పటకు వీలులేదనియు, రాట ములపెట్టు ఆలోచన లేదనియు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

542. ఏ. నుబ్బరాయుడు నాయుడుగారు గోదావరీ నదిలో నీరుతక్కువను గూర్చి ప్రశ్నింపగా, నీరుతక్కువమాట నిజమేయనియు రిజర్వాయిస్లను కట్టించుట కొకకమిటీ నేర్పాటు చేయు మాట లేదనియు ప్రత్యుత్తర మియ్యబడినది.

544. ఏ. నుబ్బరాయుడు నాయుడుగారు నిప్పుపుల్లల జేయుటకు ఘాస్పరసునుగూడ తయారుచేయుమార్గము నాలో చించుచున్నారాని ప్రశ్నింపగా, ఈ విషయమై ప్రభుత్వము వారాలోచించుచు నే యున్నారని ప్రత్యుత్తర మియ్యబడినది.

559. ఏ. తంగవేలునాయకరుగారు ప్రభుత్వ పారికా పాఠశాలలలో నూలువడుటకు నేతను ప్రవేశపెట్టుటను గూర్చి ప్రశ్నింపగా అవిషయమై కావలసినచోట్ల ప్రవేశపెట్టుటకు ప్రభుత్వమువారాలోచించు చున్నారని ప్రత్యుత్తరమియ్యబడినది.

569. రావుసాహేబు సి. వెంకటరంగారాజుగారు కర్నూలు కడప కాలననుగూర్చి ప్రశ్నింపగా, చేపాడు, మెయిదు కూరు, ఉచ్చాయపల్లి ప్రాజెక్టులు అగీకరించబడినవియు, కాలను వెడల్పుజేసి మిట్టకొండలదాక నీళ్లను వెప్పించి వెల్లోడు ప్రాజెక్టును కట్టించుట ఆలోచనలో నున్నదని ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

514. సి. వెంకటసుబ్బారావుగారు తెనాలి తాలూకా అం గలకుదురు వాసులు, అంగలకుదురులో రైల్వేస్టేషనును పెట్టు మని యేమైన మహాజరుపంపిరాయని ప్రశ్నింపగా అట్టిజేమియు కాన్పించుటలేదని ప్రత్యుత్తర మియ్యబడినది.

కేశవశిల్ప గారు తెలుపుచుంగతి.

మామూలుగ కానవసఖ్యలో జరుగవలసినవిని మాన్పించి, చెన్నపురిలోని అల్లలల విషయమై చచ్చుకలపలసినదని నేడు తీర్మానము ప్రతిపాదించవలసిన కేశవ శిల్ప గారి క్రిందిసంగతులను ప్రకటించిరి: అల్లలలను కాంతింపజేయుటకై సర్ త్యాగరాయ చెట్టియన్న గువారు చేయుచున్న ప్రయత్నములకు ఆటంకములు కలుగకుండ నుండుటకై నేను 20 వ స్టాండింగు ఆర్డరు ప్రకార ము తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టదలచలేదు. సర్ త్యాగరాయచెట్టి గారి దగ్గర నుండి క్రింది ఉత్తరము వచ్చెను.

చెన్నపురి, 2.9-21.

ఆయా, అల్లలల విషయమై మీరు రేపు ఒకతీర్మా నమును ప్రతిపాదించవలసివెరిని తెలిపెను. అట్లుచేయుటకది త రణముకాదు. నేనుజేయుచున్నది మీరు తెలియకపోవచ్చును. నేను, కొందరముకలిసి, శ్రీ గవర్నరుగారి కొక ఉత్తరమువ్రాసితిమి. దానినిమీరు మాపించును. నేను అల్లలలను కాంతింప జేయుటకు యత్నించుచుంటిమని మీరు దానివలన తెలియ గలదు. మీరు రేపు ప్రతిపాదించవలసినయెడల చాల బాల్ త్రగ మాటలాడవలయును. ఇతరులు ఇచ్చె ము వచ్చినట్ల మాటలాడినయెడల చిక్కులెక్కువ కావచ్చును. కాంతింప పనిజేసినచో చాల కార్యకారి కాగలము. అసందర్భపు సంగతు లు మాటలాడినయెడల నేను జేయుచున్నది మానిజేయవల సవచ్చును. నేను జేయవలసినది చేయలేకపోదును. కవిగళున పోవును.

సి. త్యాగరాయచెట్టి.

లక్ష్మీదేవి (బాహుళికస్య) గారు సీతాకన్యాయుగూర్చి కల
దేవము చేయుదురు.

సుగుణవిలాస సభ:—ఈ సభవారు బళ్లారి కృష్ణమా
చార్ల గారిచే తెలుగున రచించబడిన ప్రమీళనాటకమును 5 వ
తేదీ సోమవారం సాయంకాలము 5-30 గంటలకు విజ్ఞోరియా
పురమందిరమున ప్రదర్శించెదరు.

తిరువల్లిక్కేణి సంగీతసభ:—ఈ సభవారి యజ
మాన్యమున సోమవారం 5 వ తేదీ సాయంకాలము విజయనగరం
వాస్తవ్యులగు వెంకటరమణదాసుగారు వీణపాట కచ్చేరి
జరిపెదరు.

తెంపరెన్నులీగు:—పై సమితి 31 వ సాంవత్సరిక
సమావేశము 5 వ తేదీ సోమవారం సాయంకాలము జై. యం.
సి. ఎ. భవనమునందు జరుగును. శివరండు జి. యాఫ్. మాక్స్
రేజ్ గారు, లక్ష్మీనరసుగారు ఉపన్యసించెదరు. రావుబహదరు
ఎ. యస్. కృష్ణారావుగారు రథస్థూత వహించెదరు.

శ్రీ సంగీతశాల:—ఈ నెల 4 వ తేదీ ఆదివారము
నాడు సాయంకాలము 4-15 గంటలకు జాబ్బిటవును ఆర్యోనియ
ను విప్ర జై. ఎం. వి. ఎ. గోక్షేపాలిలో జరుగు గానసభలో కృష్ణ
భాగవతరు గారి (మధుర) గాత్రపాట, సభాపతి అయ్యరుగారి
(చెన్నపట్నం) ఫిడోలు, పరీక్షితు భాగవతరుగారు (మధుర) మృ
దంగము, జరుగును.

హిందీసరీక్షలు:—ఈ నెల 2 వ తేదీ రాత్రి 8 వ
మద్రాసు, నెల్లూరు, బెజవాడ, గుడివాడ, మచిలీపట్టణము,
గుంటూరు, రాజమహేంద్రవరము, కాకినాడ, బరంపురము, లేం
జాపురము, తిరుచినాపల్లి, నేలము ఈస్థానములతో హిందీపరీక్షలు
జరుగును. ఈ స్థానములలో నెచ్చట పరీక్షలుజరుగునను విషయ
మును ఆయాస్థానములలోని ప్రచారకులు తెలియజేయుదురు. ప
రీక్షలలో కూర్చుండగోరువారు ప్రార్థనాపత్రమును ప్రచారకు
లకు ౧౫ వ తారీఖునకు ముందు పంపవలయును. పరీక్షకు జీత
మేవియులేదు.

శ్రీకృష్ణమందిరసభ:—చెన్నైలో పెద్దనాయునిపేట
మద్రాసు త్రిమంతుకపీఠ 97 వ నెంబరుగల శ్రీకృష్ణమందిరమున
(శ్రీజయంతి యుత్సవమున) 9 వ దినంబైన 1921 వ సం॥ నె
ప్రంబరునెల 4 వ తేదీ, ఆదివారము సాయంత్రం 4 గంట
లకువైగా బ్రహ్మశ్రీ తిరుక్కోడికావల్ పరమారి శాస్త్రుల
వారివలన ప్రవచిత్ర కాలక్షేపము జరుపబడును. (10 వ దినం
బైన) (5-9-21) సోమవారముసాయంత్రం, 4 గంటలకువైగా
బ్రహ్మశ్రీ. లంజాపూరు టి. సి. కృష్ణభాగవతులవారివలన
శ్రీరక్తకృతీ కల్యాణనుహాత్సవము జరుపబడును.

పిల్లనాడుతిప్పిపోవుట:—నాటకమును ఆదివారము
(28-8-21) సాయంత్రము ఆదికొనుటకని చెప్పి వెల్లి యింకక
రకు యొక్కడ వెలికినను కాన్పించలేదు. మేరుభావనారాయణ.
పదిసంకర్షణుల ముక్కుండును. చామనిచాయ, గ్రామింగు
జాట్లు, కద్దరి చెడ్డచొక్కా తోడుగుకొని యున్నాడు.”
ఎరికై నను యెచ్చట నైనను కనపడిన తెలియపరచుట
నీనది. లేకతెనాలి కొత్త పేటలో స్పెషల్ తహసీల్దారు
గారి ఆఫీసువద్దకు తీసుకురా బ్రార్థించుచున్నాను. ఇంద్ర
హారి చలపతిరావు, స్పెషల్ తహసీల్దారు ఆఫీసు కొత్త
పేట, తెనాలి.

జగన్మయపేటలో ఆగస్టునెల 28 వ తేదీ ఒక గొప్పసభ
మ. రా. శ్రీ; అవధానము వెంకట్రామారావుగారి అధ్యక్షతలొంద
జరిగినది. వీరు జనులకు విదేశవస్త్రులహిస్తారమును గురించి సచ్చ
తెప్పిరి. సభలోనున్న వారందఱు గొప్పపట్టు ధరించి, అప్పుడు
వేసుకున్న విదేశబట్టలను గడుమరచుకొనుతో తమందట
తాము దహించుకూ, నితరులనుగూడా ప్రార్థించిరి. అడు
వాండ్రు చీరలు, రవికలుకుగూడా దహింపబడినవి. జరులందరు, ప్రతి
యింటికీ కొన్నిరోజులవరకు కత్తి, గుర్రములను విదేశవస్త్ర
ములను అడుగుటకు నిర్ణయించుకొనిరి.

1 వ తేదీని చిటగాంగులో గొప్పసభ జరిగినది. పవిత్రవా
రిలో చాలమంది మహమ్మదీయులు. “దౌర్జన్య పెంకెమృతమును
కూడదు. మాపలా లకు నిజము గానీ చిచ్చి
పట్టినది. వారు చేసిన దౌర్జన్యము చాలవిచార
కర్తము. వారిట్లు చేయుటవలన స్వరాజ్యమునకును భిలా
భతుకునుగూడ లాభములేదు. దేశీయులందరును స్వదేశభట్టలనే
ధరించవలెను. అట్లందరును చేసికొని అక్టోబరు 1 వ తేదీనాటికి
తప్పక స్వరాజ్యము చేకూరునను మహాత్ముడు నుడివెను.

ధార్వారుకేసు.
2 వ తేదీని విచారణ జరిగినది. 12 గురు సాత్వమిచ్చిరి.
న్యాయాధిపతి అల్లరి జరిగిన స్థలమునకు పోయిచూచెను.

మితవాదినభలు.
సంయుక్తరాష్ట్రములలో మితవాదులసభలు అసహాయో
ద్యమము నుకట్టుటయేగాక సంఘసేవ మున్నగు పనునుచేయుచు
న్నవి. ఆయాస్థానలో నుత్సవము జరిగినపుడు గోండా మితవాది
సభ కలంటిరులు వికలాంగులకు సహాయముచేసిరి. ఆహారమును
నీరును అందచేసిరి. తెలియనివారికి టిక్కెట్లు కొనియిచ్చిరి.
వైద్యసహాయము చేయించిరి. అందులకు ప్రజలు సంతసించిరి.
డిప్టీ కమిషనరు వారి నభినందించెను.

ఆకాలీసంఘము ప్రకటన
నాన్కానాలో 31 వ తేదీని కై రాసాహెబు, బాలీ
లా గురుద్వారములను పట్టుకొనుటకు ఆకాలీలు ప్రయత్నించినది
యొ ఆసమయమునకు మేకపురానుండి డిప్టీ కమిషనరును
పోలీసు నూపర్నెంటును అచటికి వెళ్లుటచే ఆప్రయత్నము విఫల
మయ్యెననియు మిలటరీ గెజెటుప్రకారము వివరము ముసల్మ
ము. ఆనాడు ఆయాస్థానముల నాన్కానాకు రాకభార్యమే
నేనచట నుండిని. వారు కల్లవదంతులను విని అచటికి వచ్చిరిని
గురుద్వారాసంఘకార్యదర్శి లాహోరులో ప్రకటించెను గాని
తమకు రూఢివార్త తెలియుటవలననే అట్లు ప్రకటించితిమని
మిలటరీ గెజెటుప్రకారము వరుల ముఖవ్యాసమును ప్రకటించెను.

నాన్కానాకేసు
ఈకేసులో సాక్షివిచారణ పూర్తియైనది. ముద్దా
యాల న్యాయవాది వాదము ప్రారంభమైనది. ముద్దాయాల
పక్షమున వాదము నాలుగురోజులు పట్టునని తెలియచున్నది.
జమీందారుప్రతికక్షకు.

2 వ తేదీని లాహోరులో విచారణప్రారంభమైనది.
ఫిర్యాదీల సాక్షులు సాత్వమిచ్చిరి. ముద్దాయాల రిద్దరునుగూడ
సాక్షులను వెట్టలేదు. ఏమియును వాదించలేదు.

అనంతపురంజిల్లాలో కఠినశాసనములు.
మహాత్ముడు వు సాన్సను ఖాను బహదరుగారు
కలక్తరుగారు వచ్చినది మొదలు కఠినశాసనముల నుద్ద్యోగములకు
లులో వెట్టుచున్నారు. ఆగష్టునెలలో మద్యపాన నిరసనమును
గూర్చి పనిచేయువారి వైని మండలమునం దంతులను కేసులను
చేసిరి. కదిరిలో అట్లులు అజీజు అను వంటియును పట్టుకొనగా
డిజిజలు మేజిస్ట్రేటు 21 వ తేదీని ధర్మవరములో విడుదల
చేసెను. చాలమందిమీద కేసులుచేసిరి. తగిన సాత్వములేనందున
వానిని మరల విడుదల చేసికొను చున్నారని గట్టి వదంతులు
కలవు. తాడిపత్రిలో గ్రామములు 8 గురిమీద కేసులుచేసిరి.
అది యింకను విచారణలో నున్నది. హిందువులలో 28 గురికి తాలూకా మేజిస్ట్రేటు నోటీసులు
పంపెను. వారిలో చాలమంది మహమ్మదీయులు వెనుకొండ
కాంగ్రెసుసంఘ కార్యదర్శిగల్లూరు సుబ్బారావుగారు 24 వ
తేదీని కల్లుపాటలు జరుగునపు డుపన్యసించిరి. ఉపన్యసించుగూడ
దని డిప్టీ మేజిస్ట్రేటు అజ్ఞాపించినను సుబ్బారావుగారు మానలేదు.
సుబ్బారావుగారి మీదకేసుచేసిరి. హిందువులలో 29 వ తేదీ
ని విచారణ జరిగినది. సుబ్బారావు గారు తుమాపతు
చెప్పవలెను. సుబ్బారావు గారికి ఒక నెలవిడి
త్రైదువేసి ఆనాడు సాయంకాలము త్రెయిసులోనే బళ్లారిజయ
లుకు పంపిరి. వెంక్టనేలమంది ఆయనతోగూడ రైలుస్టేష
నుకు వెళ్లిరి. అల్లరిపిమియును జరుగలేదు. అల్లరి జరుగునేమా
నని యుద్ద్యోగులు పోలీసు దళములను రావించిరి. వెనుకొండ,
ధర్మవరము మున్నగు స్టేషనులలో నేలకొదిలప్రజలు సుబ్బా
రావుగారికి స్వాగత నిచ్చిరి. పుష్పముల సురక్షించిరి. మేర
నాత్యకవిగారు మున్నగువారు చాలమంది అనంతపురమున 9
గంటలపుడు సుబ్బారావుగారిని కలిసికొనిరి.

లో విచారణజరిగెను. 31 వ తేదీని మేరన్యాయము జరుగు
మేజిస్ట్రేటుగారిలో మాటలాడిరి. మద్యనిరసనముగూర్చి మేజి
స్ట్రేటుగారు సానుభూతిని తెలిపిరి. జాతీయ
మును నిరసించిరి. ఆరాత్రి కవిగారు కన్నులు వెళ్లిరి. కన్ను
లులో రాష్ట్రీయ కార్యనిర్వాహక సంఘసభ జరిగినది. 2 వ తేదీకి
కవిగారు మరల హిందువులకు వెళ్లిరి. కేసు విచారణ కొద్దకు
మార్చవలెనని ముద్దాయాల పిటిషను వెట్టిరి. ఉద్ద్యోగుల చర్యల
వలన మద్య నిరసనమునందు ప్రజలకు దీక్షప్రబలుచున్నది. మండల
మునం దంటిటను అధికారాధిపతి గోచరించుచున్నది. గ్రామము
లో కల్లుదుకాణదారులె చాలదుకాణములను మూసేదేని తెలి
యచున్నది.

ఆంధ్రరాష్ట్రీయ సభ.
బరంపురములో నల్లములు విస్తారముగా నుండుటచే యా
సభలు నెలవెంబరు నెల 24, 25, 26 తేదీలకు జరుపబడును. రాష్ట్రీ
య సభకు డాక్టరు పట్టాభిసేతారామయ్య గారును ఆంధ్రసభకు
గంపలగూడెంతుమూర రాబూగారును అధ్యక్షతవహింప సంకీ
రించిరి. రెండుసభలకును ప్రతినిధులకు లేటు సభకు రూపాయి
ప్రేక్షకులకు అర్ధరూపాయి బహుళజము ఫలహారము ప్రతినిధు
లకు మాత్రమే. రోజూ వారెండు రూపా
యలుపూర్తి ప్రతినిధులు ప్రక్కలుమున్నగువానిని తెచ్చుకొవన
లెను. ఎంతమందిప్రతినిధులు వచ్చునదియు 16 వ తేదీలోగామం
డలకాంగ్రెసుసంఘములు తెలుపవలెను. తేలివో ఏర్పాటులక
భ్యంతరము కలుగునని కార్యదర్శి ప్రకటించెను.

సర్వాపురంతాలూకా కలపాటలు
దిగమర్రు, కోడేరు లింగనబోయినచెల్లగ్రామములలో
7 వ తేదీని పాటలు జరుగును. గాన సేవావ్రతులు విస్తారముగా
నాగ్రామములకు పోయిపులనహాయమొన రచవలెను. చూలా
నావుమరు అలిపాకవి (పితాపురం) గారు సర్వాపురమున 2 వ
తేదీనిగంధి చౌకులో స్వరాజ్యమును గూర్చి యుపన్యసించిరి.

నేతగాండ్ర సభ.
అమలాపురము రాజోలు తాలూకాల నేతగాండ్రసభ
8 వ తేదీ వునయుమున జరుగును. క్షింతంకెట్టి మల్లికార్జునుడు
(కాకినాడ) గారి నధ్యక్షత వహింప గోరిరి.

ప్రాశెనరు కోడి రామమూర్తిగారు.
ప్రాశెనరుగారు శ్రీనగరులో దిగుసరికి వారి ఆద్యుత్తర
దర్శనాకాశలమునుగూర్చిని నియుండుటచే ఆప్యర్కముగ్గుమాను
లైన శ్రీనగరపురవాసులు నేలకొదిగా అమరకాడలుకు పోవు
మార్గమున రెండుప్రక్కలను నిలిచియుండిరి. ప్రాశెనరుగా
రలంకపురమగు బండి ఎల్లరకును కనబడునట్లు బండిని వెల్లగా
నడపించగా ప్రజల ఆనంద ము పరిమితమై వారి జయ
జయధ్వనులు మిన్నుముట్టెను. వారు ప్రదగ్గనమునకై ఎదురుమా
చుచున్నారు. భారతప్రముఖులలో ప్రాశెనరుగా రొక్కరని
ఎల్లరును కొనియాడిరి.

కఠినశాసనసంఘము
నివేదికమువైని 2 వ తేదీని సంతకములు జరిగినవి. కఠిన
శాసనముల నన్నిటిని రద్దుచేయవలయు ననియో వారందరు నేక
గ్రీవముగ తెలిపిరి.

పొలిటికలు విదేశకాఖలు
ఇండియా ప్రభుత్వమువారి రాజకీయవిదేశకాఖలులో హా
చ్చుమంది భారతీయులను నియమించుటకు ఇండియా మంత్రి
గారంగీకరించిరి. ప్రస్తుతము నవాబు ఖానుబహదరు సర్ మీద
పమ్ముపా కే. సి. వి. ఇ. వి. ఎస్. ఓ. ఖానుబహదరు మీరువర
బతుఖాను, ఖానుబహదరు హమీదుల్లాఖాను, ఖానుబహదరు
సదుల్లాఖానుగార్లకు 192 లో నియమించెదరు.

సి. ఎఫ్. ఆంధ్రమూగారు.
వీరిపుడు వెంటనే తూర్పు ఆఫ్రికాకు వెళ్లుచున్నారు.
ఫిజీకి పిమ్మట తెల్లెదరు.

హోలండుగారి రాజీనామా.
సర్ థామసు హోలండు, కే. సి. ఎస్. వి. కే. సి. వి. ఇ,
గారి రాజీనామాను ఇండియా మంత్రిగారి సూచనవైని వారి
చక్రవర్తిగా రామోదించిరి.

తిరువాన్కూరు పాశా
కీరములను కర్ణిం
గుగా ఆలోచించి
తూమాపం
చెదనని ప్రతి
సాయంకాలము హ
సువారు తిరువనంతపురము.

అంతా కాకినాడలో పురమందిర మేదానమున బహుదళసమూహముగల బహిరంగకథ వ్రప్పలూరి సీతారామస్వామిగారు కథావలెగ నుండగ జరుపబడెను. ప్రారంభమున గ్రంథకర్తల ముఖతా విగ్రహ తూటావలెన నవసరమే ఒక గ్రంథకర్త యగు పూడివెద్ది కాకవిశ్వనాథకాశ్రియగారు రంగవల్లభతో మాధుర్యము నొకవైపున కెలిబుచ్చుచు మఱియొకవైపున దేశదైన్యమునకు ఆశ్రుధార లాలికింపజేయుచు తమ "స్వరాజ్య గీతావ్యుత్తమను" సంపూర్ణముగ వివరించెరి. గవర్న మెంటు వారు ఊహించుచున్న రాజద్రోహము యీ పద్యములందుగాని "దండాలు, దండాలు భారతిమాత" యను పాటయందుగాని ఏమైన నున్నదేమో యని విమర్శనల వనస్సులతో నుభ్యలు వినిరి. తుదకు సామ్యముగ నందఱుకొని యభిప్రాయము యొచింపగా నిది ఉద్యమప్రచారకులు చెప్పెడి ఉపన్యాస ములకుగాని గాంధీజీ హత్యని యాద్యములు బోధనలకుగాని కాంగ్రెసు ఉజ్జ్వలముగాని ధ్యేయముగగాని విరుద్ధములుగను భిన్నములుగననున్నట్లు తోచెడిది. ఉపన్యాసములకున ప్రతి కలండలి వ్యాసములకును కొంత తక్కువగనున్నట్లే భావించ బడెను. పిమ్మట శ్రీబలుసు సాంబమూర్తిగారు మాజిశాల అల్లురుగనెంచి నూచింపుచు మననందలమునందు ప్రభుత్వము వాణిగల కష్టములు చంపుటలు వచ్చినప్పటికి అతికాంతచిత్తు లగ నండుటయును, తుపాకులతో గాల్పినను పిత్తిదనమును బోనాడి ధైర్యశైల్యముతో నలువది అత్యసమగ్రణము గా వింపవలెనని యు బోధించిరి. పిమ్మట 504 నెక్కున ప్రకారము బంధించుటనట్టి శ్రీపతి వెంక య్యగారి కథయిది, "స్వరాజ్య గీతావ్యుత్తమను" గురించి చేసిన విచారణనుండగ్గుచును, గ్రీష్మపౌర్ణమి యనంతమును మొదలుగాగల విషయములు విపులముగ జెప్పి. గ్రీష్మపౌర్ణమి ఆక్రమపు టుత్తరపున నుల్లంఘించుటకు సిద్ధపడిన వారితో సం తకముల జేయించుకొనిరి.

శ్రీపతి వెంకయ్యగారివై శ్రేరము.
శ్రీపతి వెంకయ్యగారిది పితాపురము. వీరు పాదాట లక్ష్మణులు. లోగడ అక్కరీ పాటదారులు. త్రాగుడు అభ్యాసముగలవాడు. గాంధీగారి బోధన ప్రారంభించినప్పటినుండియు త్రాగుడు మానివేసిరి. కాంగ్రెసు ప్రచారకుడుగ నున్నారు. వెంకయ్యగారు సితాపురములో నొక పాటదారుని ఎంచుకు అక్కరీపాటలు పాడుతావు. నవ్వుమురాదా, రయితులు చెల్లు యివ్వరై. ఏమిచేస్తావు అనిడిగనారట. ఈసందర్భములో తిట్టెట్లు పాటదారుడు చార్జిపెట్టెను. తీట్టలేదు. అని వెంక య్యగారు చెప్పారట. ఇంతకు 144, 197 యిట్లనెక్కులు ప్రయోగింపబడెని యిట్లుడు యితర నెక్కుల వర్తింపజేయుచు న్నాడు. 514 వంటి స్వల్పనెక్కుకే పెట్టివెంకయ్యగారిని బామీ నులెని అట్టెట్టుచేయించిరి.

విచిత్రము.
ముగ్గురు కాన్వెంటులు వెంకయ్యగారిని చెజసాలగృహ మునకు తీసికొనివచ్చినారట. నుమారు రాత్రి 10 గంటలయిన దట. అంధకారము. అప్పుడు వెంకయ్యగారిని కొట్టులో పెట్టి నారు. కానిపెట్టులకుడ దైవమహిమ యేమో కాని అందు లో నిల్చియుండుటయు కలుపుచేసే ఒరికి దానంతట అనే తాళ ముదిగిండుకొని పోవుటయు తటస్థించినదట. వారెంత ఆరచి నను తెల్లవారిన తరువాతగాని తాళము ఎవరును తీయలేదట. రాత్రియంతయు శ్వాసాభివ్రతమును గాంధీ మహాత్ముడు అవతారపురుషు డనియు తత్సంబంధపు గాలితోమము నాటి రాత్రిచేసినరట. మఱువారు కొట్టులో ఫిర్యాది సాక్ష్యము అయినది. నిజము చెప్పేవాడనేగాని వెంకయ్యగారు ప్లిడర్లను పెట్టి వాదించినట్లుగట. జిల్లాకాంగ్రెసు కార్యదర్శి బుజును సాంబమూర్తిగారు 2 గంటలకు రైలుమీద వచ్చుచున్నార నియు తాను వివిధముగా చెజసాలకు బోపలసియున్నదియు వారివల్ల తెలిసికొనవలసి యున్నదనియు వెంకయ్యగారు చెప్పి రట. బామీనుమీద విడుదల చేసెదమని మేనస్త్రీలు పలికె నట. బామీనుకూడయ్యనంపె గునూపాతో భూచీకత్తు పు

నిన్న ఉదయమున 8 గంటలకు గంట ప్రభముగద్ద కూ లిచాండ్రకు వారు తిరుమరాపుగారును మండపాక రంగయ్య నాయుడుగారును మధ్యపానపేథమునుగురించి ఉపన్యసించిరి. పట్టణములోని పాటదారుల తగవులను నొకరువచ్చి దుకాణములనద్ద గ్రీష్మపౌర్ణమి బుర్ర తెగిరిపోవుననియు ఆ సామీప్యమునకు రానివ్వనని నాయుడుగారికి కలుగుచున్నదట తామందఱుగూడ మధ్యపానమును యాపుమాపుటకు ప్రాణము లర్పించుటకు సంకల్పముగా నున్నామనియు అంత వరకు రానక్కరలేకుండ తనర క్షమును చిమ్మించి, రక్తపాతము చూచి కొమ్మకొనివెల్లి మత్తుచుండు త్రాగుటకంటె యిక్కడ నుండగ నే ఆవిధముగ జేసి ఆరక్తము త్రాగుట గుంచినయిటు వెదలనందలను కష్టములపాలు చేయవలసియు నుపన్యసించు చుండ నొకముఖిమేష్ట్రీ లేచి "త్రాగుడుమఱి నవ్వుములు బోధపడినవి ఇదివరకే కొందరు మానివేసిరి. నుమారు 67 కూలీమేస్తులిగన్నారు. ఒక్కొక్క మేష్ట్రీకింద 12 గురు మొదలు 50 వుండవరకు కూలీలుండురు. మొదట, మేష్ట్రీలందరు త్రాగుమని ప్రమాణముచేసి సంతకములుచేస్తే వారికి లాభ దిన కూలీలుకూడ మానివేయుదురు. అందుచేత ఆవిధము చేయ కలెనని యనెను. అంతట సాంబమూర్తిగారు లేచి అనుభిప్రాయమునకు కూలీల మొదమవదనీ అక్కడనున్నప్రతిమేష్ట్రీ గ్రహించినది లేనిది ప్రశ్నింపుచు 88 గురు మేస్తులచేత సంతకములు చేయించిరి. ఇతరులచేతగూడ సంతకము చేయించెదరు. త్రాగుడును మాన్పుటను గురించి తాలూకాల గ్రామ ము లన్నిటియందును తగు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి.

అక్కరీపాటలు.
కల్లునుకాణపు పాటలు జిల్లాలో జరిగినవి. అందు గవర్న మెంటు ఉద్యోగస్థుల తొందరపాటు, పాటింపలేక పోవుటయు ఎల్లవరకు దెలిసినవిషయమే. ఇప్పుడు వారు ఏగ్రామము న కాగ్రామము నందు రహస్యపుపాటలు పెట్టి దుకాణములుపా డింపజేయుచున్నారు. ఇందు వారియధికారవిషయము ఎంత యందునో ముందు వ్రాయబడును.

కృష్ణామండలసభ
కృష్ణామండలసభను కొందరు కొవ్వాయనం దంతరింప జేయదలచినను, కొందరి శివరామకృష్ణరావుగారు తమ ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులతోపన్యాసమున నుడివిన మేరకు కృష్ణసంగమ మగుచోటును గలిగిన దివితాలూకాయం దంతరింప జేయుటెంతయు సముచితముగనున్నది. కృష్ణజేతీ తనశృంఖలులను బంధించుకొని, వెదకశ్యేపల్లివద్ద సాధారణముగ ప్రతియేటను తనవభ జాపుచుండును. అట్టి ప్రదేశముననే ఈసభకుగూడ స్వతంత్ర క్యూరూపము ప్రారంభమగుట కీర్తిపదగియున్నది. ఈసభ నిరు డు వెదకశ్యేపల్లిలో జరుగుచున్నపుడే హంబుకుమిట్టి రిపోర్టు బయల్పడెదలటయు సహాయనిరాకరణ తీర్మానము ప్రథమతః నూచింపబడుటయు తటస్థించినది. అప్పుటి నుండియు యుద్యమము దినాదినాభివృద్ధి గాంచుచున్నది. కృష్ణామండలసభ పాతకధర్మములనుగత నూతన పద్ధతులను సమం వలసియున్నది. నిరాకరణవాదులు గుంటూరు మండలసభను గోదావరి మండలసభను ఇదివరకే ఈసాలున జరిపియుండిరి. కృష్ణామండలసభను ప్రారంభించిన దాది యంతవరకు నేఅట్లు లేకుండ ప్రతియేటను జరుపుచు వచ్చితిమి. ఈసాలుసభను బెజ వాడవా రాహ్మనించి యుండిరి. ఇంతవరకు సభను జరుపు ప్రయత్నములు పొడగట్టవు. తక్కిన జిల్లాలవారికి మండలసభ అవసరముకాగా కృష్ణావారికి అవసరము లేదా? అయితే కృష్ణా జిల్లా ప్రస్తుతము 8 కాంగ్రెసు జిల్లాలయినవిగదా? దేనికి దానికి సభ లుండవలెనా అన్నియు కలిసి ఒక కృష్ణామండల సభను జరిపిన చాలునా? యోచింపదగియున్నది. ఏదియెట్లున్నను కృష్ణా మండలసభ మేరు అంతరింపకుండ ఈసాలున ఎచ్చటనేని త్వరితముగా జరిగిన బాగుండునని మనవిచేయుచున్నాను. (మండ లాభిమాని)

కోల్లా ముఖ్య కారములు	అర్బుగో 24 గంటలలో	అర్బుగో 24 గంటలలో	అర్బుగో 24 గంటలలో	అర్బుగో 24 గంటలలో	అర్బుగో 24 గంటలలో
గోపాలపురం	80.8	78.1	0.82	16.83	24.41
విశాఖపట్టణము	79.7	76.5	1.07	11.54	18.41
కాకినాడ	79.0	75.0	0.14	28.88	8.65
బందరు	85.2	74.5	0.50	24.80	20.00
నంటూరు	86.6	74.5	0.20	18.30	18.31
వెల్మూరు	99.8	77.2	...	9.52	8.25
మద్రాసు	90.3	77.7	0.02	18.76	12.72
మైదరాబాదు	82.5	72.5	0.08	18.91	20.29
అనంతపురము	81.8	74.1	...	8.70	10.88
బల్లారి	91.8	74.2	...	5.11	9.21
కర్నూలు	9.00	74.5	...	11.85	15.48
కడప	92.8	72.8	...	21.59	14.14
చెంగుళూరు	71.5	65.8	0.54	21.59	18.74
కోయంబట్టూరు	19.5	10.4	0.08	8.25	8.27
వెల్మూరు	88.0	76.4	...	8.29	17.86
శీలము	82.9	71.6	0.02	88.05	0.80

సర్కారులలో వాయుభారము కొద్దిగా తగ్గి తక్కిన చోట్ల కొద్దిగా హెచ్చెను. అన్ని చోట్లను అదితక్కువ. సర్కారులలో వేడి ఒక మోస్తరుగ తగ్గెను. కర్నాటకములో నొక మోస్తరును తక్కినచోట్ల కొంచెముగను హెచ్చెను. పశ్చి మాండ్రమండలములు, కోరమాండలు తీరము, దక్షిణాదివరకు మధ్యమోస్తము మామూలుగనున్నది. దక్కనులో కొంచె మెక్కువ. సర్కారులలో చాలతక్కువ. తక్కినచోట్ల కొంచెము తక్కువ. సర్కారులలో కగటివేడి చాలతక్కువగను, తక్కిన చోట్ల కొంచెము తక్కువగనున్నది. సర్కారులు మలబారు లలో రాత్రివేడిపూడత తక్కువ. తక్కినచోట్ల కొద్దిగ యెక్కువ. వాయువు నందు లేము దక్కనులో తక్కువగను, తక్కిన చోట్లకొంచెము యెక్కువగ నున్నది. కర్ణాటకములో నెక్కడోకొన్ని చోట్లతప్ప తక్కినచోట్లముప్పు దిట్టముగ నున్నది. పడమటను సర్కారులలోను మైసూరులోను సర్వత్రవర్షించెను. మర్కారా 8, 14, లోరాపుట్ట 2, 40, మం గళూరు 2, 25, కార్వారు 1, 10 విశాఖపట్టణము 107 అంగుళములవర్షము పడెను.

అఖాతములో తలయెత్తిన తుపాను పడమటకు తిరిగెను. ఉత్తరమున వర్షముపడరచ్చును.
ఎస్. ఆర్. యు. సప్తూరు.
వాతావరణ కాశ్త్రజ్ఞుడు.

శుద్ధసృజకరింక:— ఈ నెల 15వ తేదీ సోమవారము మొదలుకొని ప్రతిసోమవారము నాడును గుడినాడతాలూకా కవులము గ్రామములో శుద్ధసృజక సంత జరుగును.

విలేఖరులకు సూచన
వే. నా. శ. రా. ఆ. న. సు. కృ. క. రా. టి. ఆం. క. శం. పి. వి. ఆర్. సి. వి. రం. గూ. న. భు. న. మృ. దం. శో. తో. నూ. కో. శ్యా. బం. పి. చే. వెం. రా. వెం. చ. చిం. రా. చె. వెం. నూ. మం. సు. మా. రా. నూ. న. అ. రా. కొ. వెం. ల. మ. హై. వి. యల్. న. కైరేపు వాస్తవ్యుడు. మ. జ. రా. వేం. ఆర్. శ్రీ. వి. వెం. మ. పా. గ్రం. కృ. పో. న. అ. ర. ఖాన్. మా. వెం. మా. హ. జ. వెం. చ. అ. దే. సు. పా. సు. చా. వి. యు. రా. టి. మ. హు. క. వి. శ్రీ. పా. ల. న. చ. పి. వెం. రా. క. వెం. మె. న. వా. వెం. ర. వై. రా. టి. యన్. ఉ. గో. రా. బం. మా. గు. రా. బా. ప. పిం. వెం. సు. బా. వెం. దం. శో. టి. వెం. ఆర్. వా. అ. వెం. దు. రా. పి. న. మ. న. ఎ. వేం. నా. దా. అ. యి. నూ. ఎక్. శ. నూ. రా. కొ. వి. పం. వెం. బో. శో. అ. బా. ఎ. వేం. నా. పి. కే. ము. చా. రా. బ్ర. ప. రా. కొ. జో. ఉ. నే. ప్యా. బా. చు. ఖి. ప్రకటింపజాలను.—ఆం|| ప|| స||

1. "నూరు బురు" ఫోటోకేపేనా, 13 ct బంగారుపాళీతో
"నూరు బురు" , 14 ct ,
" " , 14 ct బంగారుపాళీతో కలది. ప్రకృతమైనది
"దేయల్" ఫోటోకేపేనా 14 కాగర్ల బంగారుపాళీకలది. మిక్కిలి నాణ్యము.
" " గ్రాయునపుడు, కన్నులపాళీ కావలెనో, ముదుగుపాళీ కావలెనో వ్రాయవలయు
" " శోధించి చూచిన పిమ్మటనే పాట్లులు ద్వారా సంప్రదించు. కావున, దూరమునం
" " రా బాటికి కావలసిన కలకలు తెప్పించుకొనవచ్చును. కలకలువారి ఈక్రింది
" " వి. మాన్. రావు అందు ధన్యు, తపాలా పెట్టె నెం. 99, కాకినాడ.

ఫోటోకే
కలము
గ. 2-10-0
2-8-0
4-12-0
7-1-0

—:0:—

ఈ నెల 19-వ తేదీని నేను గుంటూరు ప్రెస్ బివో డిప్యూటీ మను
సభాకార్యుడు వెల్లియంట్ కింగ్స్టన్ కోర్టుకు వెళ్ళుచున్నాను. కడం
తియ్యేవరకుని జనాభా మాడకుతూ చుంపడ నైయుండగా యేట
కూర్మగ్రామరయితలు కొందరచటికి వచ్చి వాదితరపు కేట
రాజు శీతారామయ్యపంతులు గారు ప్రతివాదితరపు కల్యాణం
గోపాలకృష్ణయ్యపంతులు గారును స్టేడర్లుగా నుండిరటం. వాదికి
స్టేడరు గారు దావాదికార్డు వారి యింటికి ద్వారె యిచ్చినారట.
ప్రతివాదిస్టేడరు తాను యీ వృత్తిని మానుకొంటిననిన్ని రికార్డు
తీసుకుని వెళ్ళవలసిన దని బోర్డుకార్డుప్రాసెసిరటం. వృథాయపా
ర్టీలు ఒకేళ్ల సంబంధము లేదయే వారిగ్రామవాసులు రి పంచా
యలిదార్డు చెప్పు తీరుమానమునను తాము బద్ధులనుగుడుమని
ఒప్పుకొనిరి. ఆ మధ్యకాలములో ప్రతివాదివకీలుగారు బయట
వచ్చి ప్రతివాదిని పిలిచి దావాసంగతులు యేమిసాక్షులు
యెవరవచ్చినాన నాఫీజుసంగతి యేమి అని అడిగిరి. దావా
సంగతి సాక్షులసంగతి తరుకెందుకు నకాల్తమానుకున్నామని
మారు నాకు కార్డుప్రాసెసి నాడే నేనుకూడా మిమ్మును వదలు
కుంటి. మాగ్రామం పెద్దరునుస్థులను కోరుతున్నాను. మాట్లా
డుచున్నారనిన్ని నాకేసులో సంబంధము లేదుకులేదు గనుక
మితోనాకు సంబంధములేదని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. అంతట
వకీలుగారు తమపార్టీమీద కొంత అనూయపడి బోషలవెల్లి
అంతిటిలో తృప్తిసాందక దావా పిచ్చువరకు వేచియుండిరి
వీరి సహసాథులు 4 గురు ఒకేళ్లు యేమిజరుగునో చూచుటకు
వేచియుండిరి. కోర్టువారు సదరుదావాలోని పార్టీలను పిలి
పింపవారంభించిరి. తుభయవాదులు మునసభు గారియెగుటనిల్వ
బడిరి. సాక్షులున్నారాయని ప్రశ్నించిరి. వారు మాకుసాక్షులు
అక్కరలేదు. స్టేడర్లు అక్కరలేదు. మాగ్రామమువారు చెప్పే
భర్మను మాకు న్యాయముఅని రికార్డు యిప్పించవలెనని వేడు
కొనిరి. అంతలో ప్రతివాదిస్టేడరుగారులేచి నాకు తెలియకుం
డా రాజీపడుచున్నారని తమాసగావున్నది, మృణికు చేయ
చున్నారని న్యాయమూర్తిలో చెప్పుకొనెను. అందుకు వారేమీ
ప్రత్యుత్తరమియితేదు. అంతలోవారికి మాట్లాడినందుకు ఫీజున
చ్చునుకాబోలు నాకు రాదుకాబోలునని వారిది యేకా మా
ట్లాడుటకు పిల్చినట్లు పిలిచి వాని కద్ద రికార్డు
లాగుకుని దగ్గర పెట్టుకొనిరి. అంతట వుభయవాదులు పంచా
యలిదార్డు బయటకు వెళ్లి న్యాయమూర్తిగా రిచ్చిన రికార్డు
చూచి వారికి తోచిన న్యాయమును వారు తీర్మానము చేసిరి.
ఆ మధ్యకాలములో ప్రతివాది స్టేడరుగుమాస్తాగారు కొంత
క్రమపడిరి గాని యేమి ప్రయోజనము లేకపోయెను. వృథయ
వాదులు తమకు ఒకేళ్లతో సంబంధము లేదు వారిని వదలు
కుంటుమని మిమాలను న్యాయమూర్తివద్ద దాఖల్ చేసికొనిరి.
పాపము, స్టేడరు గుమాస్తాలు స్వాగృహ్యగులు నీలివికారములు
గనుక పార్టీలకు యెప్పుడు యేకాగితియు కావలయునన్న వ్రచి
తమాగా ప్రాసిపెట్టిరి. పంచాయలిదార్డు తీర్పుప్రాసి న్యాయ
స్థానమున పెట్టునపుడు ప్రతివాది వకీలుగారు లేచి రికార్డులో
నాపేరు నోటుచేయుమని మునసబు గారిలో రిక్వెస్టు చేసు
కొనెను. అది పార్టీలకు తెలియకుండా అంగభావలో చెప్పు
కొనెను. వాది వకీలు గారు ప్రతివాది పేర తనకు
దా వారి కార్డు తో సంబంధము లేదని
తెలిగి యింత ప్రయత్నముచేసి క్రమపడిన ప్రతివాదివకీలుగారికి
ఫీజువస్తే నాకునష్టందనికాబోలు యేమిమాటాడకయే పలా
యనులైరి. ఒకేళ్లన్యాయ మిటులున్నది. ఇంకాచాలవందిపా
ర్టీలు వచ్చియుండిరి. యెవరిని పిలిపించి మునసభుగారు విచార
ణకు సిద్ధమగుచున్నారాని అడిగినను, మాకు కోర్టువిచా
రణ అక్కరలేదు. మా గ్రామములో ఫలానావాడు చెప్పి
నట్లు వుభయవాదులు వినకుంటాము. రికార్డు వారికి పంపవలసిన
దని ఒకీటకాలు దాఖలుచేసుకునిరే గాని విచారణకు గడంగు
వారెవరు లేరయిరి. రయితులున్యాయస్థానములకువచ్చిన తమకు
గల కష్టకష్టములను యిప్పుడుకదా తెలుసుకొనగలిగిరి. గుం
టూరుజిల్లాలో నంకవోలు తెనాలిలో కొందరు తప్ప మిగత
కోర్టువకీళ్లు తాము కోర్టులకు వెళ్లుటమని స్వాగృహ్యము
చూపిరి చదువరులేరుగని విషయముకాదు. అయితే ప్రస్తుత
స్థితిలో ఆయ్యా మనము ఎవరిమాటలోనిని చెడిపోతిమే తెలి
యనితమాయకులేన ప్రజలు దావాలకొరకు తెచ్చిన మూలలు
తెలిగి యిండ్లకు గొనిపోవుచున్నారే. ప్రస్తుత పంచాయతి
తీర్పులు మనకు ఆకాభంగమును గావించుచున్నవే. యీ సుబ్బ

తేజ మేనకన్ మద్దూరి చలయశక్తి, ఏలూరు, శృష్టాజిల్లా. ఎన్. జి. శృష్ట ఆయుర్వేదాని,
చార్లరక, మధురజిల్లా. పి. ఆర్. కామచంద్రరావు, పూర్వ, నామకల్. టి. ఆర్. కామేశ్వ
రిన్, శ్రీవేంకటాచూడి, చంగల్జిల్లా. ఆర్. జిల్లిలోకాచారి, తిరువారి, తంజావూరు
జిల్లా. టి. ఎస్. వెంకటేశ్వరయ్య, సవ్యసాగారు, తిరువల్లీజిల్లా. 361

తేనెపండు గుండె!
 తుట్టుతుంటు నుత్తమము
 పేరొన్నది. ఇది నా
 బంధువు ధమ్మ, ద
 రక, గజ్జి, పాదల
 మొదలగు, చర్మ కా
 చు, చర్మముల నమ్మదు
 దొరకును. (ఇది విశ్వా
 ననింతుడు.
 బదర్, మధురాన్

పాప అత్యాచార్యులవలనగా బాగనను, చర్మమును నమ్మదు
 మాను, నుడువును, నానెమును ఇచ్చును,
 అన్నివోటను క్రయమునకు బోరదను. (తన దిక్కు
 చూచుచున్న నురు బాగ్రతగా గమనింపును.
 ఎస్. రంగనాథం శ్రేణి అందు బుద్ధర్, ముదరాన్

మ్యునిసిపల్ మహాసభ

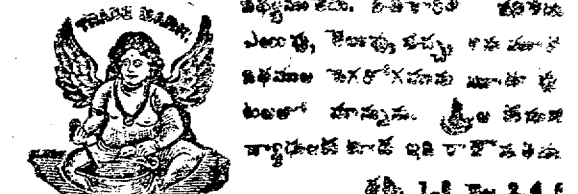
8 గంటలకు బెజవాడ మ్యునిసిపల్ మహాసభ. సీ. వి. నరసింహారావు అధ్యక్షతన. సి. ఆర్. రెడ్డి, డి. వి. హనుమంతరావు, బాలాచీరావు నాయకులు, యతిరాజులు నాయకులు, డి. వి. ప్రకాశరావుగారు మున్నగువారు శానిటరీ డిప్టీ శానిటరీకమిషనరులును ఈ తరగతికి డిప్టీ శానిటరీ కమిషనరును డిప్టీ శానిటరీ యింజనీర్ విద్యాశాఖ డిప్టీ డైరెక్టరులును వచ్చిరి. కృష్ణ, గుంటూరు, గోదావరీ, విశాఖపట్టణము జిల్లా బోర్డులకును విజయనగరము, విశాఖపట్టణము, ఏలూరు, రాజమండ్రి, నరసాపట్నము, పెద్దాపురము, గుడివాడ, నర్సాపురము బెజవాడ, పార్వతీపురము, భీమవరము, తెనాలి, నెల్లూరు, తాలూకాబోర్డులకును విశాఖపట్టణము, ఏలూరు, నర్సాపురముపేట, పెద్దాపురము, కాకినాడ, బెజవాడ, రాజమండ్రి, శ్రీకాకుళము (గంజాం), గుంటూరు, భీమనిట్నము, పాలకొల్లు, నెల్లూరు మ్యునిసిపాలిటీలకును ప్రతినిధులు సభకువచ్చిరి. డి. వి. హనుమంతరావుగారు స్వాగతోపహాసమును వదిలిరి. 50 మంది ప్రతినిధులువచ్చిరి. అధ్యక్షుడవారికి నరసింహారాజుగారిని సూచించుచు బాలాచీరావు నాయకుగా రుపపాదించిరి. ప్రకాశరావు, గోపాలకృష్ణయ్యగారు ర్థనవదించిరి. అధ్యక్షునియొస న్యాయమంతయు విషయములతో నిండియుండెను. ఉదయము విషయ నిర్ధారక సంఘసభ్యులు 25 మంది 1-30 గంటల సమావేశ మయ్యెదరు. 28 వ తేదీని 80 వేలమంది స్నానముచేసిరి. (ఈ తిథివార్త 28 వ తేదీ ముద్ర గలిగి యుండియు ఏలూరు నేడు మాకాచ్యుష్టానముకు పంపబడెను)

హాస్పేటకాంగ్రెసు కమిటీ గతనెల 25 మొదలు 30 వ తేదీవరకు శ్రీవేదకరాయి స్వామిదేవాలయమున హరికథలు జరిగినవి. 1 వ తేదీని ప్రేతులవలన 40-4-3 వసూలైనది. 1 వ తేదీని స్త్రీలకు మాత్రమే హరికథ జరుగునుమట్టి క్రీస్తుకేసరివర్గమువారుబర్లొకివెళ్లెదరు.

అనంతపురమండల జాతీయసంఘ ఆదాయవ్యయ నిశ్చయిక:- 1920-21 సం॥ మేసెల 2 తేదీనుండి ఆగస్టు 31 తేదీవరకు జమ వివరము:- ఆంధ్రరాష్ట్ర సంఘమువారినుండి 1020 00లకు స్వరాజ్యనిధి జిల్లాలో వసూలు 1888-14 గ్రామసంఘములనుండి వసూలైనవందల 120. ఖర్చులపట్టలనుండి వాపసు జమలు 87. ఖర్చు వివరము ప్రచారకుల జీతములు ఖర్చులు 878-5-11 అఫీసుఖర్చులు, సిబ్బంది జీతములు 174-11-10 జమపట్టలలో తగిన మనియార్డర్ల కమిషనులు 1-11-0 వాపసు రాతగిన అద్యావ్యయ 110. రాటములు, మగ్గముల ఖర్చులు 67-12-0. ఆంధ్రరాష్ట్రసంఘమునకు పంపినది 625-4-0. అచ్చు ఖర్చులు 67-10-0. పుస్తకములు తెప్పించిఖర్చులు 28-12-0. ట్రస్టీ ఓబలేశ్వరపుట్టలు నిలువ 470-12-3. అధ్యక్షుని స్వాధీనంలో నిలువ 95-14-5 వెరసిఖర్చు 2515-14-0.

S. S. L. C. Public Examination, 1922. (3993) Group A-Telugu. KAMSANASANAM By M.R.Ry, K. Venkataramana Kavi, Price Rs. 0-10-0. Apply to:- M. V. Ramana & Co., Book-Sellers, Nellore. M. P. Sarma, 331, Thambu Street, Madras.

మలయచందనము గనేరియా

1 చంకిరీ (మలయచందనము కలపావము) బొమ్మ 2-2-6 1251

బుయ్యుకోధక ముకుళుల మున్నగు గర్భాకాయ దోమములకు శాస్త్రీ సంకాపము నొసంగు చింతాపట. దర్పా 2-0-0

వీయూషము కాకి, టి, కొలొలకు బదులు. మంధి మహాశన. గుణము గల ఆయుర్వేదయోగము. దర్పా 0-12-0

గంధర్వభార్యసీ, రామచరణ, (గోదావరి.

అమృతము. తక్కువ ధరలు. అమృతము.

ఈలాటి పేరులతో నున్న ప్రకటనలను చూచుటకు మీ కందరికీ మిక్కిలి ఆనందముగా నుండును. వీలనగా అట్టి సమయములయందు మీకు కావలసినవాటిని మిక్కిలి తక్కువధరల చొప్పున తీయుటకు వీలుండును.

ఎవరైనను లాభములేనిదే విక్రయించు రను స్వల్పసంగతి మీ కెల్లరికిని బాగుగా తెలియును. సాధారణముగా ప్రతిదినము అమృతము ధరలు బహు ఎక్కువగా నుండుటచే మీరు తక్కువ ధరల అమృతమునకై ఎదురు చూచుచుండురు.

అయితే ఎల్లకాలములందును మిక్కిలి తక్కువ ధరలకులు సామానులు విక్రయించబడు స్థల మొక్కటియున్న దని తెలిసికొనుటకు మీరు మిక్కిలి సంకేపించెదరు. ఇట్టి స్థలమును మీ రెచ్చటను కనుగొనలేరు: మఱియు ఇచ్చటి ధరలు మిక్కిలి ఖరారైనవి.

సామాను లన్నియు గలిగిన ఇది ఒక మిక్కిలి గొప్ప అంగడి. మీకు కావలసినట్టి ఎట్టివస్తువైనను తప్పక దొరకును. ఇవి అన్నియు మీ యొక్క దేశీయులవలననే తయారు చేయబడినవి.

దయచేసి రత్న బజారు రోడ్డునందును నెం 9, 10, 11 రులు గల మిక్కిలి సరసమైనట్టియు, పెద్దదైనట్టి, బహు పురాతనమైనట్టి

చల్లారాం గయానుచందుచారి అంగడికి రెండు హిందూ దేశము, విదేశము సరకుల వర్తకులు.

తక్కులేని సామానులు గల గొప్పప్రదర్శనమును చూచి, ఇతరచోట్లయందుండు ధరలకు వీటిని పోల్చిచూచిన, ఇచ్చటి ధరలు మిక్కిలి తక్కువ యనియు, మఱియు ఇక్కడఎప్పుడును

శాశ్వతమైన పరిష్కారమైన అమృతము

ఉన్నట్లు స్పష్టముగా తెలియును. 2300

బట్టలరకములో మీకు కావలసినది

1880 సం॥ కొన్ని వందలలోనే యిప్పటి వద్దటికి తగినట్టివి, నమ్మకమైనట్టివి, విలువగలవి అగు బట్టలు మావద్ద దొరకు నను విఖ్యాతి మా కేర్పడినది. తక్కువ ధరలో నుంచివి తప్పక మావద్ద దొరకు నను నమ్మకముతో వేలకొలది కారాదాడులు మా యొద్దకు సరిగా వచ్చుచుండురు. దీనివలన మా కుత్సాహము మెండైనదిగాన, మే మీ విఖ్యాతిని నిలుపుకొనుట కేమియును వెనుదీయును లేదు. మా వద్ద పురుషులకు, స్త్రీలకు, పిల్లలకు గూడ నుపయోగించు నుంచి రకములు కట్టు, నూలు, ఉన్ని, వారజట్టు లనేకములు గలవు. (2930)

మీరకు స్వయంబుగా వచ్చి చూచిన వాని విలువ తెలియ గలదు. విలువగల వట్టుబట్టలు నూలు బట్టలు

Table with 6 columns: చీరలు, దావళీలు, పావాడలు, కాకెట్లు, రవికలు, ధోవతులు, అంగవస్త్రములు, పువ్వులుచారలుగుడ్డలు, ముఖములు గుడ్డలు, ఉరక వేయదగిన పట్టు, మల్లలు, ధోవతులు, అంగవస్త్రములు, చుక్కట్లు, తునాళ్లు, కేంబ్రేకామలు, క్రెటోనులు

జపాను, చీనా, బెంగళూరు, కాంచీపురం, మధుర, ధర్మవరముల నుండి పురుషాక్షిగా మాదిరిలను తెప్పించి ప్లాకచేసియున్నాము. ఎడన్ మత్ లేఖరాజ్ అండు కో., జపాను సిల్క్ హౌసు, 44, రథన్ బజారు రోడ్డు, మదరాసు.

శ్రీ బాలగంగాధర తిలకుగారి

(547) నెక్కూరటికేను (1487) స్వరాజ్య ఉపన్యాసములు ప్రతి 1-2 రూ 0-14-0.

పండిత మదనమోహన మాభవ్య గారి జీవితము, పంజాబు అల్లరి ప్రతి 1-2 రూ 0-8-0.

వాదిల్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్, 293, ఎస్టేట్, ఇన్స్ ట్రెడి, ఈ క్రింది అక్షరములు-కానిల్, మదరాసు.

832 మహాత్మా గాంధీ 3084 WRITING LETTER PAPER.

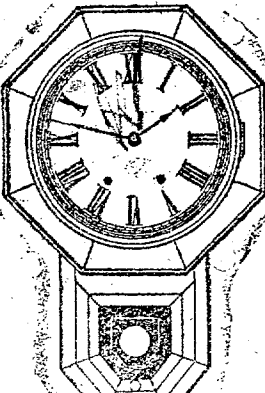
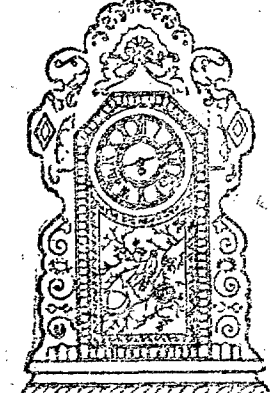
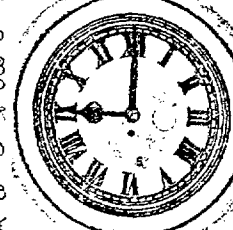
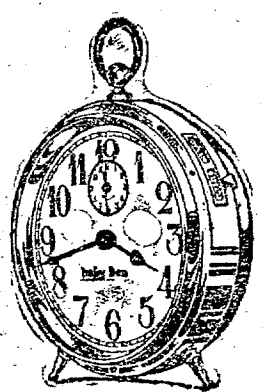
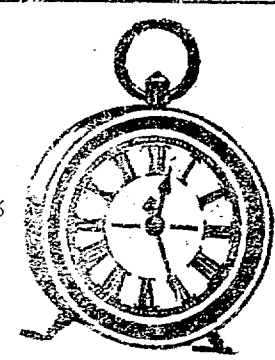
100 కాగితములు చేర్చి అట్టబెండు చేసిన ప్యాకు 1-2 10 అ ప్యాకు 12-2 రూ 6. వి. పి. చార్జి వేరు. తిలక్, గాంధీ, లజపతి రాయి, దాస్, అరిసోదరలు పటములు 2 1/2 అణా స్టాంపులకు పంపబడును. The PICTORIAL & Co, Mint Post, Madras. E.

ప్రకటన (3120)

మా వద్ద 86 హార్డు పకరు హార్డు వీ ఆయిల్ ఇంజన్ అమృతముగల గలదు. వలయువారు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాసినయెడల యావత్తు విషయములు తెలుపబడును. తమన వెంకటసర్వేసు అండ్ తమన శ్రీరాములు. ఏలూరు

అన్ని కార్యములకును నమ్మకమైన గడియారములు

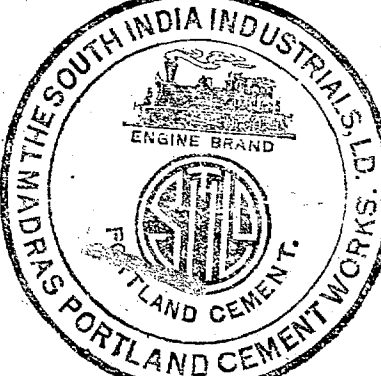
మీరు ఒక గడియారమును కొనుటకు మునుపు, అడిసన్ వారు 1883 సం॥ రమునుండి వాటిని విక్రయించుచున్నా గనుటకు జ్ఞప్తియందుకొనవలెను. వారి ఆనుభవము మీకు ఎక్కువ లాభకారిగా నుండును. మతియు వారు సలహా ఉచితముగా నిచ్చెదరు. అడిసన్ వారిలో వ్యాపారము చేయుటకలన గొప్పలాభము గలదు.

<p>సెల్ థామస్ డ్రాఫ్ట్ ఆక్టగన్ గడియారము.</p> <p>సెం. 1112. సెల్ థామస్ 8 దినముల కొకసారి బీగము యివ్వవలెను. గంటలు కొట్టును. 12 అంగుళములు దేయలు మహా గనికేసు గలది. 1-కి ధర రూ. 55-0-0.</p> <p>సెం. 1113. 10 అంగుళములు దేయలు గలది. 1-కి ధర రూ. 50.</p>	<p>ది "కె" గడియారము, వాటర్ బరి.</p> <p>"కె" గడియారము వాటర్ బరి కంపెనీవారిచే ఓరుకట్టలో తయారుచేయబడినది. 8 దినముల కొకసారి బీగ మివ్వవలెను. గంటలు కొట్టును. 6 అంగుళములు దేయలు, 22 అంగుళములు ధైర్యము గలది. వై.కె. ల్యూము 14½ అంగుళములు. 1-కి ధర రూ. 27-8-0.</p>	<p>ది "గ్రాహమ్"</p> <p>వాస్తవముగా ఇది సరియైన కాలమును చూపుటకై గడియారము. గ్రాహమ్ అన్ సోనియా కంపెనీవారిచే 8 దినముల కొకసారి బీగ మివ్వవలెను. 12 అంగుళముల దేయలు, పెండులము గలది. గంటలను, అరగంటలను కొట్టును. 1-కి ధర రూ. 40-0-0.</p>
<p>"బిగ్ బెన్"</p> <p>అన్ని విషయములందును "బిగ్ బెన్" కు సమానమైనదియే. 8 అంగుళములు ఎత్తుగలది. 1-కి ధర రూ. 15.</p>	<p>ఇన్ జెన్ సాల్ "రెవల్వీ"</p> <p>రెవల్వీ రైల్వే అలారము గడియారము.</p> <p>ఈ గడియారము పూర్తిగా నిక్కలు లోహములతో తయారైనది. చూపునకు "బిగ్ బెన్" కు సమానమైనదిగా నుండును. దినమున కొకసారి బీగ మివ్వవలెను. గంటల సెలక భాగమునందు గలదు. రేడియం దేయలు గలది. దేయలు వై.కె. ల్యూము 4½ అంగుళములు. 1-కి ధర రూ. 18-8-0.</p> <p>ది "టూట్" అలారము టైముఫీసు. 2½ అంగుళము దేయలు గలది. వెనుకభాగమునందు గంటగలదు. నికిలోతో చేయబడినది. సరియైన కాలమును చూపును. 1-కి ధర రూ. 12-8-0.</p>	<p>"బి"</p> <p>నిష్ఠా లంకమైన "బి"</p> <p>అన్ సోనియా కంపెనీవారిచే తయారుచేయబడినది. ది "బి" టైముఫీసుకు ప్రతిదినము బీగ మివ్వవలెను. నికిలోతో గలది. ధర 9-8-0.</p>

ADDISON & Co, Ltd., Mount Road, MADRAS.

ప్రఖ్యాతిపొందిన మాయొక్క "బ్రాండ్ పోర్టులాండ్ సిమెంటు" "ENGINE" BRAND PORTLAND CEMENT

గవర్నెంటు డిపార్టుమెంటులు
హిందూ రాజ్యములు
గనులు, త్రొవ్వ కంపెనీలు
కంట్రాక్టరులు

మదరాసు కార్పొరేషన్
మదరాసు పోర్టు ట్రస్టు
మునిసిపాలిటీలు
ఇంజనీరింగ్ వారు

- అందరును విశేషముగా వాడుచున్నారు. ఏలననగా:—
1. మాయొక్క "ఇంజిన్" బ్రాండు పోర్టులాండ్ సిమెంటు శుద్ధమైన మూలకస్తుతలతో చేయబడుచున్నది.
 2. బ్రిటిష్ స్టాండర్డ్ స్పెసిఫికేషన్ (British Standard Specification) ప్రకారము శుద్ధముగా చేయబడుచున్నది.
 3. అనేకరకములు చేయక, ఒక్క టైప్ కము ఎంతబాగుగా చేయవచ్చునో అంతబాగుగా చేయబడుచున్నది.
- వైదొలిన కారణములచేత అందరును దీనినికొని కట్టడములకు వాడుచున్నారు. కట్టడముల బలము సిమెంటులతో యావచ్చుదని అందరికిని తెలిసియున్నది.
- సిమెంటు తీయునప్పుడు "ఇంజిన్" బ్రాండు అడిగి తీసికొనినయెడల కట్టడములందు ఏల పనులు కలగ జేరవు. సిమెంటు వాడుటయందు ఏసందేహములు యుండినను మాకు వ్రాసిన వివరముగా వ్రాయు.

ది మదరాసు పోర్టులాండ్ సిమెంటు వర్క్స్
సొంతదారులు:
ది సాత్ యిండియా యిండస్ట్రియల్స్, లిమిటెడ్
పోస్టు బెట్ట 101, మదరాసు.
THE MADRAS PORTLAND CEMENT WORKS.
Proprietors.
THE SOUTH INDIA INDUSTRIALS, LTD.
Post Box 101, MADRAS.
International Ad. Service S-83.

ఇది చూడవద్దు
చూచినచో మరువవద్దు
వైద్యరత్న పండిత
డి. గోపాలాచార్యులుగారి
ఇకాపుయెకబా
కలరా పేగు
వ్యాధులకు జగత్ప్రసిద్ధిచెందిన
ఆయుర్వేదవిద్యోగధములు
మా కలరా, ప్లేగు మందులకు
ముఖ్యప్రాశస్త్యము
20 వత్సరములుగ ఇండియా, బర్మా, పిలో, ఏజ్ మొదలగుచోట్ల అనేక
వేల ప్రాణులను, కలరా, ప్లేగునుండి
కాపాడుటయే
కలరా తెట్టు 1-8 రు. 1-2-0
ప్లేగు తెట్టు 1-8 రు. 2-2-0
ఇకాపుయెకబా తెట్టు 1-8 రు. 1-12-0
క్యాబులాగు ఉచితము. ప్యాకింగు పోస్టు
ఖర్చులు ప్రత్యేకము.
ఆయుర్వేదాశ్రమం,
41 ఆచారప్పగవిల్లు, 33 మదరాసు.

DUNCAN STRATTON & Co.

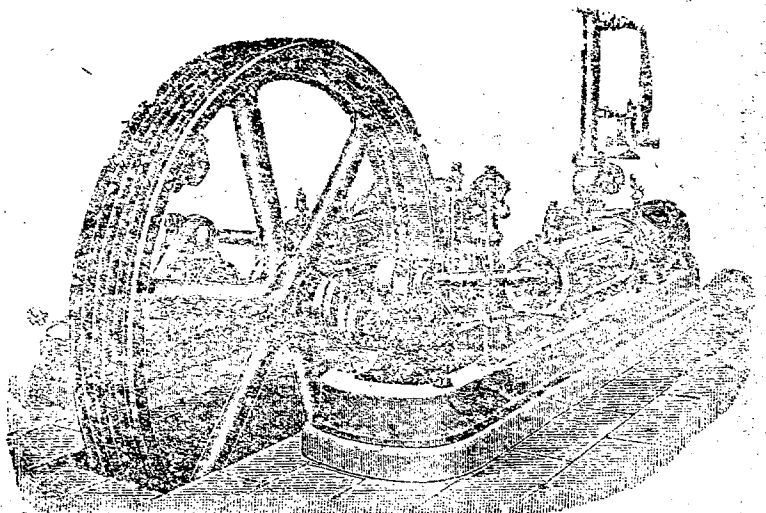
డన్ కన్ స్ట్రాటన్ అండ్ కో.

(2412)

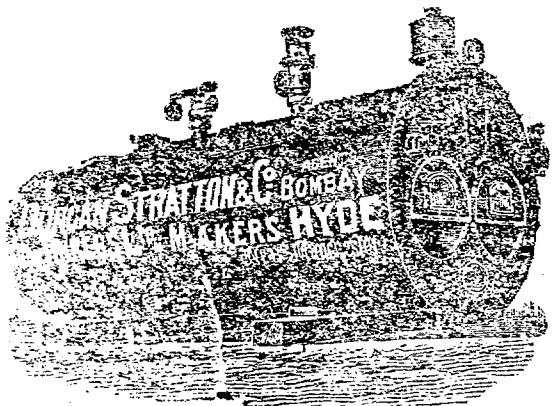
ఎంజనీర్లు, మెషినరీ ఇంజనీర్లు, 3 మెయిన్ వీధి, బొంబాయి.

పొడవు 10 అడుగులు
మొదలు 24 అడుగుల వరకు
మండలు — డయామీటరు
ఆ 4. మొదలు 6 అ. 6 అం.
వరకు యందును.
స్ట్రోక్ లింగు వెనక
80 పానులు మొదలు
160 పానులవరకు మండలు.

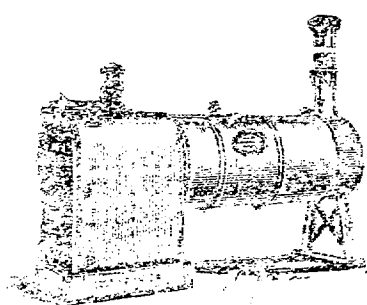
హైక్రాసు స్ట్రీట్ కర్వేట్ బాయిలర్లు.

హైక్రాసు స్ట్రీట్ లంకామెరు బాయిలర్లు.
పొడవు 28 అ. మొదలు 82 అ. వరకు మండలు.

డయామీటరు 6 అ. మొదలు 8 అ. 6 అం వరకు మండలు.
స్ట్రోక్ లింగు వెనక 100 పానులు మొదలు 250 పానుల వరకు మండలు.

వర్తికల్ బాయిలర్లు.

లోకో మర్టియూబల్ బాయిలర్లు.
స్ట్రోక్ లింగు వెనక 80 పానులు మొదలు
100 పానులు 120 పానులు 150 పానులు వరకు మండలు.

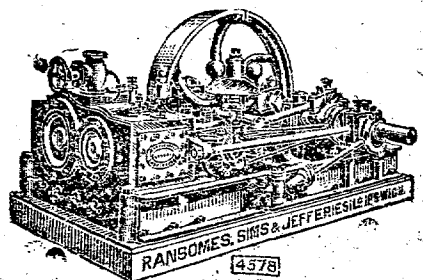

స్ట్రోక్ లింగు వెనక 80 పానులు మొదలు
100 పానులు వరకు మండలు.

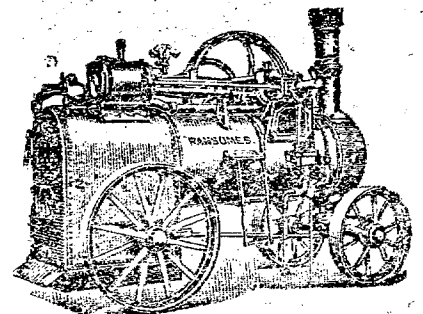
ఈ క్రింద తెలుగుబడిన వాటిని
సప్లయి చేయుదుము. |
దూది జిన్నింగు మెషిన్, వాటిసామానులు
దూది వెస్టింగు మెషిన్
దూది స్పిన్డింగు మెషిన్
దూది వీవింగు మెషిన్ |
అన్నిరకముల స్టీము ఎంజిన్లు
అన్నిరకముల స్టీము బాయిలర్లు
కోల్డ్ ఫ్లవర్ మిల్లింగు మెషిన్
నూనె మిల్లు మెషిన్
మంచుగడ్డచేయు మెషిన్ [నలు
వడ్డు బియ్యముచేయు మెషిన్ వాటి సామా
అన్నిరకముల పంపింగు మెషిన్లు
శాగట్లు, వ్యవసాయ సంబంధమైన కోరముట్లు
కిరణన్ నూనె కురుదు ఆయిల్ ఎంజిన్లు
ఎలక్ట్రిక్ లైటింగు (ప్లాంట్) కోరముట్లు
శేతులు వక్రపాపు కోరముట్లు
స్టీలు పాప్టింగు, కష్టింగులు, పెడెస్టల్స్
కాట్ బరన్ అండ్ కాస్టు బరన్ ఫుల్లిలు.
వగయరా అన్నిరకముల సామానులు.

నైట్ బ్రెస్టెడ్ కాంపాండు
'హిందూస్థాన్' ఎంజినులు.

(కాన్ కుప్పా మొననుండి పోటో తీయబడినది.)
ఇందులో సింగిల్ సిలిండరు ఇంజినులు కూడ గలవు.

హెస్టింగ్స్ కాంపాండు ఎంజినులు.

పోర్ట్ బల్ స్టీము ఎంజినులు.
సింగిల్ సింగిల్, డబుల్ సిలిండరు గలవి.
స్టీము వెనక 120 పానులు గలవి.
కాంపాండు — హె, లో వెనక సిలిండరు.
స్టీము వెనక 150 పానులు గలవి.

వివరములకు, ధరలకు బొంబాయిలో యుండు డన్ కన్ స్ట్రాటన్ కంపెనీ కైనను లేక

బెజవాడ (కృష్ణాజిల్లా)లో యుండు ఇంగ్లీషు స్టోర్స్ ఇంజనీరింగు కంపెనీ ప్రాప్రైటరు గారైన
మానేజింగ్ బాపనయ్యగారికైనను వ్రాయవలెను.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు దివ్యమృతము.

దగ్గు, శైత్యము, కడికము, రొమ్మపడికము, తలనెప్పి, వాయునొప్పులు,
పోట్లు, బెణుకులు, బిళ్లలు మొదలగు నొప్పులకు దివ్యమృతము.
చక్కని డబ్బితో నూజు పలు రుసు 0-10-0; డబ్బితో 1-కి రుసు 5-12-0. పోట్లభర్తలు కలు.

అమృతాంజనం డిపో.

109, ఫ్రెరి రోడ్డు, బొంబాయి,
6, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

